

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

Obchodná fakulta

**VYUŽITIE BANKOVÝCH ZÁRUK NA
PODPORU PODNIKANIA, ÚVEROVÝCH
OBCHODOV A EXPORTU**

Diplomová práca

Študijný program: manažment medzinárodného obchodu
Študijný odbor: ekonómia a manažment
Školiace pracovisko: katedra medzinárodného obchodu
Vedúci záverečnej práce: doc. Ing. Ľuboš Pavelka, PhD.

Bratislava 2020

Bc. Martin Knotek

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracoval samostatne, a že som uviedol všetku použitú literatúru.

Dátum:

.....

(podpis)

Pod'akovanie

Touto cestou by som chcel pod'akovať doc. Ing. Ľubošovi Pavelkovi, PhD. za jeho odborné rady, ktoré mi poskytol počas vypracováania záverečnej práce. Zároveň by som sa chcel veľmi pod'akovať za cenné rady, poskytnutý rozhovor a odborný výklad Ing. Eve Zezulovej a Ing. Darine Polónyovej.

ABSTRAKT

KNOTEK, Martin: *Využitie bankových záruk na podporu podnikania, úverových obchodov a exportu.* – Ekonomická univerzita v Bratislave. Obchodná fakulta; Katedra medzinárodného obchodu. – Vedúci záverečnej práce: Doc. Ing. Ľuboš Pavelka, PhD. – Bratislava: OF EU, 2020, 88 s.

Cieľom diplomovej práce je zhodnotenie využitia bankových záruk v tuzemských a zahranično-obchodných kontraktoch s akcentom na pomoc s podporou podnikania na Slovensku a podporou slovenských podnikov exportujúcich do zahraničia. K naplneniu hlavného cieľa dopomohli 4 parciálnych cieľov. Práca je rozdelená do 4 kapitol. Obsahuje 3 grafy, 5 tabuliek, 13 obrázkov a 6 príloh. Prvá kapitola sa v úvode venuje súčasnej situácii bankových záruk v tuzemsku a v zahraničí, vymedzuje definície, právnu úpravu a medzinárodne zvyklosti, subjekty vystupujúce v bankových zárukách. Následne sa venuje deleniu záruk podľa rozličných aspektov a na záver kapitoly porovnáva záruky s podobnými zabezpečovacími inštrumentmi. V ďalšej časti je uvedený cieľ, metodika a metódy skúmania. V tretej kapitole sú prezentované konkrétne výsledky skúmania ako sú syndikácie záruk slúžiacich na zmiernovanie a rozloženie rizík finančných inštitúcií, poukázanie na výhodnosť štátnej podpory cez EXIMBAKU SR a SZRB. Následne zhodnotenie úloh nadnárodných bank pri podpore exportu do rozvojových krajín. Za účelom ešte podrobnejšieho vysvetlenia problematiky vznikli 2 riadené rozhovory s odborníkmi na bankové záruky. Na zhrnutie poznatkov poslúži prípadová štúdia. Výsledkom práce sú uvedené riešenia a odporúčania danej problematiky pre prax a poukázanie na dôležitosť tohto zabezpečovacieho nástroja vo využití bankových záruk aj počas pandémie COVID-19.

Kľúčové slová:

Banková záruka, financovanie exportu, podpora podnikania, Stand-by akreditív, štátna pomoc, podnikateľské subjekty, zabezpečenie kontraktu, zmiernovanie rizík, COVID-19

ABSTRACT

KNOTEK, Martin: *Bank Guarantees use in support of business, credit and export transactions*. – The University of Economics in Bratislava. The Faculty of Commerce; The Department of International Trade. – Thesis supervisor: doc. Ing. Ľuboš Pavelka, PhD. – Bratislava: OF EU, 2020, 88 s.

The aim of the diploma thesis is to evaluate the use of the bank guarantees in domestic and foreign trade contracts with the emphasis on the assistance with the business support in Slovakia and the support of Slovak companies which export abroad. 4 partial goals helped to fulfill the main goal. The work is divided into 4 chapters. It contains 3 graphs, 5 tables, 13 pictures and 6 appendixes. The first chapter deals with the current situation of the bank guarantees in our country and abroad, defines the definitions, the legislation and the international practices, entities operating in the bank guarantees. Subsequently, it deals with the dividing of the guarantees according to the various aspects and at the end of the chapter it compares the guarantees with similar security instruments. The next part presents the goal, the methodology and the research methods. The third chapter presents the specific results of research such as syndications of guarantees used for reduction and spreading of the risks of financial institutions, pointing out the benefits of the state support through EXIMBAKU SR and SZRB. Subsequent the evaluation of the role of multinational banks in supporting of export to the third world countries. In order to explain the issue in even more detail, there were initiated 2 guided interviews with the experts in bank guarantees. A case study will be used to summarize the findings. The solutions and recommendations of the issue for practice and pointing out the importance of this security tool in the use of bank guarantees during the pandemic COVID-19 is the result of this work.

Key words:

Bank guarantee, financing of export, business support, Stand-by letter of credit, state aid, business entities, the security of contract, risk reduction, COVID-19

Obsah

ABSTRAKT	4
ABSTRACT.....	5
OBSAH	6
ZOZNAM SKRATIEK	8
ÚVOD.....	10
1 SÚČASNÝ STAV BANKOVÝCH ZÁRUK DOMA A V ZAHRANIČÍ	12
1.1 PRÁVNA ÚPRAVA, DEFINÍCIE A CHARAKTERISTIKA BANKOVÝCH ZÁRUK	15
1.1.1 Právna úprava, definícia a medzinárodné zvyklosti	15
1.1.2 Obsah a štruktúra bankových záruk.....	15
1.1.3 Subjekty zúčastnené v bankových zárukách.....	17
1.2 ČLENENIE, DRUHY A TYPY BANKOVÝCH ZÁRUK	19
1.2.1 Bankové záruky podľa charakteru záväzku banky	19
1.2.2 Bankové záruky z hľadiska banky a klienta a podľa spôsobu vystavenia	27
1.2.3 Bankové záruky z hľadiska druhu zaist'ovaného záväzku.....	31
1.2.4 Zmenkový aval a Stand-by akreditív - rozdiely, výhody a nevýhody oproti bankovým zárukám.....	42
2 CIEĽ PRÁCE, METODIKA PRÁCE A METÓDY SKÚMANIA	47
3 VÝSLEDKY PRÁCE A DISKUSIA	49
3.1 SYNDIKÁCIA ZÁRUK.....	49
3.1.1 Syndikácia záruk ako spôsob zmiernovania rizika a kapitálových požiadaviek a ich porovnanie na Back to Back záruky (podzáruky).....	49
3.2 SZRB A PODPORA MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV PROSTREDNÍCTVOM BANKOVÝCH ZÁRUK.....	53
3.2.1 Záruky poskytované Slovenskou záručnou a rozvojovou bankou SR pri domácich podnikateľských aktivitách v tuzemskom obchode a investíciách	53
3.2.2 Riadený rozhovor s vedúcou oddelenia bankových záruk v SZRB.....	53
3.2.3 Finančné ukazovatele SZRB (obchodné výsledky)	57
3.3 EXIMBANKA – PODPORA EXPORTU PROSTREDNÍCTVOM POISTENIA BANKOVÝCH ZÁRUK.....	59

3.3.1	Záručné a poistné obchody poskytované Eximbankou SR pri podpore exportu	59
3.3.2	Finančné ukazovatele EXIMBANKY SR (obchodné výsledky)	61
3.4	ÚLOHA NADNÁRODNÝCH BÁNK PRI PODPORE OBCHODU V RÁMCI ICH ZÁRUČNÝCH PROGRAMOV	64
3.4.1	Záruky poskytované nadnárodnými bankami pri podpore exportu do rozvíjajúcich sa ekonomík	64
3.5	PRÍPADOVÁ ŠTÚDIA	69
3.6	RIADENÝ ROZHOVOR S ODBORNÍČKOU NA BANKOVÉ ZÁRUKY	74
4	ZÁVER	81
	ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	84
	ZOZNAM PRÍLOH	88

Zoznam skratiek

- ADB** – Ázijská rozvojová banka (Asian Development Bank)
- BÚ** – Bernská únia, založená v r.1934 (Berne Union)
- EBRD** - Európsku banku pre obnovu a rozvoj (European Bank for Reconstruction and Development)
- ECA** - Exportné kreditné agentúry
- EIB** – Európska investičná banka (European Investment bank)
- EPC**– inžinierstvo, obstarávanie, stavebníctvo (engineering, procurement, construction)
- IDB** – Medziamerická rozvojová banka (Inter-American Development Bank)
- IFC** – Medzinárodná finančná spoločnosť (International Finance Corporation)
- IIB** – Medzinárodná investičná banka (International Investment bank)
- MOK/ ICC** – Medzinárodná obchodná komora v Paríži (ICC- International Chamber of Commerce)
- MSP** – Malé a stredné podniky
- OECD** – Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj, založená v r. 1960 (Organisation for Economic Co-operation and Development)
- OSN** – Organizácia spojených národov, založená v r. 1945
- SNŠ** – Spoločenstvo nezávislých štátov (krajiny bývalého sovietskeho zväzu)
- SWIFT** – medzinárodná spoločnosť: Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication
- SZRB** – Slovenská záručná a rozvojová banka
- ŠFRB** – Štátny fond rozvoja bývania
- TFP** – program na podporu obchodu nadnárodných bank (Trade Facilitation Program)
- UCC** – Americký jednotný Obchodný zákonník (Uniform Commercial Code)
- UCP 600** – Medzinárodné štandardy pre kontrolu akreditívov (Uniform Customs & Practice for Documentary Credits)
- UNCITRAL** – Komisia OSN pre medzinárodné obchodné právo (The United Nations Commission on International Trade Law)
- UNCITRAL Convention** – Konvencia OSN o nezávislých zárukách a Stand-by akreditívoch, 1995 (United Nations Conventions on Independent Guarantees and Stand-by Letters of Credit, 1995)

URCG – Jednotné pravidlá pre zmluvné záruky edícia Medzinárodnej obchodnej komory v Paríži z r.1978 ako publikácia č. 325 (Uniform Rules for Contract Guarantees 1978 edition of ICC, publication No. 325)

URDG 758 – Jednotné pravidlá pre záruky vyplatiteľné na požiadanie revízia Medzinárodnou obchodnou komorou v Paríži r. 2010 ako publikácia č. 758 (Uniform Rules for Demand Guarantees 2010 revision ICC publication No. 758)

ZZŠ - Zákon zmenkový a šekový č. 191/1950 Zb.

Úvod

Novodobým úkazom by sa mohli nazvať bankové záruky, ktoré sa začali rozvíjať najmä od 60. rokov minulého storočia vďaka vývozom obrovských investičných celkov do regiónu stredného východu. V dnešnom svete sa stali bankové záruky neoddeliteľnou súčasťou v medzinárodných kontraktoch, nakoľko sú všestranné a vedia sa prispôbovať okolnostiam, akým je aj vypuknutie vírusu COVID-19 v roku 2020 a jeho globálne rozšírenie po celom svete. Nová doba, znamená nové výzvy pre celú spoločnosť a zároveň prináša riziká pre hospodársky výhľad jednotlivých krajín a podnikateľských subjektov. Dodávateľ/ exportér sa v medzinárodnom podnikaní nemôže uspokojiť a spoľahnúť s tým, že všetko sa to vyrieši cez dobré vzťahy (gentleman agreement) a na referencie z doterajšej bilaterálnej spolupráce s tým daným obchodným partnerom. Zmenená ekonomicko-spoločenská situácia prináša nové príležitosti, nástroje a formy pre tých, ktorí sa usilujú využiť vzniknutú situáciu pre svoj prospech. Mení sa aj správanie subjektov a parametre obchodných kontraktov z hľadiska požiadaviek na zabezpečenie tzv. kreditných rizík. Na zabezpečenie kreditných rizík slúži jeden z najdôležitejších nástrojov: banková záruka. A to v oveľa širších dimenziách ako v prípade zmeniek s bankovým avalom alebo dokumentárnych akreditívov.

Cieľom tejto diplomovej práce bude zhodnotenie využitia bankových záruk v tuzemských a zahranično-obchodných kontraktoch s akcentom na pomoc s podporou podnikania na Slovensku a podporou slovenských podnikov exportujúcich do zahraničia. Nakoľko veľa podnikateľov si myslí, že štát im hádže pod nohy polená ale pritom im dáva „pomocnú barličku“, pretože existujú špecializované inštitúcie (SZRB a. s., EXIMBANKA SR a. s.), vďaka ktorým môžu dostať úver alebo bankovú záruku.

Diplomová práca je zložená zo štyroch kapitol. V prvej, teoretickej kapitole, najprv uvedieme právnu úpravu, definície a medzinárodné zvyklosti, ktorých aj náš právny systém toleruje a vo väčšine prípadov majú aj prednosť pred právnou úpravou. Ďalej zadefinujeme obsah a štruktúru bankových záruk, subjekty, ktoré bývajú zúčastňované v bankových zárukách. Následne rozdelíme bankové záruky: podľa charakteru záväzku, podľa spôsobu vystavenia, z hľadiska zaistovacieho záväzku a na záver kapitoly porovnáme bankovú záruku s obdobnými kolaterálmi (zmenka s avalom a Stand-by akreditív) a objasníme rozdiely medzi nimi.

V druhej kapitole sa popisuje definovaný cieľ a použitá metodika, ktorou je spracovaný primárny cieľ a parciálne ciele záverečnej práce.

Tretia, praktická, kapitola bude naviazaná na teoretickú časť, v ktorej budú rozobraté syndikované záruky, teda spôsob ako finančné inštitúcie zmiernujú riziká ich rozložením medzi sebou. Okrem komerčných bank vystavujú záruky SZRB a. s. a EXIMBANKA SR a. s. s cieľom prosperity malého a stredného podnikania na Slovensku a podpory exportu na zahraničné trhy. Na rizikovejšie trhy slúžia nadnárodné banky, ktoré v rámci ich záručných programov podporujú globálny obchod. O najnovšie poznatky o bankových zárukách sme sa dozvedeli od Ing. Dariny Polyniovej a Ing. Evy Zezulovej. Na základe doterajších poznatkov uvedieme príklad v prípadovej štúdií, kde na konkrétnom obchodnom prípade budú implementované všetky dané subjekty a činitele (syndikácia záruk, bankové záruky z komerčnej banky, SZRB a nadnárodnej banky).

Posledná kapitola obsahuje komplexne zhrnutie doterajších poznatkov.

1 Súčasný stav bankových záruk doma a v zahraničí

Pôsobením novej novej pandémie COVID-19 sa na jar 2020 značne zmenili parametre medzinárodného obchodu. Veľa podnikateľských subjektov je zatvorených, niekolkí z nich už skrachovali. Ostatní vyčkávajú na správnu chvíľu a dožadujú sa štátnych dotácií. Svet sa zmenil a podnikateľské subjekty budú v nových kontraktov o to viac opatrné a budú sa dožadovať silných kolaterálov aby eliminovali čo najväčšie množstvo rizík. Všeobecne však platí, že v obchodných vzťahoch miera rizika je ovplyvnená predovšetkým stupňom vzájomného poznania.

V 90. rokoch známy ekonóm O. E. Williamson vo svojej nadčasovej publikácii¹ formuloval Corporate Governance. Definoval v ňom 4 hypotetické zmluvné svety. Svet plánovania, prísľubu, súťaže a riadenie a kontrola.²

Tabuľka 1: Porovnanie hypotetických zmluvných svetov a ich vlastnosti

Obmedzená racionalita	Oportunizmus	Faktorová špecifickosť	Zmluvný svet
0	+	+	Plánovanie
+	0	+	Prísľub
+	+	0	Súťaž
+	+	+	Riadenie a kontrola

Prameň: vlastné spracovanie podľa WILLIAMSON, Oliver E. Die ökonomischen Institutionen des Kapitalismus. Mohr Siebeck 1990. s. 35, ISBN 978-3163454330

Pri pohľade na jednotlivé svety, v prvom Plánovanie, nie je zastúpená obmedzená racionalita. Každý účastník vie o každom všetko a má sklon k oportunizmu teda chce vyťažiť čo najviac aj na úkor druhej strany. V druhom svete Prísľubu obaja partneri by konali tak aby boli spokojné obe strany a stačil by ústny dohovor. V treťom svete Súťaž sú produkty šandarizované a na trhu sa náhodne stretnú a vymenia si medzi sebou svoje komodity, tu trh a súťaž vyriešia každý problém. Posledným zmluvným svetom je **Riadenie a kontrola**. Tento svet odpovedá realite, obe strany nevedia všetko o druhej strane a nevedia všetky body zhrnúť do zmlúv a musia sa chrániť zaistením rizík pred možným oportunizmom druhého obchodného partnera.³ V obchodných vzťahoch, kde je

¹ WILLIAMSON, Oliver E. Die ökonomischen Institutionen des Kapitalismus., Mohr Siebeck 1990. s. 382, ISBN 978-3163454330

² Steinhäuser, Dušan a kol. Vývoj globalizovaného sveta v 21. storočí s akcentom na jeho špecifické oblasti. 1. vyd. Bratislava: Ekonóm, 2015. s. 69. ISBN 978-80-225-4215-9

³ MLČOCH, Lubomír. Institucionální ekonomie. 2. vydanie. Praha: Karolinum 2005. s.56-57 . ISBN 80-246-1029-9

miera vzájomného poznania veľmi nízka, alebo kde v dôsledku chovania zmluvného partnera je potreba zakotvenia zaistenia rizika, prichádzajú do úvahy predovšetkým platobné metódy, ktoré popri platobnej funkcii plnia aj funkciu zabezpečovaciu. Predávajúci, resp. exportér môže napríklad požadovať od kupujúceho zistenie platby dokumentárnym akreditívom, ktorý je považovaný za vôbec najlepší spôsob zaistenia úhrady kúpnej ceny. V inom prípade môže predávajúci žiadať, aby kupujúci akceptoval zmenku alebo vystavil vlastnú zmenku, ktorá následne bude avalovaná bankou kupujúceho. V prípade, ak z rôznych dôvodov dohoda o platobnej podmienke nie je možná prostredníctvom vyššie spomenutých platobných zaist'ovacích platobných metód, môžu zmluvné strany dohodnúť podpornú formu zaistenia platby vo forme bankovej záruky, v ktorej sa banka kupujúceho zaviazá uhradiť kúpnu cenu v prípade, ak by ju kupujúci neuhradil alebo prostredníctvom amerického ekvivalentu záruky a to Stand-by akreditívu.

Banková záruka na rozdiel od platobných zaist'ovacích nástrojov (dokumentárny akreditív a bankou avalovaná zmenka) má univerzálnu povahu, to znamená, že je ju možné použiť pre zaistenie akéhokoľvek rizika. Banka sa vystavením záruky môže napríklad zaručiť, že zaplatí určitú čiastku, ak predávajúci nesplní riadne kúpnu zmluvu (nedodá včas a/alebo v požadovanej kvalite). Bankovou zárukou je možné zaistiť rizika aj mimo oblasti obchodu a služieb, napríklad všade tam, kde je nutné zložiť kauciu v hotovosti – napríklad súdna kaucia, colná istota a i.

Akceptovateľnosť zárukou zaisteného rizika predpokladá vysokú bonitu ručiteľ'a/ vystaviteľ'a záruky (banky príkazcu), vrátane nízkej miery suverénneho rizika sídla ručiteľ'a. Pri obchodovaní s málo rozvinutými ekonomikami, ktoré sú ratingom zaradené mimo investičného pásma medzinárodného ratingu je možné pre zvýšenie zaistenia, resp. bonity zaistenej pohľadávky zapojiť do záručných obchodov tretie strany. Buď zaist'ovateľ'ov, alebo poisťovateľ'ov, ktorí prostredníctvom poskytnutia záruk sa zaručia za bonitu vystaviteľ'a záruky. Najčastejšie využívanými tretími stranami sú nadnárodné banky (supranational) ako napríklad EBRD, Asian Development Bank, International Finance Corporation, Islamic Development Bank, International Investment Bank a European Investment Bank, ktoré prostredníctvom svojich programov Trade Finance sa zapájajú do medzinárodného obchodu ako poskytovatelia ručení vo forme bankových záruk a Stand-by akreditívov za účelom zmiernenia rizika vo vzťahu ku krajinám a dlžníkom s vyššou mierou rizika (rozvojové krajiny).

Úloha bankových záruk v medzinárodnom obchode za účelom zaistenia platobných

a/ alebo neplatobných rizík v globálnom svete zohráva svoju významnú úlohu pri zmiernení rizík obchodu a to ako na strane exportéra, tak i na strane importéra.

V globalizovanom obchode v oblasti záručných obchodov sú v drvivej väčšine presadzované bankové záruky abstraktného typu (nezávislé záruky), ktoré navyše prinášajú v sebe riziko cudzieho právneho prvku.

„Nezávislé (abstraktné) záruky a ich americký ekvivalent Stand-by akreditívy sú relatívne novým právnym fenoménom a ich aplikácia a použitie sa datuje od polovice 60. rokov, kedy sa prvýkrát použili na americkom domácom trhu a v medzinárodných transakciách až začiatkom rokov 1970. Požiadavka na poskytovanie tzv. nezávislých a nepodmienených záruk vo vzťahu k základnému kontraktu, súvisel predovšetkým s nárastom bohatstva krajín stredného východu produkujúcich ropu a plyn, kedy za účelom zabezpečenia ťažby, transferu bolo nutné realizovať mohutnú prestavbu celej infraštruktúry, vrátane kompletne výstavby komunikácii, letísk, obrany to jest dovozom investičných celkov do týchto krajín, ktoré za účelom zabezpečenia správnosti prevedenia kontraktov požadovali záruky vyplateľné na prvé požiadanie to jest záruky nezávislé...“⁴

Snaha o odstránenie prekážok a rizík v rozdielnych právnych úpravách v oblasti medzinárodných záruk vyústila do schválenia Dohody o medzinárodných zárukách a Stand-by akreditívach, ktorá bola predložená Valnému zhromaždeniu OSN v roku 1995 pracovnou skupinou UNCITRAL (Komisia OSN pre medzinárodné obchodné právo). Dohoda nadobudla účinnosť dňa 1.1.2000. kedy došlo k naplneniu podmienky podpisu Dohody minimálne 5timi štátmi (Ekvádor, Kuvajt Panama, Tunisko a USA). K dnešnému dňu bola dohoda ratifikovaná nasledujúcimi štátmi: Ekvádor, Kuvajt Panama, Tunisko, Bielorusko, El Salvador, Gabon, Kuwait, Liberia, Panama a teda obsah tejto Dohody sa stal súčasťou právneho systému spomenutých štátov.⁵ Obdobne i Medzinárodná obchodná komora v Paríži (MOK) vedená snahou o zjednotenie celosvetovej praxe v oblasti bankových záruk vydala v minulosti už niekoľko publikácií obsahujúce pravidlá pre bankové záruky. Nejedná sa síce o právne normy, ale o medzinárodné zvyklosti, ktorých užitie i náš právny systém pripúšťa a pokiaľ sa zmluvné strany na nich odvolávajú majú prednosť pred právnou normou pokiaľ nemá kogentnú (donucovaciu) povahu. (§ 264 Obchodného zákonníka).

⁴ Bertrams Roeland. F. Bank Guarantees in International Trade. Second revision. Paris, New York: ICC Publishing S.A. 1998. s.1. ISBN 92 842 11980

⁵ United nations convention on independent guarantees and stand-by letters of credit. [online]. [cit. 2020-03-28]. Dostupné na internete: <<https://www.uncitral.org/pdf/english/texts/payments/guarantees/guarantees.pdf>>

1.1 Právna úprava, definície a charakteristika bankových záruk

1.1.1 Právna úprava, definícia a medzinárodné zvyklosti

Definíciám bankových záruk sa venujú viacerí autori. Autor Juraj Sipko opisuje bankovú záruku ako formu zabezpečenia pohľadávky spočívajúcu v tom, že sa ručiteľ zaväzuje uspokojiť veriteľa v prípade, ak priamy dlžník nesplní svoj záväzok.⁶ Inými slovami banka sa zaväzuje zaplatiť finančné prostriedky beneficentovi⁷ ak dlžník nesplní dohodnuté záväzky. V slovenskom právnom poriadku je banková záruka definovaná v § 313 Obchodného zákonníka, č. 513/1991 Zb., podľa ktorého cit: „*Banková záruka vzniká písomným vyhlásením banky v záručnej listine, že uspokojí veriteľa do výšky určitej peňažnej sumy podľa obsahu záručnej listiny, ak určitá tretia osoba (dlžník) nesplní určitý záväzok alebo sa splnia iné podmienky určené v záručnej listine.*“⁸

Vzhľadom k veľkým rozdielom právnych úprav v oblasti záruk v medzinárodnom obchode, za účelom zjednotenia celosvetovej praxe v záručných obchodoch, na úrovni OSN vznikla snaha vytvoriť jednotný materiál, ktorý by zjednotil tieto právne systémy. Pracovná skupina UNCITRAL (Komisia OSN pre medzinárodné obchodné právo) publikovala Dohodu o medzinárodných zárukách a Stand-by akreditívoch a obdobne Medzinárodná obchodná komora v Paríži (ďalej len MOK) vydala viacero medzinárodných zvykových úprav, ktoré boli vydané v publikáciách č. 325 ako Jednotné pravidlá pre zmluvné záruky z roku 1978, publikácia č. 458 ako Jednotné pravidlá pre záruky vyplatiteľné na požiadanie z roku 1992 a ich revízia z roku 2010 pod číslom 758 (ďalej len „URDG“) a napokon Medzinárodne zvyklosti pres Stand-by akreditívy pod číslom publikácie 590 z r. 1998.

Jednotlivé zvykové úpravy MOK na rozdiel od Obchodného Zákonníka SR nemajú definíciu záruk tak, ako je daná § 313, ale jej obsah je definovaný tzv. minimálnymi požiadavkami na obsah záruky.

1.1.2 Obsah a štruktúra bankových záruk

Bankové záruky sú charakteristické 3 znakmi: „Určitosť, zrozumiteľnosť a kauzálnosť“. **Určitosť** je definovaná priamo kogentnou úpravou Obchodného zákonníka v §313, podľa ktorého záväzok ručiteľa musí uvádzať určitú sumu, určitého a vymedzeného

⁶ SIPKO, J. Medzinárodný platobný styk, ELITA, spol. sr. o., 2000, s. 237, ISBN: 80-8044-072-7

⁷ Beneficient - príjemca peňažného plnenia, ktorý prijíma finančné prostriedky na svoje meno.

⁸ Obchodný zákonník. [online]. [cit. 2019-10-28]. Dostupné na internete: <<https://www.lewik.org/term/5470/bankova-zaruka-obchodny-zakonnik/>>

veriteľ'a (beneficient) a identifikáciu určitého záväzku, ktorý sa má splniť za účelom nároku na plnenie zo záruky. **Kauzálnosť** znamená, že banková záruka musí mať dôvody (kauzu) – to jest dôvody vzniku/ vystavenia bankovej záruky (ako napríklad: kúpno-predajnú zmluvu, úverovú zmluvu, zmluvu o dielo, vyhlásenie verejnej súťaže, vyhlásenie tendra, atď). Banka ako ručiteľ, garantuje sekundárne plnenie záväzku voči jednému z účastníkov z týchto zmlúv. Banková záruka nie je cenný papier a preto s ňou nie je možné obchodovať- to jest voľne prevádzať práva v nej obsiahnuté rubopisovaním, avšak práva na uplatnenie a výnos možno previesť alebo postúpiť na tretie osoby, ale len spolu s pohľadávkou, ku ktorej je záruka vystavená, a za podmienky, že takéto postúpenie práva nie je zárukou výslovne zakázané.⁹

Banková záruka musí byť vždy vystavená písomnou formou, a to buď v listinnej podobe alebo telekomunikačným spôsobom: Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication (ďalej len SWIFT).¹⁰

Banková záruka zvyčajne pozostáva minimálne z týchto častí: Úvodné ustanovenie (preambula), záručný záväzok (záväzkové vyhlásenie), záverečné ustanovenia.

Ako bolo spomenuté vyššie, banková záruka nesmie vzniknúť bezdôvodne. Dôvod (kauza) na základe, ktorej je záruka založená je zvyčajne uvedená v úvode záruky (preambule). V neposlednom rade obsahuje aj identifikačné údaje zmluvných strán, identifikáciu kauzálneho vzťahu, zmluvnú cenu a dátum uzatvorenia zmluvy/kontraktu. V záručnom záväzku je obsiahnutý prísľub banky zaplatiť **určitú sumu oproti písomnej požiadavke na výplatu**. V záručnom prehlásení sú súčasne obsiahnuté aj **podmienky výplaty**. Záručné prehlásenie predstavuje z hľadiska charakteru záväzku ručiteľ'a jadro záruky. V tejto časti záruky sa beneficiant dozvie, či záväzok ručiteľ'a je podmienený (akcesorický) alebo nezávislý (abstraktný) bez možnosti vzniesť námietky z podkladového vzťahu (kauza), na ktorom je záruka založená. Záručné prehlásenie súčasne uvádza, či sa banka zaručuje neodvolateľne (pokiaľ záruka podlieha URDG, explicitné vyjadrenie o neodvolateľnosti nie je nutné - platí, že záruka od počiatku jej vystavenia je neodvolateľná – článok 4b URDG). V záverečných ustanoveniach je zvyčajne uvedená lehota platnosti záruky a rozhodné právo (právo ktorým sa záruka riadi, a prípadne podľa

⁹ PAVELKA, Ľuboš. Medzinárodný platobný styk v podmienkach EÚ. Bratislava: Ekonóm 2008. s. 172. ISBN 978-80-225-2654-8

¹⁰ JANČÍKOVÁ, Eva. Medzinárodný platobný styk. Bratislava: Ekonóm 2009. s. 140. ISBN 978-80-225-2858-0

ktorého sa bude rozhodovať v prípade sporu- miestna príslušnosť pre riešenie sporu).
Lehota platnosti je väčšinou časovo obmedzená a to:

- **Kalendárnym dátumom expirácie (vypršanie platnosti),** alebo
- určitou **nevyvrátiteľnou udalosťou** (napr. predložením potvrdenia o ukončení stavby dodávateľom, preberacieho protokolu a i).

V menšej miere sa vyskytujú bankové záruky s neobmedzenou lehotou platnosti. Pokiaľ záruka podlieha URDG 758 a súčasne neuvádza kalendárny dátum uplynutia platnosti, potom je záruka ukončená uplynutím troch rokov od dátumu vystavenia záruky. Uvedená podmienka neplatí, pokiaľ záruka podlieha slovenskému právnomu poriadku alebo inému právnomu poriadku.

Záruka môže byť ukončená (pokiaľ to podmienky záruky priušťajú a taxatívne to vo svojom znení uvádza) aj pred stanovenou lehotou platnosti a to:

- **vrátením originálu listiny bankovej záruky** alebo
- **uvolnením zo záväzku,** alebo
- **znížením zaručenej čiastky až na nulu** (či už výplatou záruky na základe uplatnenia alebo prostredníctvom tzv. redukčnej doložky, podľa ktorej sa pohľadávka z podkladového vzťahu automaticky alebo na základe predložených dokumentov alebo vnútorných záznamov -znižuje)

V závislosti od typu záruky, môže banková záruka obsahovať aj rôzne ďalšie doložky napríklad: **operatívnu doložku** – (resp. tzv. efektívnu doložku) o odkladacom účinku záruky, to jest o nastaní účinnosti záruky na základe zárukou zadaného splnenia podmienky.¹¹

Z právnej povahy záruky (§314 Obchodného zákonníka) vyplýva, že ručiteľská banka uspokojí príjemcu (beneficianta) záruky **vždy peňažitou čiastkou a to** i v prípadoch, keď záväzok, za ktorý sa zaručila, nemá povahu platobného záväzku.¹²

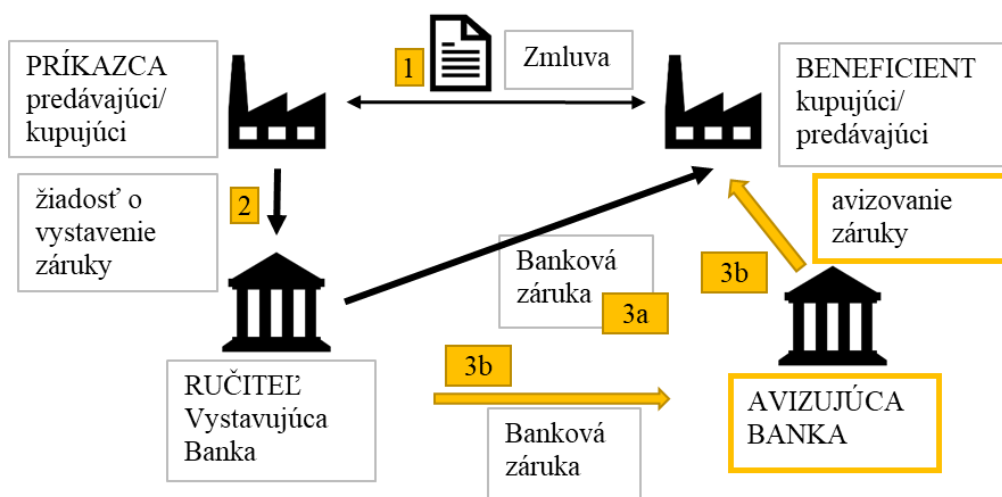
1.1.3 *Subjekty zúčastnené v bankových zárukách*

V bankovej záruke môže vystupovať niekoľko subjektov zúčastnených transakcie - vid. obrázok 1.

¹¹ BOUŠKOVÁ, Dagmar. Bankové operácie. 1. vydanie. Bratislava: Ekonóm 2009. s. 190-191. ISBN 978-80-225-2859-7

¹² Obchodný zákonník. [online]. [cit. 2020-02-27]. Dostupné na internete: <<https://www.lewik.org/term/5470/bankova-zaruka-obchodny-zakonnik/>>

Obrázok 1: Subjekty vyskytujúce sa v bankovej záruke

Prameň: vlastné spracovanie podľa JANČÍKOVÁ Eva. Medzinárodný platobný styk. Bratislava: Ekonóm 2009. s. 145. ISBN 978-80-225-2858-0

Zvyčajne v záručnom vzťahu (najmä v tuzemských obchodoch, kde prevažuje listinná forma vystavenia a doručenia záruky) vystupujú tri subjekty. **Dlžník, (príkazca/Aplicant alebo Istructing party)** za záväzky ktorého sa banka zaručuje (podľa povahy záväzku, za ktorý sa banka zaručuje to môže byť: dodávateľ, odberateľ, resp. exportér/importér, vystaviteľ zmenky vlastnej, akceptant zmenky cudzej, korešpondenčná banka - pokiaľ je záruka vystavená z príkazu inej banky a oproti jej protizáruke). Ďalší subjekt je **ručiteľ (vystavujúca banka/ Issuing Bank)**, ktorý poskytuje svoju vlastnú záruku na účet dlžníka (príkazcu) a to na základe mandátnej zmluvy alebo zmluvy o záruke podpísanej medzi ručiteľom a príkazcom.

Veriteľ (Oprávnený alebo Beneficient/ Beneficiary) - V rovnakom prípade ako aj pri príkazcovi, môže byť beneficiant: exportér, importér, resp. dodávateľ, odberateľ, ale i banky alebo verejné a štátne inštitúcie napríklad ministerstva, colné úrady.

Do transakcie v záručných obchodoch môžu byť ďalej zapojené aj ďalšie subjekty - zvyčajne sú to banky beneficiantov alebo iné finančné inštitúcie, (napríklad exportné kreditné agentúry (ďalej len ECA) alebo nadnárodné banky.

Avizujúca banka (Advising Bank) – je len sprostredkovateľom doručenia záruky beneficiantovi, ktorá vo väčšine prípadov je vystavená telekomunikačným spôsobom (SWIFT). Jej hlavnou úlohou je včasné a správne doručenie a oznámenie (avizovanie) bankovej záruky beneficiantovi. Avizujúca banka nepreberá žiaden záväzok platenia voči beneficiantovi.

Potvrdzujúca banka (Confirming Bank) – ide o solidárne ručenie dvoch samostatných bankových subjektov, kedy beneficiant za účelom posilnenia bonity záväzku ručiteľa požaduje prostredníctvom svojej alebo inej banky pridanie svojho ručiteľského prehlásenia navyše k záväzku vystavujúcej banky.

1.2 Členenie, druhy a typy bankových záruk

Podnik, ktorý pôsobí v medzinárodnom odvetví, najmä pokiaľ je vývozcom investičných, technologických a strojových celkov sa stretáva s rôznymi požiadavkami pre poskytnutie zábezpek vo forme bankových záruk. Bankové záruky môžeme rozdeľovať podľa rôznych kritérií, avšak najobvyklejšie členenie je podľa ich právnej a ekonomickej podstaty. Bankovým zárukám sa venovali viacerí autori. Autor doc. Ing. Ľuboš Pavelka, PhD.¹³ rozdelil bankové záruky podľa: spôsobu vystavenia, doby platnosti, charakteru záväzku, z hľadiska osoby príjemcu a podľa druhu zaisteného rizika, zodpovednosti bánk a finančného krytia. Autorka JUDr. Irena Čermáková vo svojej knihe: Bankovní záruka¹⁴ ako aj Roeland Bertrams v knihe: Guarantees in International Trade¹⁵ ako základné kritérium pre členenie záruk sa sústreďujú na právnu a ekonomickú povahu a podstatu záväzku to jest členenia záruky podľa a) charakteru záväzku, b) záruky podľa vzťahu k banke a jeho klientovi a nakoniec podľa c) druhu zaisteného záväzku.

1.2.1 Bankové záruky podľa charakteru záväzku banky

Bankové záruky podľa povahy a charakteru záväzku sa delia na **akcesorické** a **abstraktné záruky**. Prípadná výplata pri akcesorickej povahe záruk je úplne spätá so skúmaním plnenia podkladového vzťahu (napr. podmienok obchodnej zmluvy).

Akcesorické bankové záruky

pokiaľ to samotná záruka vo svojich podmienkach pripúšťa, môžu byť vystavené ako:

Subsidiárne (podporné) - ručiteľ by mal plniť až po predošlej urgencii/ výzve beneficianta voči príkazcovi, aby príkazca splnil svoj záväzok, ktorý banková

¹³ PAVELKA, Ľuboš. Medzinárodný platobný styk v podmienkach EÚ. Bratislava: Ekonóm 2008. s. 173. ISBN 978-80-225-2654-8

¹⁴ ČERMÁKOVÁ, Irena. Bankovní záruka. 1. vydanie. Brno: ECON publishing 2002. ISBN 80-86433-03-X

¹⁵ Bertrams Roeland F. Bank Guarantees in International Trade. Second revision. Paris, New York: ICC Publishing S.A. 1998. ISBN 92 842 11980

záruka kryje. To znamená, že výzve na plnenie zo záruky musí predchádzať výzva príkazcovi k plneniu.

Solidárne – O ručiteľskú banku môže požiadať beneficiant aj bez toho, aby najprv oslovil o plnenie svojho záväzku príkazcu, teda dlžníka.¹⁶

Príjemca bankovej záruky by si mal dobre premyslieť či sa uspokojí s akcesorickou bankovou zárukou, nakoľko pri akcesorickej bankovej záruke, môže príkazca prostredníctvom ručiteľa vzniesť námietky proti plneniu z bankovej záruky. Uplatnenie námietok môže zapríčiniť beneficiantovi zložitejšie dožiadanie plnenia z bankovej záruky a v prípade nemožnosti zopakovania výzvy na plnenie (napríklad v dôsledku ukončenia platnosti záruky alebo zákazu opakovanej výzvy) i stratu možnosti plnenia z nej a teda svoje nároky na plnenie môže vymáhať iba súdnou cestou a to buď proti príkazcovi samotnému na základe zmluvného vzťahu alebo proti ručiteľskej banke, kde predmetom žalobného petitu je nesúhlas s podanými námietkami proti plneniu zo záruky. Vzhľadom k vyššie uvedenému ako i s poukázaním na fakt, že banky sa stránia akýchkoľvek možných súdnych sporov k titulom, ktoré sú mimo ich sféry vplyvu (podkladový vzťah), sa akcesorické bankové záruky veľmi nevyužívajú, napriek tomu majú aj niekoľko výhod:

- zlepšenie postavenia príkazcu z obchodnej zmluvy. Akcesorická záruka chráni pred bezdôvodným alebo neférovým uplatnením záruky (zneužitie záruky).
- Skvalitňuje funkciu úverového dlžníka z dodávateľského úveru. Konkrétne ho chráni pred rizikom, že kvôli poruche v technológií pri strojnom zariadení by mu umožňovalo viesť prevádzku. V tomto prípade by dlžník by prestal platiť dodávateľský úver.¹⁷

Je logické, že bude v záujme príkazcu dohodnúť také podmienky a znenie záruky, aby bol dostatočne chránený pred neoprávneným uplatnením (unfair calling), na druhej strane je v záujme beneficianta mať také zabezpečenie svojich pohľadávok prostredníctvom poskytnutej záruky, aby v prípade ak príkazca zlyhá vo svojich záväzkoch zo zmluvy, aby sa hladko a bez prieťahov a sporov dostal k plneniu zo záruky.

Príklad znenia akcesorickej bankovej záruky

„... zaväzujeme sa zaplatiť Vám na Vašu výzvu akúkoľvek sumu až do zaručenej výšky

¹⁶ TORMA, Štefan a kol. Medzinárodný platobný styk a menové vzťahy. 2. vydanie. Bratislava: Ekonóm. 278. ISBN 80-225-1310-5

¹⁷ PAVELKA, Ľuboš. Medzinárodný platobný styk v podmienkach EÚ. Bratislava: Ekonóm 2008. s. 182. ISBN 978-80-225-2654-8

v prípade, že firma X pri splatnosti faktúry faktúru nezaplatí, a za predpokladu, že Vaša firma splnila svoje záväzky vyplývajúce zo zhora uvedeného kontraktu.“¹⁸

Obrázok 2: Akcesorická banková záruka zo strany príjemcu

Prameň: vlastné spracovanie podľa ČERMÁKOVÁ, Irena. Bankovní záruka. 1. vydanie. Brno: ECON publishing 2002. s. 25. ISBN 80-86433-03-X

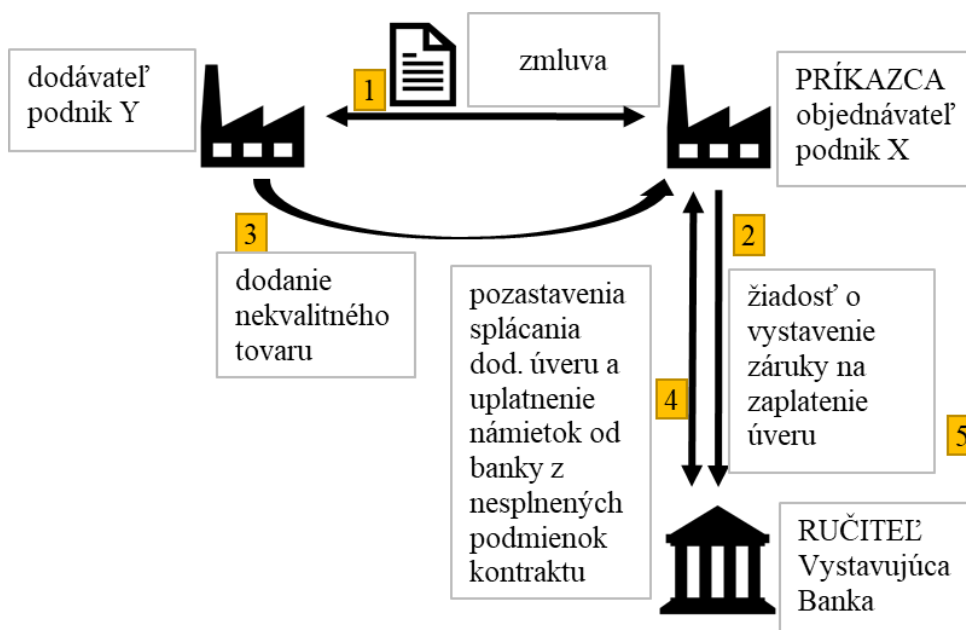
Pri platobných zárukách ak podnik X nezaplatí faktúru, tak podnik Y sa obráti na ručiteľskú banku podniku X. Banka zvyčajne kontaktuje podnik X a oboznámi ju, že prijala žiadosť o uplatnení bankovej záruky od podniku Y. Okrem iného zisťuje, či má podnik X námietky, ktoré by sa mohli vzťahovať k príslušnému kontraktu (pokiaľ sama nedisponuje takými vnútornými záznamami, na ktorých sama vie posúdiť oprávnenosť uplatnenia a prípadného vznesenia námietok – (najmä pri zárukách za platobné záväzky v súvislosti s poskytnutím úveru, za zaplatenie akreditívu, za zaplatenie zmenky, za leasingové splátky). To znamená, či podnik Y nesplnil alebo porušil záväzky vyplývajúce z daného kontraktu. V prípade ak podnik X informuje ručiteľskú banku a pošle jej námietky ohľadom plnenia bankovej záruky, tak banka plnenie zo záruky zamietne so súčasným uvedením všetkých súvisiacich námietok (formálnych ak existujú, ale i zo samotného podkladového vzťahu). Potom zvyčajne nasleduje, že:

¹⁸ ČERMÁKOVÁ, Irena. Bankovní záruka. 1. vydanie. Brno: ECON publishing 2002. s. 25. ISBN 80-86433-03-X

- Obaja zúčastnení sa dohodnú, podnik Y splní nároky podniku X a následne podnik X zaplatí svoj záväzok.
- Podanie žaloby, keďže podniku Y bolo zamietnuté plnenie z bankovej záruky, tak podá žalobu na ručiteľskú banku a domáha sa plnenia súdnou cestou. Platí teda zásada: „*najprv sa súd' a potom plat'*“.¹⁹

Ďalší prípad môže nastať na strane príkazcu.

Obrázok 3: Akcesorická banková záruka zo strany príkazcu

Prameň: vlastné spracovanie podľa ČERMÁKOVÁ, Irena. Bankovní záruka. 1. vydanie. Brno: ECON publishing 2002. s. 25. ISBN 80-86433-03-X

Akcesorická banková záruka maximálne chráni príkazcu (dlžníka) pred neoprávneným uplatnením záruky. Môže byť použitá napríklad pri kúpe investície na dodávateľský úver napr. strojného zariadenia, ktorý by mohol byť zaistený bankovou zárukou. V praxi to zvyčajne býva tak, že podnik X a podnik Y podpíšu zmluvu v ktorej sa dohodnú (napríklad zmluvu o dielo), v ktorej sú dohodnuté míľniky dodávky stavby a ktomu dohodnuté míľniky platieb. Podnik X (objednávateľ) požiada svoju banku o vystavenie bankovej záruky za zaplatenie kúpnej ceny. Čiastka bankovej záruky sa znižuje o každú uhradenú faktúru. V bankovej záruke bude plnenie zo záruky podmienené splnením podmienok kontraktu. Vystavenie bankovej záruky je v čase, keď ešte podnik Y

¹⁹ ČERMÁKOVÁ, Irena. Bankovní záruka. 1. vydanie. Brno: ECON publishing 2002. s. 25-26. ISBN 80-86433-03-X

(dodávateľ) nedodal investíciu (zvyčajne ju ešte ani nevyrobil). V prípade, že dodávateľ (alebo zhotoviteľ dodal alebo dodal nekvalite, objednávateľ neuhradí čiastkovú faktúru, a pokiaľ dodávateľ uplatní svoje nároky zo záruky z dôvodu omeškania platby/ neuhradenia faktúry, ručiteľská banka uplatní jeho námietky z nesplneného kontraktu (zvyčajne na základe námietok predložených banke objednávateľom).²⁰

V prípade záruk akcesorického typu a to najmä záruky za neplatobné záväzky príkazcu, banka ako ručiteľ pri zamietnutí plnenia zo záruky na základe námietok zo samotného kontraktu (podkladového vzťahu) bude pravdepodobne čeliť žalobe, ak beneficiant zo záruky nebude súhlasiť s podanými námietkami. Vzhľadom na to, že žalovanou stranou je banka ako ručiteľ, t.j. strana, ktorá zamietla plnenia a definovala námietky proti plneniu, bude musieť obhájiť podané námietky (často sprostredkované príkazcom najmä pokiaľ ide o záruky za neplatobné záväzky príkazcu). Preto je pochopiteľné, že banka ako žalovaná strana bude mať sťaženú pozíciu v obhajobe námietok ohľadom stavu samotného kontraktu, ktoré môžu dopadnúť neúspechom a tak vzájomne ovplyvniť negatívne vzťahy s príkazcom. Zároveň ale aj s beneficiantom najmä pokiaľ ide o tuzemský subjekt. Z uvedených dôvodov sa banky snažia takýto typ záruky neposkytovať a ak áno, tak iba v prípadoch, ak pôjde o záruky platobného charakteru, kedy sú schopné zo svojich interných záznamov sami spoľahlivo obhájiť podané námietky o plnení/ neplnení záväzku príkazcu a to i napriek vedomiu, že by vystavením záruky akcesorického typu viac ochraňovali postavenie príkazcu proti neoprávnenému uplatneniu a v eventuálnom obchodnom spore. Prípadne sa rozhodnú o poskytnutí akcesorického typu záruky za dlžníka, s ktorým majú založené dlhodobé vzťahy (know your customer) alebo ide o dlžníka, ktorý je na trhu vysoko akceptovaný u ktorého je aspoň teoretická istota, že nepredloží pre svoju ochranu zavádzajúce alebo klamlivé údaje k obsahu podaných námietok a je veľký predpoklad poskytnutej spolupráce v prípadnom súdnom konaní.²¹

Abstraktné bankové záruky

Na rozdiel od akcesorických bankových záruk sú záruky abstraktné a nezávislé od podkladového vzťahu (kauza), na ktorom je záruka založená. Bez ohľadu na to, či je uplatnenie záruky beneficiantom oprávnené, banka má povinnosť splniť si svoj záväzok.

²⁰ ČERMÁKOVÁ, Irena. Bankovní záruka. 1. vydanie. Brno: ECON publishing 2002. s. 26-27. ISBN 80-86433-03-X

²¹ PAVELKA, Ľuboš. Medzinárodný platobný styk v podmienkach EÚ. Bratislava: Ekonóm 2008. s. 182-183. ISBN 978-80-225-2654-8

Plnenie zo záruky sa nepodriaďuje skúmaniu stavu kontraktu a overovania či uplatnenie práv zo záruky je opodstatnené alebo nie. Uplatnenie záruky je na (prvé) písomné požiadanie a bez možnosti vzniesť námietky zo samotného podkladového vzťahu (dlžníkom prostredníctvom ručiteľa alebo ručiteľskou bankou samostatnou).²² Jediné námietky, ktoré môžu byť vznesené proti uplatneniu sú námietky formálneho charakteru (nesplnenie formálnych podmienok uplatnenia).

Aj keď plnenie z abstraktnej záruky nie je viazané na skúmanie plnenia/neplnenia podkladového vzťahu na ktorom je záruka založená, zmluvu medzi obomi účastníkmi, odkaz na obchodnú zmluvu alebo akýkoľvek iný podkladový vzťah sa objavuje v úvode každej záruky. Ako bolo spomínané v kapitole 1.1.2 banková záruka je charakteristická kauzálnosťou, teda musí sa odvolávať na zmluvu alebo iný podkladový vzťah (napríklad verejná súťaž a i.) avšak takáto zmienka alebo popis kauzálneho vzťahu, na ktorom sa záruka zakladá, nerobí z abstraktnej záruky záruku akcesorickú.

Je nutné vo vzťahu k možnosti pozastavenia plnenia zo strany banky na základe tzv. možného neoprávneného uplatnenia súčasne uviesť, že banková záruka nemôže byť „natolko abstraktná“, aby neexistovala súdna moc, ktorá by pozastavila plnenie záväzku banky zo záruky. To znamená, že pokiaľ príkazca má dôkaznú ťarchu o podvodnom konaní beneficenta a teda, že sa beneficiant snaží realizovať záruku na základe podvodného konania, potom pozastavenie plnenia je možné vykonať na základe obdržania predbežného opatrenia príslušného súdu. Súčasne však treba poznamenať, že príkazca by takto mohol konať pokiaľ, bol bankou včas notifikovaný o obdržaní uplatnenia, nakoľko príkazca má malý časový priestor pre pozastavenie výplaty získaním vydania predbežného opatrenia príslušným súdom. Pokiaľ je predbežné opatrenie včas doručené banke (pred realizáciu výplaty) v rámci lehoty kedy je banka povinná plniť, banka pozastaví výplatu až do obdržania výsledku súdneho rozhodnutia v predmetnej veci.

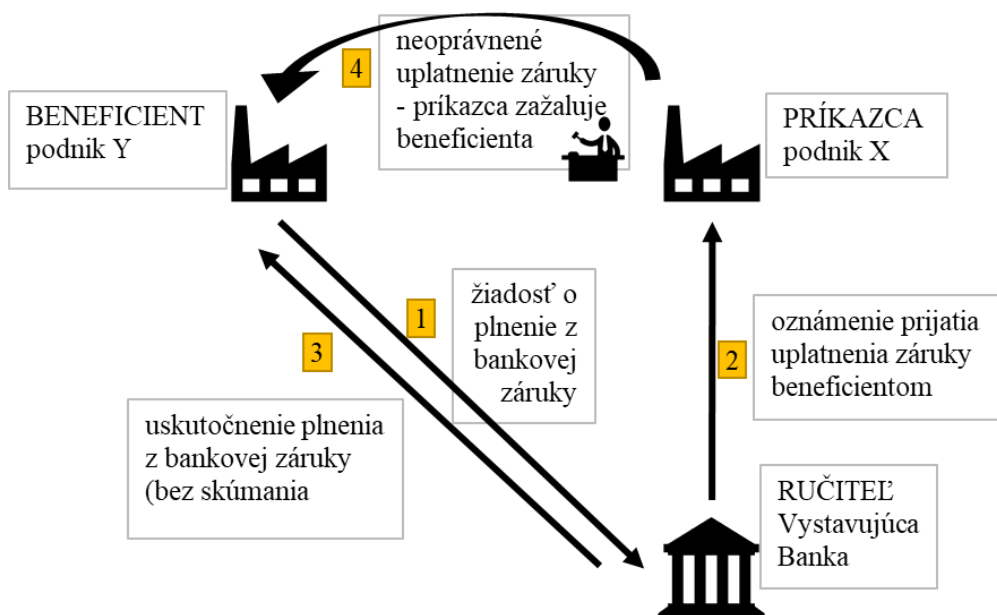
Príklad znenia abstraktnej bankovej záruky:

*„Zaväzujeme sa zaplatiť Vám na Vašu (prvú) písomnú výzvu a bez námietok akúkoľvek sumu až do zaručenej výšky..“*²³

²² JANČÍKOVÁ, Eva. Medzinárodné obchodné financovanie. Bratislava: Ekonóm 2013. s. 171. ISBN 978-80-89710-00-3.

²³ ČERMÁKOVÁ, Irena. Bankovní záruka. 1. vydanie. Brno: ECON publishing 2002. s. 28. ISBN 80-86433-03-X

Obrázok 4: Realizácia bankovej záruky z pohľadu príkazcu

Prameň: vlastné spracovanie podľa ČERMÁKOVÁ, Irena. Bankovní záruka. 1. vydanie. Brno: ECON publishing 2002. s. 28. ISBN 80-86433-03-X

Z pohľadu príkazcu je abstraktná banková záruka nevýhodná. Keď príde k uplatneniu bankovej záruky, tak ručiteľská banka oznámi túto skutočnosť príkazcovi a (pokiaľ sú splnené formálne podmienky uplatnenia (v zmysle podmienok a znenia samotnej záruky)) bez námietok plní svoj ručiteľský záväzok výplatou požadovanej čiastky, ktorá je bankovou zárukou krytá. Banka poskytnutí plnenia zo záruky, následne vyzve príkazcu k zahojeniu svojej pohľadávky, resp. uplatní svoje zabezpečenie v zmysle zmluvy medzi príkazcom a ručiteľskou bankou. Ak príkazca bude mať dôkazy, že sa jedná o neoprávnené (unfair calling) uplatnenie záruky beneficentom, tak príkazca zažaluje beneficenta. Žalovanou stranou na rozdiel od akcesorickej záruky, bude beneficent zo záruky, teda stranami sporu budú obaja zmluvní partneri. Všeobecne teda platí pri abstraktných zárukách zásada: „*najprv platiť potom sa súdi*“.²⁴

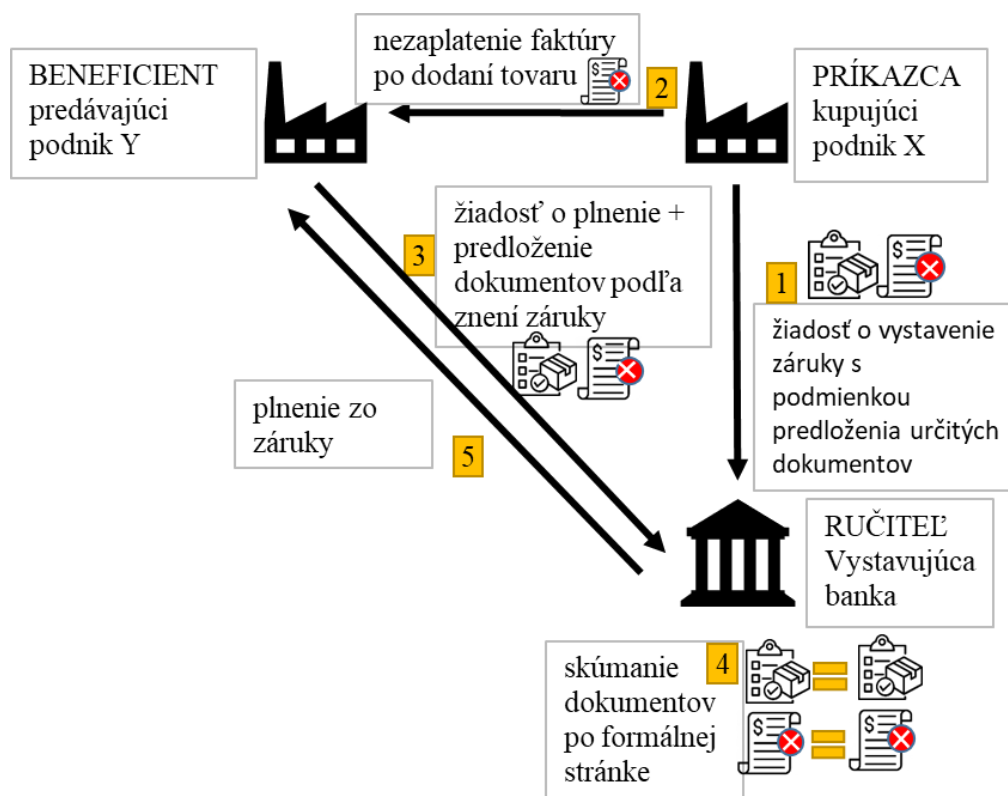
Z pohľadu beneficenta je to najlepšia forma ručenia poskytnutého bankou. Prijemca záruky dostáva okamžitý prístup k peniazom pri prípadnom plnení. Plnenie z bankovej záruky je obmedzené len v jednom prípade a to, že musí ručiteľská banka obdržať výzvu ešte v dobe platnosti záruky. Beneficent dokonca obdrží plnenie od banky a to aj v prípade ak by mala banka mala vedomosť, že uplatnenie je neoprávnené.²⁵

²⁴ ČERMÁKOVÁ, Irena. Bankovní záruka. 1. vydanie. Brno: ECON publishing 2002. s. 28. ISBN 80-86433-03-X

²⁵ Tamže s. 28

Akcesorické a abstraktné bankové záruky sú dva protiklady. Rovnováhu medzi nimi môžu nastoliť takzvané dokumentárne bankové záruky. Formulácia dokumentárnej záruky bude naďalej umožňovať beneficiary promptný prístup k financiám, predsa len bude musieť dodržať určité podmienky, ktoré stanovila ručiteľská banka v záruke. V prípade platobných bankových záruk (záruky kryjúce platobnú povinnosť príkazcu napríklad: zaplatenie faktúry, dodávateľského úveru, leasingu atď.), dokumentárny charakter bankových záruk, to jest požiadavka na predloženie tzv. negatívnych dokumentov (dokumenty preukazujúce plnenie zo strany beneficiary napríklad fotokópia dodacieho listu a iné) môžu chrániť príkazcu pred neoprávneným uplatnením z bankovej záruky (etické hľadisko) alebo uľahčiť predloženie dôkazného bremena v prípade súdneho sporu, ktorej predmetom je vrátenie neoprávneného plnenia.²⁶

Obrázok 5: Dokumentárna banková záruka zo strany príkazcu

Prameň: vlastné spracovanie podľa ČERMÁKOVÁ, Irena. Bankovní záruka. 1. vydanie. Brno: ECON publishing 2002. s. 30. ISBN 80-86433-03-X

Podľa obrázku 5, využívanie dokumentárnej bankovej záruky spočíva v tom, že príkazca pred vystavením záruky požiada banku, aby podmienila výplatu zo záruky

²⁶ ČERMÁKOVÁ, Irena. Bankovní záruka. 1. vydanie. Brno: ECON publishing 2002. s. 29-30. ISBN 80-86433-03-X

predložením určitých dokumentov preukazujúcich splnenie povinnosti beneficent, napríklad fotokópiu nezaplatenej faktúry a fotokópie príslušného dodacieho listu, ak by sa jednalo o záruku zaručujúcu zaplatať tovaru, prípadne dokument tretej strany napríklad inšpekčnej spoločnosti potvrdzujúcej určité skutočnosti napríklad splnenie zmluvných povinností beneficentom). V prípade uplatnenia nárokov zo záruky, beneficent je povinný predložiť všetky požadované dokumenty spolu s písomnou požiadavkou na výplatu. Banka následne skúma formálnu stránku splnenia platobných podmienok uvedených v záruke samotnej a navyše skúma i vzájomnú konzistentnosť dokumentov samotných (napríklad, či nie sú zásadne nekonzistentnosti medzi faktúrou a dodacím listom). Ak sú všetky podmienky pre výplatu bankovej záruky splnené ručiteľská banka realizuje výplatu v požadovanej výške v prospech účtu beneficenta (resp. účtu uvedeného v písomnej požiadavke na výplatu).²⁷

1.2.2 Bankové záruky z hľadiska banky a klienta a podľa spôsobu vystavenia

Vystavenie bankovej záruky. Banky pri poskytovaní bankových záruk vstupujú do záväzku za klienta vyplývajúceho z kontraktu, resp. iného podkladového vzťahu. To jest banky podstupujú tzv. podsúvahový záväzok plnenia podľa znenia a podmienok obsiahnutých v ručiteľskej listine. Obdobne ako pri ostatných podsúvahových záväzkoch banky (dokumentárny akreditív, aval zmenky) ide o tzv. absolútne obchody (Obchodný Zákoník č. 513/1991 Zb.) a tieto podliehajú ako záväzkové nástroje schvaľovaciemu konaniu v bankách. V súvislosti s vystavením bankovej záruky ako i s odkazom na §321 Obchodného Zákonníka, podľa ktorého je „*dlžník povinný zaplatiť banke to, čo banka plnila podľa svojej povinnosti zo záručnej listiny vystavenej v súlade so zmluvou uzavretou s dlžníkom.*“²⁸ V prípade, že dôjde k realizácii záruk (uplatnenie nárokov zo záruky a následne plnenie záväzku banky vyplývajúceho z jeho ručiteľského prehlásenia, banka realizuje tzv. spätný postih v súlade so zmluvou podpísanou medzi klientom a ručiteľskou bankou s požiadavkou vrátenia čiastky, ktorú za neho banka plnila. V prípade, že klient nevráti to, čo za neho banka plnila, nasleduje realizácia zabezpečenia taxatívne vymedzeného zmluvou o záruke podpísanej medzi bankou a klientom. Každá banka v tejto súvislosti pred poskytnutím bankovej záruky (alebo iného podsúvahového záväzku)

²⁷ ČERMÁKOVÁ, Irena. Bankovní záruka. 1. vydanie. Brno: ECON publishing 2002. s. 29-30. ISBN 80-86433-03-X

²⁸ Zbierka zákonov SR - 513/1991 Zb. znenie 01.01.2017, § 321. [online]. [cit. 2020-03-05]. Dostupné na internete: <http://www.szsk.sk/content/szsk/_files/legislativa/513_1991_zz_20170101.pdf>

obdobne ako pri iných komerčných úveroch, vyhodnocuje riziko a finančnú situáciu klienta s požiadavkou na poskytnutie akceptovateľných zabezpečení a naplnenia iných kovenantov.

Ručiteľ (vystavujúca banka) vystaví bankovú záruku priamo v prospech beneficianta. Originál listiny mu zašle priamo na jeho adresu. V prípade priamej záruky je príjemca záruky v priamom vzťahu k ručiteľskej banke. Výplatným miestom je sídlo ručiteľa, to znamená, že beneficiant je povinný doručiť v lehote platnosti záruky svoju žiadosť o výplatu (vrátane všetkých dokumentov požadovaných zárukou) na adresu ručiteľskej banky.

Avizovanie bankovej záruky. Ide o oznámenie bankovej záruky prostredníctvom ďalšej banky (avizujúca banka). Banka, ktorá záruku príjemcovi oznamuje (avizuje) nepreberá žiadne záväzky z tejto záruky, len poskytuje službu oznámenia záruky príjemcovi. Príjemca teda záruku neobdrží priamo z vystavujúcej banky, ale sprostredkované prostredníctvom ďalšej banky. Zapojením tzv. avizujúcej banky, sa nemení výplatné miesto, ktoré ostáva vo vystavujúcej banke. Zapojenie avizujúcej banky je najčastejšie, keď banková záruka je vystavená telekomunikačným spôsobom (swiftom) alebo ak beneficiant musí preukázať svojej banke vystavenie záruky v jeho prospech z dôvodu poskytnutého financovania na realizáciu projektu/ diela²⁹

Potvrdenie bankovej záruky. Ide o solidárne ručenie a to dvoch bánk za záväzky vyplývajúce z jednej bankovej záruky (vystavujúca banka a potvrdzujúca banka) voči príjemcovi záruky. Potvrdzujúca banka preberá na seba rovnaký záväzok ako vystavujúca banka. Výhodou pre beneficianta je, že môže požiadať o plnenie z bankovej záruky potvrdzujúcu a/ alebo vystavujúcu banku, alebo obe naraz. Ak príde k plneniu beneficiantovi zo strany potvrdzujúcej banky, tak má táto banka právo na hojenie od vystavujúcej banky. Nevýhodou pre príkazcu je, že môže znášať poplatky svojej banky (vystavujúca banka), ale i náklady potvrdzujúcej banky.³⁰ Platobným miestom na uplatnenie a výplatu je adresa vystavujúcej banky a/ alebo potvrdzujúcej banky.

Podľa spôsobu vystavenia sa banková záruka delí na priamu a **nepriamu**.

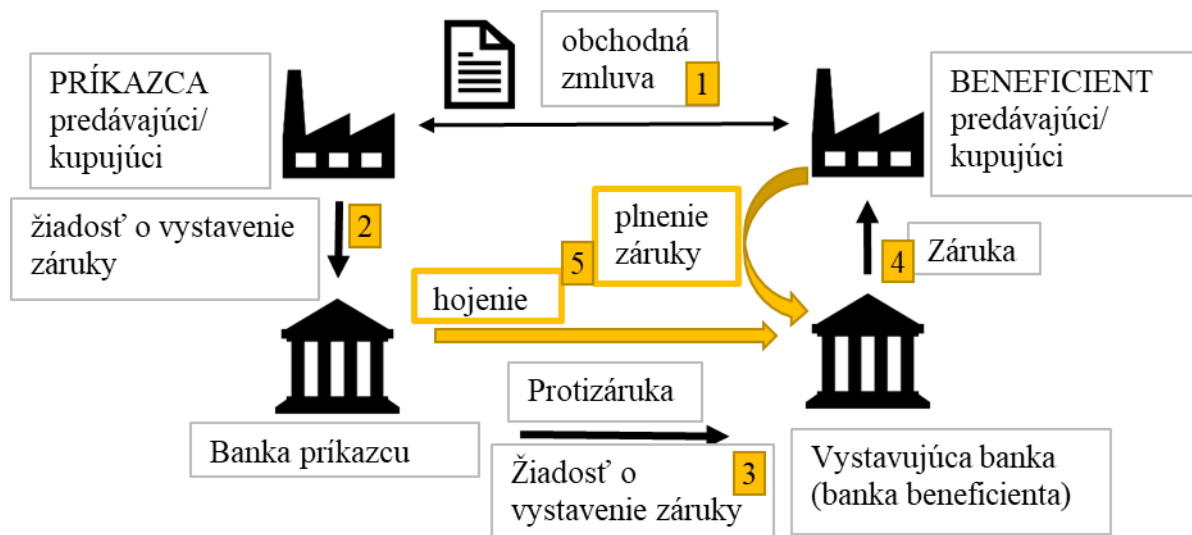
²⁹ ČERMÁKOVÁ, Irena. Bankovní záruka. 1. vydanie. Brno: ECON publishing 2002. s. 33-34. ISBN 80-86433-03-X

³⁰ JANČÍKOVÁ, Eva. Medzinárodný platobný styk. Bratislava: Ekonóm 2009. s. 143-144. ISBN 978-80-225-2858-0

Nepriama banková záruka (protizáruka)

Banka príkazcu (vystavujúca banka) požiada banku beneficienta (zvyčajne to býva jej zahraničná korešpondenčná banka), aby vystavila vlastnú bankovú záruku v prospech beneficienta na ťarchu a riziko vystavujúcej banky. Keďže vystavujúca banka vystavila voči druhej banke svoju záruku (protizáruku), za účelom poskytnutia zábezpeky pre vystavenie priamej záruky, tak má povinnosť poskytnúť hojenie v zmysle svojho prísľubu obsiahnutého v protizáruke v prípade, že beneficient si vyžiada uplatnenie bankovej záruky nie od banky, ktorá poskytla protizáruku, ale od ručiteľskej banky, ktorá poskytla svoju ručiteľskú listinu priamo príjemcovi (beneficient). Ide o dve na seba úplne nezávislé záruky.³¹ Protizáruka je kolaterálom (zabezpečením) pre banku, ktorá vystavuje priamu záruku a preto platobným miestom pre uplatnenie a výplatu záruky voči beneficientovi je sídlo/ adresa banky, ktorá vystavila priamu záruku. Nepriame záruky sa využívajú predovšetkým v prípadoch, ak export smeruje do krajín, kde prevažuje islamské bankovníctvo (napríklad blízky východ a severná Afrika), ktoré aplikujú nadriadeným orgánom predpísané texty záruk v domácom jazyku, ďalej v prípadoch ak ide o zákazku v pôsobnosti ministerstiev a iných štátnych orgánov v Ázii alebo Afrike³², ako aj v prípadoch syndikovaných záruk (viď kapitola 3.1).

Obrázok 6: Nepriama banková záruka

Prameň: vlastné spracovanie podľa JANČÍKOVÁ Eva. Medzinárodné obchodné financovanie. Bratislava: Ekonóm 2013. s. 171. ISBN 978-80-89710-00-3.

³¹ ČERMÁKOVÁ, Irena. Bankovní záruka. 1. vydanie. Brno: ECON publishing 2002. s. 36. ISBN 80-86433-03-X

³² Tamže 36-37

Je potrebné spomenúť aj nevýhody nepriamej bankovej záruky. Jednou z nevýhod je nárast výdavkov spojených s vystavením záruky. Žiadateľ platí poplatky v oboch bankách. Naopak banky neradi vystavujú nepriame bankové záruky, najmä ak majú podliehať cudziemu právnemu prvku a obsahujú doložky a podmienky, pri ktorých ručiteľská banka podstupuje riziko časovo neohraničeného záväzku, respektíve postupuje iné právne riziká napríklad opakujúce sa alternatívne uplatnenie za účelom neopodstatnenej prolongácie platnosti záruk, doložky o nemožnosti pozastaviť výplatu aj na základe súdnej moci a iné.³³

Rozdiely medzi priamymi a nepriamymi zárukami

Pri priamej záruke banka zvyčajne lepšie zohľadňuje osobitné požiadavky a potreby žiadateľa aj beneficianta. Pri priamej záruke banka lepšie formuluje aj text záruky. Naopak ak vystavujúca banka požiada o vystavenie záruky druhú banku, tak spravidla používa jej štandardizované texty, aby bola záruka použiteľná na prvé požiadanie a bez námietok. Preto tieto podmienky musia byť zohľadnené aj v texte protizáruky vystavenej vystavujúcou bankou. V praxi ak má druhá banka použiť iné ako štandardné texty tak s tým býva spojené namáhavé rokovanie a stále bude žiadať, aby bolo umožnené bezproblémové a okamžité hojenie v prípade uplatnenia jej záruky beneficiantom.³⁴

Výhody nepriamej záruky pre beneficianta

Existuje aj rad výhod pre beneficianta. Beneficiant vďaka nepriamym zárukám môže prechádzať politickým, transferovým či právnym rizikám. Druhá (ručiteľská) banka lepšie pozná domáce pomery. Pre beneficianta je jednoduchšie zhodnotenie, aké má riziko ručiteľskej banky. Uplatňovanie záruky zväčša býva jednoduchšie, rýchlejšie a aj istejšie.³⁵

Výber zahraničnej banky a doba platnosti nepriamej záruky

Pri nepriamych zárukách zvyčajne výber banky, ktorá bude vystavovať priamu záruku určuje banka dlžníka, kde rozhodujúcim faktorom je existencia založeného vzťahu medzi oboma bankami, ako i existencia úverového limitu protistrany na banku dlžníka.

³³ ORAVEC, Peter. Zahraničný platobný styk – príručka pre podnikovú prax. 9. vydanie. Bratislava: Ing. Miroslav Mračko, EPOS 1996. s. 179-180 ISBN 80-88810-21-3

³⁴ ORAVEC, Peter. Zahraničný platobný styk – príručka pre podnikovú prax. 9. vydanie. Bratislava: Ing. Miroslav Mračko, EPOS 1996. s. 179-180 ISBN 80-88810-21-3

³⁵ ORAVEC, Peter. Zahraničný platobný styk – príručka pre podnikovú prax. 9. vydanie. Bratislava: Ing. Miroslav Mračko, EPOS 1996. s. 179-180 ISBN 80-88810-21-3

V niektorých prípadoch je takáto banka určená vopred kontraktom samotným najmä v krajinách stredného východu, kde sú určené banky, ktoré sú zmocnené národným regulátorom k realizácii zahraničného obchodu a devízových operácií alebo v prípadoch ak ide o zákazku štátneho sektora. Nepriame záruky, keďže na seba nadväzujú, majú odlišnú platnosť. Platnosť nepriamej bankovej záruky zväčša dlhšia o 15 až 30 dní ako platnosť priamej bankovej záruky. Ide o tzv. „mailing time“ to jest čas potrebný na doručenie výzvy na hojenie do sídla „proti-ručiteľskej“ banky³⁶

1.2.3 Bankové záruky z hľadiska druhu zaisteného záväzku

Záruky podľa kritéria druhu zaisteného záväzku sa delia na dve veľké skupiny a to na záruky platobné a neplatobné. Toto členenie z hľadiska výkazníctva je požiadavkou aj národného regulátora v SR (opatrenia Národnej banky Slovenska o úverovej angažovanosti a kapitálovej primeranosti),³⁷ nakoľko v spojitosti s poskytnutím určitého typu záruky bank identifikuje rôzne rizika, ktoré majú rozdielny dopad na rizikový kapitál a rezervy banky. Neplatobné záruky sú považované za menej rizikové a teda kladú menšie požiadavky na kapitál a rezervy banky. Pri platobných zárukách banka ručí za splnenie platobného záväzku príkazcu vyplývajúceho z podkladového vzťahu (zaplatenie kúpnej ceny, zmenky, akreditívu, splátok úveru a leasingu). Pri neplatobných zárukách ručí banka za zrealizovanie iného záväzku žiadateľa.³⁸ Autor Peter Oravec rozdeľuje záruky podľa druhu zaisteného rizika na 3 skupiny, vid tabuľka 2. V prvej skupine sú platobné záruky, ktoré sú vystavené na príkaz dlžníka. Druhú skupinu predstavujú záruky za neplatobné záväzky dlžníkov a tretiu záruku v prospech tzv. tretích strán to jest strán, s ktorými dlžník/príkazca nie je v obchodnom zmluvnom vzťahu.

³⁶ ČERMÁKOVÁ, Irena. Bankovní záruka. 1. vydanie. Brno: ECON publishing 2002. s. 37-38. ISBN 80-86433-03-X

³⁷ Nariadenie európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 575/2013 [online]. [cit. 2020-03-04]. s. 537. Dostupné na internete: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:02013R0575-20180101&qid=1527611972603&from=en>>

³⁸ ORAVEC, Peter. Zahraničný platobný styk. Bratislava: Ing. Miroslav Mračko, EPOS 1996. s. 182. ISBN 80-88810-21-3

Tabuľka 2: Zoznam záruk podľa druhu zaisteného rizika

platobné záruky	neplatobné záruky	iné
(záruky za dlžníka prospech exportéra)	(záruky za exportéra v prospech dlžníka)	(záruky v prospech tretích osôb)
za hladkú platbu	ponuková záruka - Vádium	za stratené cenné papiere (národné konosamenty, zmenky)
za dokumentárne inkaso	Záruka za vrátenie akontácie	za súdne trovy
za zaplatenie zmenky	za dobré vykonanie zmluvy	Za colný dlh
za splátky úveru	Technická záruka (záručná lehota diela)	
za leasingové splátky	Za zádržné	

Prameň: vlastné spracovanie podľa: ORAVEC Peter. Zahraničný platobný styk. Bratislava: Ing. Miroslav Mračko, EPOS 1996. s. 182. ISBN 80-88810-21-3

V dodávateľsko-odberateľských vzťahoch mimo územia Slovenska najmä pokiaľ odberateľ požaduje dodávateľský úver (platba otvoreným účtom do 120 dní od dátumu faktúry alebo od dátumu naloženia/ dodania tovaru), požadujú dodávatelia často zabezpečenie svojich pohľadávok a to okrem dokumentárnych akreditívov alebo poistenia pohľadávok aj prostredníctvom bankových záruk prípadne stand-by akreditívov. Bankové záruky (alebo stand-by akreditívy) sa využívajú často pri pravidelne sa opakujúcich dodávkach (napríklad komponenty, komodity) alebo v prípade zaistenia úverových obchodov (napríklad ako forma zabezpečenia poskytovaných úverov dcérskym spoločnostiam, zahraničných firiem, kde banka materskej spoločnosti zabezpečuje pohľadávky dcérskej spoločnosti z titulu poskytnutého úveru) alebo ako zaistenie akéhokoľvek platobného záväzku dlžníka, ktorým môže byť importér/ kupujúci alebo jeho banka (v rámci vystaveného dokumentárneho akreditívu).

V rámci tuzemska sú platobné záruky poskytované vo väčšine prípadov v prospech Štátneho fondu rozvoja bývania (ďalej len ako ŠFRB) ako zábezpeka za poskytnutý úver. Alebo ako zábezpeka za úver malým a stredným podnikateľom, kde sa záruka poskytuje Slovenskou záručnou a rozvojovou bankou (ďalej len SZRB) v prospech komerčnej banky, ktorá úver poskytuje. (viac v kapitole 3.2)

Banková záruka za zaplatenie zmenky

Ďalšia forma platobnej záruky je **záruka za zaplatenie zmenky**. Zmenka výrazne zľahčuje uskutočnenie exportu, pretože vymožitelnosť pohľadávok narastá a z pohľadu predávajúceho sa aj jednoduchšie dá predať. Zmenka je dlhový cenný papier s krátkou dobou splatnosti. Zmenka v sebe obsahuje záväzok od vystaviteľa (pri vlastnej zmenke)

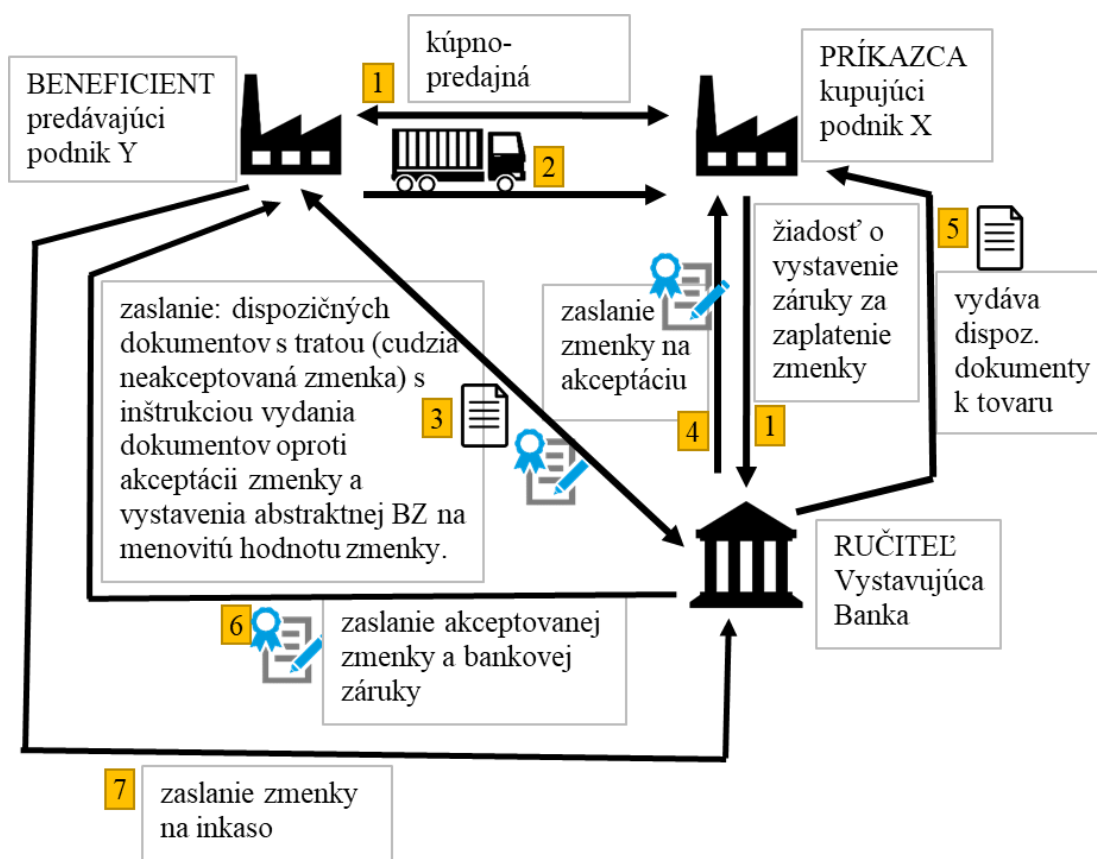
alebo potvrdenie záväzku (pri cudzej zmenke). Na zmenke je tiež uvedená právomoc majiteľa domáhať sa v určenej lehote jej platby.³⁹

Zmenka je platobný nástroj a môže byť aj zabezpečovací nástroj (napríklad v prípade ak je vystavená ako zábezpeka k poskytnutiu dodávateľského úveru alebo komerčného úveru, to jest zmenka sa použije len ak došlo k zlyhaniu dlžníka v plnení jeho platobných záväzkov). Zmenka je však tak kvalitným zabezpečovacím prostriedkom platenia aká je bonita samotného dlžníka (vystaviteľ vlastnej zmenky alebo akceptant zmenky cudzej). Pokiaľ má veriteľ pochybnosti o bonite dlžníka, prípadne ak zmenka je vystavená v sérii za účelom krytia splátok poskytnutého odberateľského úveru pri vývoze finančne náročných investičných a technologických celkov, je záväzok dlžníka „posilnený“ ručením treťou osobou, zvyčajne bankou vo forme inštitútu avalu na zmenke alebo bankovou zárukou (alebo jej americkým ekvivalentom Stand-by akreditívom), pokiaľ inštitút avalu nie je primerane alebo vôbec upravený v príslušnom právnom poriadku dlžníka alebo avalistu. Ak je zaplatenie zmenky možné opatrit' avalom, potom poskytnutie takéhoto ručenia sa formálne realizuje podpisom ručiteľa priamo na zmenke vyjadrením „per aval“ a súčasne sa dopíše (najmä v prípade cudzej zmenky) za koho je aval poskytnutý.⁴⁰ Ak príkazca nezaplatí zo zmenky (po jej prezentácii) v deň splatnosti zmenky, avalista preberie záväzok a bude plniť svoj záväzok z titulu poskytnutého avalu (resp. dôjde k uplatneniu bankovej záruky/ Stand-by akreditívu, pokiaľ je zaplatenie zmenky zaručené touto formou), priebeh **záruky za zaplatenie zmenky** je zobrazený na obrázkoch 7 a 8.

³⁹ PAVELKA, Ľuboš – JAMBOROVÁ Erika Mária – RUŽEKOVÁ Viera. Manuál slovenského exportéra. GNOWEE 2015. s. 60. ISBN 9788097220594

⁴⁰ ORAVEC, Peter. Zahraničný platobný styk. Bratislava: Ing. Miroslav Mračko, EPOS 1996. s. 184. ISBN 80-88810-21-3

Obrázok 7: Banková záruka za zaplatenie zmenky (cudzia zmenka)

Prameň: vlastné spracovanie podľa ORAVEC Peter. Zahraničný platobný styk. Bratislava: Ing. Miroslav Mračko, EPOS 1996. s. 184. ISBN 80-88810-21-3

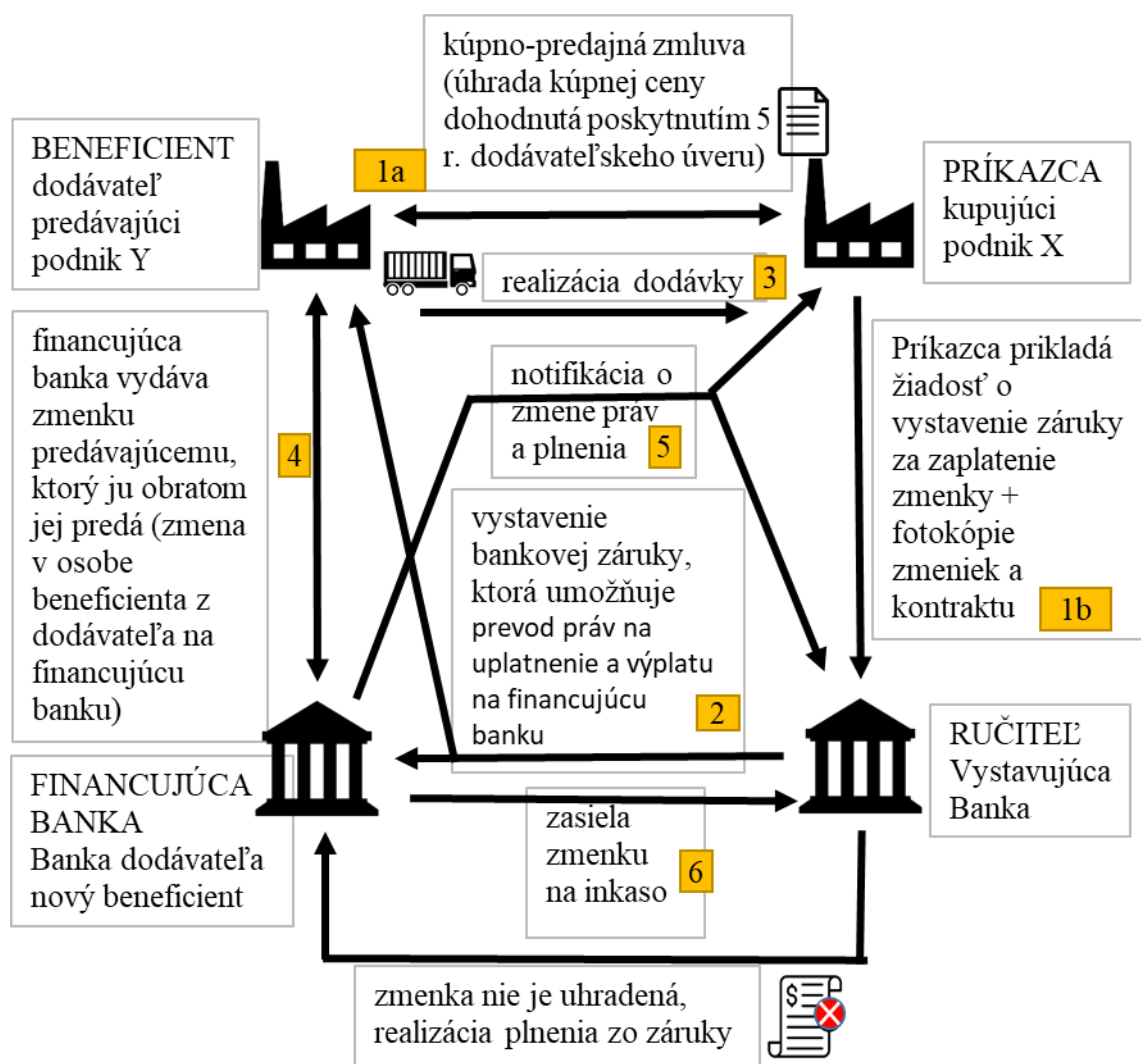
Priebeh bankovej záruky za zaplatenie zmenky pri vystavení cudzej zmenky

1. Podpísanie kúpno-predajnej zmluvy s dohodou o platbe zmenkou splatnou v budúcnosti a zaručenou bankovou zárukou za zaplatenie zmenky. Príkazca/ kupujúci predkladá do banky žiadosť o poskytnutie záruky za zaplatenie zmenky.
2. Predávajúci zasiela tovar kupujúcemu.
3. Zaslanie príkazu na inkaso spolu s dispozičnými dokumentami k tovaru a traty (cudzia zmenka ešte neakceptovaná) do banky kupujúceho (inkasná/ predkladajúca banka) v rámci dokumentárneho inkasa s inštrukciou vydania dokumentov oproti akceptácii zmenky (d/a) a poskytnutia ručenia formou bankovej záruky za zaplatenie zmenky.
4. Banka predkladá klientovi (kupujúcemu) zmenku na akceptáciu.
5. Ručiteľská banka vydáva dispozičné dokumenty k tovaru kupujúcemu.
6. banka zasiela akceptovanú zmenku a ručiteľskú listinu (veriteľovi/ dodávateľovi/ exportérovi).

7. Dodávateľ alebo nový majiteľ zmenky (pokiaľ zmenka bola financovaná formou diskontu zmenky) zasiela zmenku pred splatnosťou na jej inkaso do banky s inštrukciou predloženia zmenky na platenie a so žiadosťou, aby ručiteľ plnil svoj záväzok platenia v prípade nezaplatenia zmenky v deň splatnosti akceptantom.
8. Zmenka je uhradená akceptantom (kupujúci/ importér/ dlžník), banka vykoná úhradu v prospech majiteľa zmenky a znehodnotenú zmenku vracia k rukám kupujúceho/importéra/dlžníka.⁴¹

Druhý príklad na bankovú záruku za zaplatenie zmenky.

Obrázok 8: Banková záruka za zaplatenie zmenky (vlastná zmenka)

Prameň: vlastné spracovanie podľa ORAVEC Peter. Zahraničný platobný styk. Bratislava: Ing. Miroslav Mračko, EPOS 1996. s. 184. ISBN 80-88810-21-3

⁴¹ Osobný výklad vedúcej oddelenia financovania obchodu a faktoringu Ing. Evy Zezulovej - špecialistky na financovanie medzinárodného obchodu z OTP Banky Slovensko a. s.

V praxi sa využíva keď dodávateľ poskytne kupujúcemu dodávateľský úver, teda odklad splatnosti a požiada kupujúceho aby vystavil zmenku. Kupujúci súhlasí a požiada banku aby vystavila bankovú záruku na zaplatenie zmenky. Vid. obrázok 8.

Priebeh bankovej záruky za zaplatenie zmenky pri vystavení vlastnej zmenky

1. podpísanie kúpno-predajnej zmluvy o dodávke technologického celku, pričom úhrada kúpnej ceny bola dohodnutá poskytnutím 5 ročného dodávateľského úveru so 10timi rovnomernými polročnými splátkami. Prvá splátka splatná 6 mesiacov od dátumu uvedenia do prevádzky (starting point). Každá splátka zabezpečená vlastnou zmenkou, ktorých zaplatenie bude zaručené bankovou zárukou bonitnej banky. Séria zmeniek zaslaná k verným rukám banky predávajúceho (financujúca banka). Príkazca/ kupujúci predkladá do banky žiadosť o poskytnutie bankovej záruky za zaplatenie zmenky + predkladá fotokópie série vystavených zmeniek a kontraktu.
2. Banka vystavuje bankovú záruku v prospech dodávateľa/ exportéra, ktorá povoľuje prevod práv na uplatnenie a výplatu financujúcu banku.
3. Predávajúci realizuje dodávky podľa harmonogramu míľnikov
4. Pri každej realizácii míľnika (na základe predložených dokumentov) vydáva príslušnú zmenku financujúca banka predávajúcemu, ktorý ju vzápätí predáva financujúcej banky prevodom práv zo zmenky (rubopisovaním) bez spätného postihu na predávajúceho so súbežným postúpením práv na uplatnenie a výplatu z bankovej záruky (zmena v osobe beneficienta z dodávateľa na financujúcu banku).
5. Notifikácia zaslaná kupujúcemu (resp. vystaviteľ vlastnej zmenky) a ručiteľskej banky, že práva zo zmenky ako i práva na uplatnenie výplaty z bankovej záruky boli postúpené na financujúcu banku.
6. Financujúca banka zasiela prvú (alebo druhú, tretiu... podľa splatnosti) zmenku na inkaso do ručiteľskej banky (zmenkové inkaso). Súčasťou inkasa je aj podmienená výzva na uplatnenie z bankovej záruky, pokiaľ zmenka po predložení nebude v deň splatnosti uhradená dlžníkom.
7. Zmenka uhradená nie je a banka realizuje požiadavku na plnenie a plní zo záruky.⁴²

⁴² Osobný výklad vedúcej oddelenia financovania obchodu a faktoringu Ing. Evy Zezulovej - špecialistky na financovanie medzinárodného obchodu z OTP Banky Slovensko a. s.

Ďalšiu časť platobných záruk predstavujú záruky vystavené v prospech finančných inštitúcií (banky, leasingové spoločnosti) zabezpečujúce záväzky dlžníka **za splatenie úveru** alebo **leasingových splátok** ako i záruky v prospech tretích strán (zvyčajne príslušné colné úrady).⁴³

Druhou veľkou skupinou záruk sú záruky zabezpečujúce neplatobné záväzky dodávateľov/ exportérov, ktoré vyplývajú z dodávateľských zmlúv a kontraktov to jest záväzky za správne dodanie a prevedenie kontraktu, okrem záruk, ktoré slúžia ako kaucia v prípade účasti v tendroch a verejných i neverejných súťažiach **tzv. tendrové záruky alebo záruky za ponuku.**

Záruka za ponuku

V praxi sa nazýva aj záruka za vádium, alebo záruka za tender. Záruka sa využíva ako forma kaucie v súťažiach na dodávku tovaru, diela alebo služieb, ku ktorým vypisuje súťaže najmä štát, štátne inštitúcie alebo verejné korporácie.⁴⁴ Vyhlasovateľ zvyčajne vypíše alebo zverejní tender, resp. súťaž napríklad na výstavbu tunela. Subjekt, ktorý sa chce zúčastniť tendra, predloží ponuku vrátane ostatných súťažných podkladov, medzi iným i bankovú záruku. Banka sa v záruke musí zaviazat' k plneniu pokiaľ účastník tendra odstúpi so svojou ponukou počas lehoty viazanosti ponúk, prípadne (rozšírená kaucia) odmietne podpísať zmluvu o dielo/kontrakt pokiaľ bol úspešným účastníkom (vítazom) súťaže a/alebo nezabezpečí vystavenie bankovej záruky za správne prevedenie zmluvy/kontraktu. Cieľom poskytnutia tejto záruky pre vyhlasovateľa súťaže je eliminácia rizík a škôd spojených s omeškaním plánovanej investície pokiaľ by znova musela byť súťaž vyhlásená po odstúpení jeho uchádzač alebo akceptovaná menej kvalitná alebo drahšia ponuka menej úspešného uchádzača. Výška kaucie vo forme tendrovej záruky je presne určená v súťažných podkladoch a reprezentuje 2 až 5 % z celkovej hodnoty danej ponuky. Platnosť záruky sa zvyčajne pohybuje od 3 do 12 mesiacov od dátumu jej vystavenia.⁴⁵

⁴³ ORAVEC, Peter. Zahraničný platobný styk. Bratislava: Ing. Miroslav Mračko, EPOS 1996. s. 185-186. ISBN 80-88810-21-3

⁴⁴ TORMA, Štefan a kol. Medzinárodný platobný styk a menové vzťahy. 2. vydanie. Bratislava: Ekonóm. 278. ISBN 80-225-1310-5

⁴⁵ ORAVEC, Peter. Zahraničný platobný styk. Bratislava: Ing. Miroslav Mračko, EPOS 1996. s. 186-187. ISBN 80-88810-21-3

Záruka za vrátenie zálohovej platby (akontačná záruka)

Pri dodávkach technologických, strojových celkov, dodávkach diela (investičné celky) to jest výrobkov na zákazku sú zvyčajne požadované zálohové platby (akontácie) už pri podpise zmluvy alebo v prvých etapách realizácie diela v niekoľkých míľnikoch zvyčajne vo výške 5 až 30 % z hodnoty kúpnej ceny. Dôvodom dodávateľa pri požiadavkách na zaplatenie zálohových platieb je nielen slabá bonita/ nedôvera voči kupujúcemu, ale i dôkazom prejavu seriózneho záujmu kupujúceho o túto dodávku/ zákazku. Samozrejme kupujúci podstupuje vysoké riziko (najmä pri veľkoobjemových dodávkach), že platí časť kúpnej ceny vopred bez toho, aby mal aspoň zodpovedajúcu časť zmluvnej dodávky. Dodávateľ týmto spôsobom poisťuje riziko, storna objednávky, resp. odstúpenie od zmluvy. Na druhej strane vzniká pre kupujúceho riziko, že exportér nedodá tovar a ani nevráti už zaplatenú akontáciu. Preto pre elimináciu tohto rizika požaduje bankovú záruku za vrátenie zálohovej platby (ďalej len **akontačná záruka**), Banka sa vystavením akontačnej záruky zaručí, že vráti kupujúcemu poskytnutú akontáciu (niekedy aj s úrokmi), ak predávajúci nesplní záväzok dodania podľa zmluvy. Zmyslom akontačnej záruky je zaistenie splnenia kontraktu. Odporúča sa, aby záruka bola vystavená skôr ako je poskytnutá/ vyplatená zálohová platba. Súčasne príkazca, ale i ručiteľská banka za účelom naplnenia povinnosti kupujúceho uhradiť zmluvnú zálohovú platbu včas a v požadovanej výške by mala v podmienkach bankovej záruky uviesť operatívnu doložku, podľa ktorej záruka vstúpi do svojej účinnosti až pripísaním zárukou určenej výšky zálohovej platby na zárukou určený účet. Pokiaľ neboli splnené odkladacie podmienky pre vstúpenie do účinnosti záruky, záruka je síce platne vystavená, avšak až do nastania jej účinnosti nemôže byť zo strany beneficianta realizovaná (uplatnená). Akontačná záruka môže za účelom zníženia rizika a celkovej úverovej angažovanosti príkazcu vyplývajúcej z poskytnutej záruky obsahovať aj tzv. redukčnú doložku, podľa ktorej sa celkovú suma záruky bude znižovať zárukou určeným spôsobom a to buď o proporčnú alebo úplnú hodnotu parciálnych dodávok na základe splnenia zárukou určených podmienok zvyčajne predloženie dokumentov preukazujúcich realizáciu dodávok či už pod zárukou alebo v rámci dokumentárneho inkasa alebo dokumentárneho akreditívu.⁴⁶ Platnosť akontačnej záruky zvyčajne končí dodaním, resp. kompletizáciou diela, a preto jej platnosť je od 6 mesiacov do 2-3 rokov (v závislosti od predmetu dodávky).

⁴⁶ ORAVEC, Peter. Zahraničný platobný styk. Bratislava: Ing. Miroslav Mračko, EPOS 1996. s. 187-188. ISBN 80-88810-21-3

Záruka za dobré vykonanie zmluvy (kaučná záruka)

Táto záruka sa nazýva aj kaučná záruka alebo výkonová záruka. Predmetom zaistenia podľa výkonnej záruky je splnenie povinnosti dodávateľa vyplývajúceho z podkladového vzťahu (zmluva/ kontrakt). Zaručená suma vo výkonových zárukách sa zvyčajne pohybuje na úrovni 5 až 10 % z hodnoty kontraktu. Kaučnou zárukou je možné zaistiť nielen povinnosti dodávateľa dodať príslušnú hmotnú dodávku v dohodnutom čase a kvalite, ale i dodávku služieb súvisiacich s kontraktom, napríklad pri dodávkach technologických a strojových celkov je to povinnosť dodávateľa zabezpečiť inštaláciu, úspešné uvedenie do prevádzky, ale i zaškolenie obsluhujúceho personálu.⁴⁷

V prípade ak príkazca nedodrží podmienky obchodnej zmluvy, no najmä nesplnenie: termínov dodania tovaru, výkonových parametrov, dohodnutej akosti. Celé ručenie môže byť v platnosti až po dobu skončenia technickej záruky za zariadenie.⁴⁸

Záruka za kvalitu (technická záruka)

Ide o záruku za splnenie povinnosti dodávateľa počas technickej záruky, to jest záručnej lehoty diela, ktorá kryje povinnosť zhotoviteľa/ dodávateľa odstraňovať vady diela počas záručnej lehoty. Záruka je zvyčajne vystavená v čase odovzdania diela podpísaním preberacieho protokolu alebo protokolu o úspešnom uvedení do prevádzky. Na rozdiel od záruky za zádržné nie sú zadržované čiastky z faktúry v rámci dohodnutých platobných podmienok. Výška záruky je zvyčajne 5 až 10 % z hodnoty kontraktu. Aby si dovážajúci uchránil svoje práva má záväzné podať dodávateľovi správu o chybovosti dodávky bezdôvodného zdržiavania. Platnosť je zvyčajne dohodnutá pevne a kryje dohodnutú záručnú lehotu diela.⁴⁹

Záruka za zádržné

Pri veľkých projektoch ako sú investičné celky alebo realizácia diela dochádza k platbám importéra po častiach. Keďže dodávané dielo sa realizuje v niekoľkých samostatných častiach, objednávateľ zvyčajne vyžaduje kauciu vo výške 5-10 %, ktorá jej

⁴⁷ ČERMÁKOVÁ, Irena. Bankovní záruka. 1. vydanie. Brno: ECON publishing 2002. s. 52. ISBN 80-86433-03-X

⁴⁸ Eximbanka SR. Podmienky pre poistenie bankovej záruky vystavenej v súvislosti s podmienkami získania alebo plnenia vývozného kontraktu [online]. [cit. 2020-01-24]. s. 2. Dostupné na internete: <https://www.eximbanka.sk/buxus/docs/Produkty/Z/Podmienky_uveroveho_poistenia_Z.pdf>

⁴⁹ ORAVEC, Peter. Zahraničný platobný styk. Bratislava: Ing. Miroslav Mračko, EPOS 1996. s. 189-190. ISBN 80-88810-21-3

bude slúžiť ako zábezpeka k odstraňovaniu väd počas realizácie diela (z ktorej si uhradí vynaložené náklady odstraňovania väd pokiaľ ich neodstráni dodávateľ) alebo počas záručnej lehoty diela po jej odovzdaní. Táto kaucia môže byť dohodnutá ako zadržanie (nevyplatenie) dohodnutého percenta z čiastkových faktúr (alebo záverečnej faktúry), ktorá je uvoľnená až odovzdaním diela (alebo ukončením záručnej lehoty diela). Pokiaľ to kontrakt a jeho podmienky pripúšťajú zádržné môže byť uvoľnené a to nahradením zádržného bankovou zárukou za zádržné, predmetom zaistenia ktorej je obdobne ako pri záruke za kvalitu zaistenie povinnosti dodávateľa odstraňovať vady diela počas realizácie diela alebo počas technickej záruky diela. Takto získa dodávateľ celú hodnotu platieb tým zlepšuje svoje cash flow, ale eliminuje riziko, že zadržaná suma neprepadne napríklad v prípade ak ide o záručné lehoty dlhodobé (3 až 7 rokov) kedy objednávateľ už môže čeliť finančným ťažkostiam alebo dokonca môže dôjsť k jeho zániku (konkurz alebo zánik spoločnosti).⁵⁰

Tretia časť podľa tabuľky 2 sú **neplatobné záruky vystavené beneficiantom v prospech tretích osôb**.

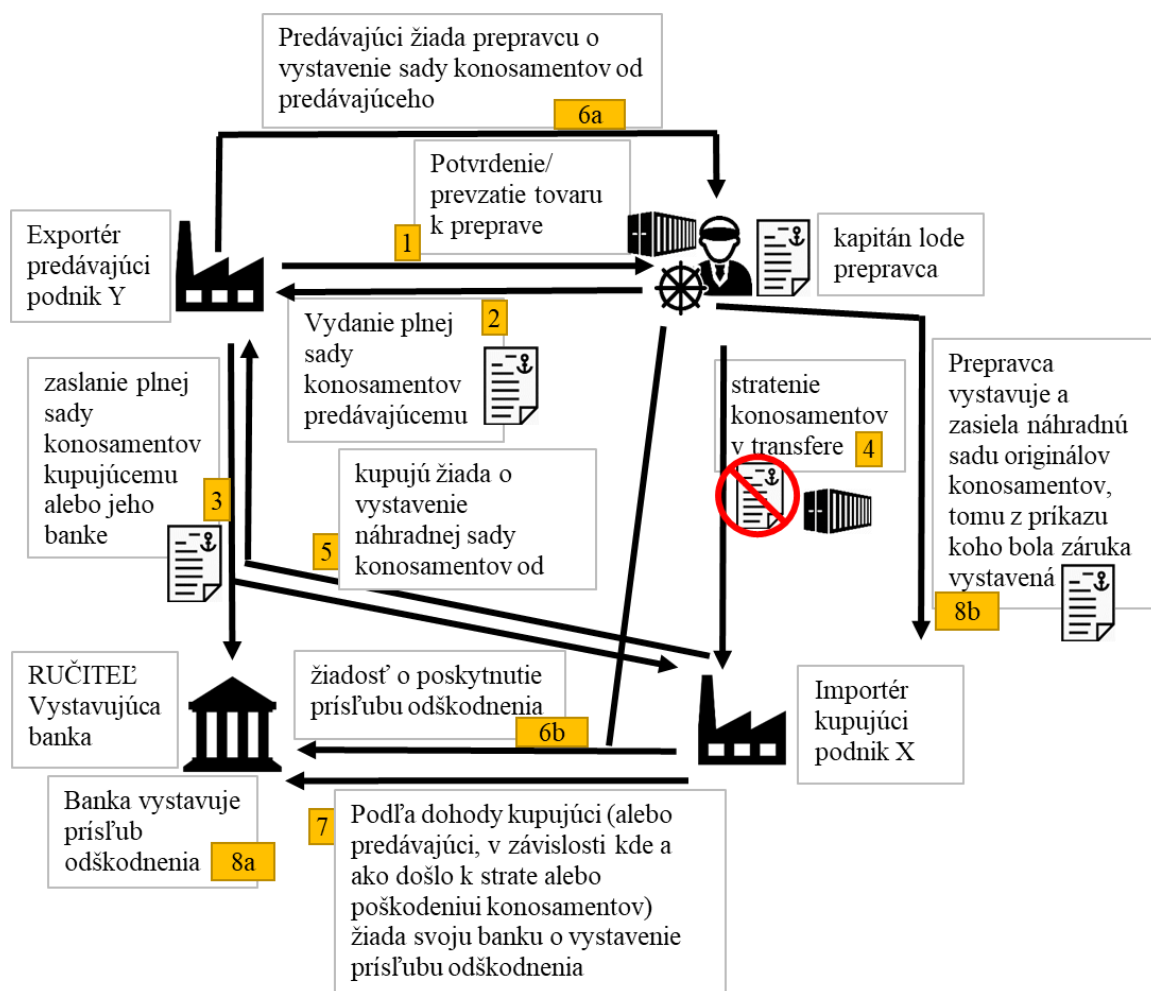
Záruka za stratené dokumenty (konosamenty)

V námornej doprave sa využíva ako dopravný doklad námorný nákladný list (ďalej len konosament). Konosament je obchodovateľným cenným papierom donosným, podľa ktorého je jeho držiteľ oprávnený nakladať s tovarom a predstavuje vlastníctvo k tovaru, inkorporovaného v listine. Konosamenty sa vystavujú zvyčajne v 3 origináloch a v niekoľkých neobchodovateľných kópiách. Priebeh tejto záruky je uvedený na obrázku 9. Zmluvný prepravca dovezie tovar do prístavu určenia. Pri naložení tovaru prepravca alebo kapitán lode potvrdí príjem tovaru vydaním plnej sady originálov konosamentov do rúk exportéra. Exportér zvyčajne zasiela plnú sadu konosamentov kupujúcemu a to zvyčajne prostredníctvom banky v rámci dokumentárneho inkasa alebo dokumentárneho akreditívu (alebo priamo). Pokiaľ počas zásielky (v transfere) došlo k strate plnej sady originálov konosamentov, kupujúci nemá dispozičný doklad na základe ktorého by sa v prístave doručenia preukázal ako majiteľ tovaru oprávňujúceho k prevzatíu tovaru. Preto žiada exportéra, aby zabezpečil u prepravcu náhradnú sadu konosamentov. Prepravca však

⁵⁰ ČERMÁKOVÁ, Irena. Bankovní záruka. 1. vydanie. Brno: ECON publishing 2002. s. 53-54. ISBN 80-86433-03-X

za účelom eliminácie rizika, požaduje vystavenie príslubu odškodnenia od banky, predmetom ktorého je odškodnenie prepravcu/ prevádzkovateľa v prípade ak sa niekto preukáže prvotne vystavenou sadou konosamentov a bude sa domáhať tovaru ako oprávnený vlastník (bona fide) i súdnou cestou a to úspešne. Prísľub odškodnenia i keď je upravený inou čiastkou zákona ako bankové záruky, je vystavovaný zvyčajne bankami vo forme bankových záruk a je evidovaný v knihách banky ako abstraktná banková záruka. Táto záruka býva vo výške 150 % a viac z celkovej hodnoty tovaru.⁵¹

Obrázok 9: Banková záruka za stratené konosamenty

Prameň: vlastné spracovanie podľa ČERMÁKOVÁ, Irena. Bankovní záruka. 1. vydanie. Brno: ECON publishing 2002. s. 55-56. ISBN 80-86433-03-X

Záruka za súdne trovy

Aby za súd bolo reálne zaplatené pri súdnom konaní vedenom v cudzine, smie

⁵¹ ČERMÁKOVÁ, Irena. Bankovní záruka. 1. vydanie. Brno: ECON publishing 2002. s. 55-56. ISBN 80-86433-03-X

tento súd okrem vyžiadania zaplata hotovosti či cenných papierov ako zloženia kaucie, vyžiadať vystavenie bankovej záruky až do výšky súdnych trovov. Platnosť týchto záruk je neobmedzená a súd ich môže vrátiť po prijatom konečnom rozhodnutí.⁵²

1.2.4 Zmenkový aval a Stand-by akreditív - rozdiely, výhody a nevýhody oproti bankovým zárukám

Zmenkový aval

ako typ záruky je zvláštnym právnym inštitútom ručenia obdobného ručeniu podľa občianskeho zákonníka (§ 546 a násl.) a podľa Obchodného zákonníka (§303 a násl.), resp. aj obdobný bankovej záruke podľa (§313 a násl.) Obchodného zákonníka.

Zmenkové ručenie (aval) je v slovenskom právnom poriadku upravené v úplnosti samostatne v Zákone zmenkovom a šekovom č. 191/1950 Zb., konkrétne v § 30-32⁵³ (ďalej len ZZŠ) a nie je možné na neho aplikovať ustanovenia občianskeho a obchodného zákonníka upravujú ručenia a záruky.

Ručiteľ na zmenke – avalista podľa ZZŠ má postavenie solidárneho dlžníka a z povahy zmenky samotnej je poskytnuté ručenie formou avalu vyjadreného na zmenke úplne abstraktnej povahy. Z formálneho hľadiska aval ako forma ručenia musí byť vyjadrená priamo na zmenke.

Anglické zmenkové právo – Bills of Exchange Act z r. 1882 a právne systémy z neho odvodené (krajiny Commonwealthu, bývalé kolónie) nepozná zmenkové ručenie formou avalu. Podľa čl. 56 Bills of Exchange Act je zaist'ovací prostriedok možný indosamentom (tzv. quasiendorsement) .⁵⁴

Ani zmenkové právo USA nepozná zmenkové ručenie formou avalu v podobe ženevských dohôd. Americký Uniform Commercial Code (ďalej len UCC) však upravuje v čl. 3-416 zmenkovú garanciu pripojením doložky „payment guaranteed“ (platenie zaručené) alebo podobnú doložku. Podľa vyššie citovaného UCC je možná i garancia za inkaso zmenky doložkou „collection guaranteed“ (inkaso zaručené) alebo doložka podobného znenia. Avšak oba typy garancii majú na rozdiel od avalu zmenky podľa ZZŠ

⁵² ORAVEC, Peter. Zahraničný platobný styk. Bratislava: Ing. Miroslav Mračko, EPOS 1996. s. 191. ISBN 80-88810-21-3

⁵³ Zákon zmenkový a šekový č. 191/1950 Zb § 30-32. [online].[cit. 2020-03-25] Dostupné na internete: <<https://www.epi.sk/zz/1950-191>>

⁵⁴ PÍŠEK, Zdeněk - Voženílková Blanka. Směnky a šeky – Směnečný a šekový zákon. Praha: PP Agency 1995. s 5-6.

zásadne akcesorickú povahu ručenia. Pri takomto ručení za zmenku /inkaso zmenky sa majiteľ zmenky musí najprv domáhať uspokojenia od príslušného zmenkového dlžníka a garanciu môže uplatniť až vtedy, ak nedosiahol uspokojenie svojej zmenkovej pohľadávky ani na základe súdneho rozhodnutia.⁵⁵

Z vyššie uvedeného vyplýva, že pokiaľ sa zmluvné strany chcú dohodnúť na platbe zmenkou a veriteľ požaduje navyše aj zaručenie zaplatenia zmenky bankou, nie je možné požadovať bežne v zahranično-obchodných vzťahoch záruku vo forme pripojeného avalu na zmenku ako typu ručenia. Preto pokiaľ je dohodnutou platobnou metódou zmenka a navyše s požiadavkou poskytnutia abstraktného ručenia za zaplatenie zmenky, potom prichádza do úvahy bežné inštitúty ručenia všeobecnej právnej povahy vo forme bankovej záruky alebo Stand-by akreditívu.

Komerčné banky na Slovensku ponúkajú aval len výnimočne. Dôvodom môže byť to, že aval na zmenke reprezentuje rovnaké riziko ako poskytnutie úveru ale zvyčajne aj s menším ziskom. Banky radšej klientovi poskytnú úver než by mali ručiť na zmenke. Napríklad EXIMBANKA SR neponúka bankový aval vôbec, pretože ho nepokladá za nástroj pre podporu exportu⁵⁶

Pokiaľ ide o ručenie za zaplatenie zmenky mimo zmenkovými zaist'ovacími prostriedkami, potom pôjde prakticky vždy o záväzkové vzťahy, ktoré i napriek ich abstraktnej povahe budú akcesorické a subsidiárne k záväzkom zo zmenkovej listiny a pôjde o nároky samostatné.⁵⁷

Obdobne aj ručenie formou abstraktnej „bankovej“ záruky, na rozdiel od slovenského právneho poriadku nie je upravené vo väčšine jurisdikcii krajín sveta a vo väčšine z nich abstraktná forma záruky poskytovaná bankovým domom terminologicky ako „banková záruka“ nie je upravená vôbec. Ani medzinárodné zvyklosti nevyužívajú terminológiu „banková“ záruka či už v medzinárodných pravidlách publikovaných MOK alebo Dohodách o medzinárodných zárukách a stand-by akreditívach pracovnej skupiny UNCITRAL pri OSN. V mnohých jurisdikciách je ručenie upravené všeobecne a má akcesorickú povahu obdobne nášmu Obchodnému zákonníku § 303-312. Preto pokiaľ zmluvné strany sa dohodli na zabezpečení svojej pohľadávky/ záväzku formou ručenia,

⁵⁵ PÍŠEK, Zdeněk - Voženílková Blanka. Směnky a šeky – Směnečný a šekový zákon. Praha: PP Agency 1995. s. 5-6

⁵⁶ PAVELKA, Ľuboš – JAMBOROVÁ, Erika Mária – RUŽEKOVÁ, Viera. Manuál slovenského exportéra. GNOWEE 2015. s. 68. ISBN 9788097220594

⁵⁷ KOVAŘÍK, Zdeněk. Zákon směnečný a šekový komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck 1999, str. 99 ISBN 80-717-220-9;

ktoré má mať abstraktnú povahu, a inštitút (bankovej) záruky neprichádza do úvahy, riešením môže byť ručenie formou vystavenia Stand-by akreditívu, ktoré po obsahovej stránke zodpovedá záruke a je možné ním zaručiť akýkoľvek typ záväzku príkazcu a súčasne vo väčšine jurisdikcii je akreditív definovaný s abstraktnou povahou záväzku vychádzajúc z jeho historicky upravenej právnej podstaty.

Rozdiely, výhody aj nevýhody jednotlivých ručiteľských nástrojoch sa ukazujú najmä v oblasti zaistenia platobných záväzkov ako cieľa, ktorého chceme dosiahnuť súvisiacim financovaním pohľadávok.

Stand-by akreditív

Ako už bolo vyššie spomenuté stand-by akreditív je svojou povahou podľa Obchodného zákonníka (§§682-691) ako i podľa definícií príslušných jurisdikcii a medzinárodných zvyklostí a pravidiel MOK (Jednotné zvyklosti a pravidlá pre dokumentárne akreditívy, revízia 2007, publikácia ICC 600 a Medzinárodných zvyklostí pre Stand-by akreditívy publikácia ICC č. 590) abstraktným záväzkovým nástrojom. Podľa MOK pravidiel publikácia 600 je: *„akreditív svojou povahou transakcia oddelená od kúpnej alebo inej zmluvy, ktorá môže tvoriť ich podklad. Banky sa žiadnym spôsobom nezaoberajú ani nie sú viazané takýmto kontraktom, a to ani v prípade, ak je v akreditíve odkaz na takýto kontrakt. Záväzok banky honorovať, negociováť, alebo splniť akýkoľvek záväzok v rámci akreditívu nepodlieha nárokom alebo námietkam zo strany príkazcu vyplývajúceho z jeho vzťahu k vystavujúcej banky alebo k beneficiary.“*⁵⁸

Z uvedenej definície ako i právnej praxe teda jednoznačne vyplýva abstraktný a nezávislý charakter ručenia Stand-by akreditívov na rozdiel od bankových záruk, ktorých povaha môže byť akcesorická, pokiaľ to z obsahu listiny alebo samotného práva, ktorému záruka podlieha vyplýva.

Stand-by akreditív oproti bankovej záruke musí mať zásadne dokumentárnu povahu. Navyše, pokiaľ Stand-by kryje záväzky platobného charakteru za zaplatenie kúpnej ceny a z podmienok Stand-by akreditívu vyplýva, že beneficiary v prípade uplatnenia svojich nárokov má predložiť tzv. dôkazné negatívne dokumenty to jest fotokópiu nezaplatennej faktúry a dodacieho listu, v prípade Stand-by akreditívu (záložný akreditív) sú tieto dokumenty skúmané oveľa striktnejšie podľa medzinárodných

⁵⁸ ICC Uniform Customs and Practice documentary credits. Revision 2007. Paris: ICC Publication No. 600.s. 20. ISBN: 978-92-842-0280-5

štandardov pre kontrolu dokumentov, alebo podľa UCP 600, pokiaľ Stand-by akreditív im podlieha. To znamená, že na rozdiel od bankovej záruky sa takéto dokumenty nekontrolujú len z hľadiska podmienok, ktoré určila samotná záruka, vrátane ich vzájomnej konzistentnosti, ale sa kontrolujú v zmysle jednotlivých odporúčaní a článkov pre kontrolu dokumentov. Preto Stand-by akreditív dáva väčšie možnosti k zamietnutiu plnenia na základe chýb v dokumentoch ako je tomu v prípade bankových záruk.

Preto je snahou každého beneficienta v prípade tzv. platobných záruk za zaplatenie kúpnej ceny dosiahnuť ručenie formou abstraktnej záruky a na strane druhej je snahou kupujúceho a jeho banky dosiahnuť zabezpečenie vystavením Stand-by akreditívu.

Stand-by akreditív ako zabezpečovací nástroj vznikol z dôvodu zabezpečenia možnosti poskytovať záruky abstraktného charakteru finančnými inštitúciami domestikovanými v USA, nakoľko existujúca jurisdikcia USA nepoľovala finančným inštitúciám vystavovať bankové záruky abstraktného charakteru. Základný rozdiel medzi Stand-by akreditívom a dokumentárnym akreditívom je ten, že kým dokumentárny akreditív je platobnou metódou a platobnou podmienkou zároveň, kedy banka kupujúceho vstupuje do originálnych platobných povinností kupujúceho zaplatiť za dodaný tovar/ poskytnutú službu vystavením svojho samostatného záväzku platenia vo forme dokumentárneho akreditívu, ktorého platba je podmienená predložením požadovaných dokumentov vystavených plne v súlade s podmienkami akreditívu, Stand-by akreditív platobnou podmienkou ani metódou nie je, je „len ručiteľským zabezpečovacím nástrojom“ zároveň sa vzťahuje so zaplatením za zrealizovanú dodávku tovaru a aktivuje sa splnením podmienok obchodnej zmluvy. Pri vystavovaní Stand-by akreditívu sa ho najmä nezamýšľa použiť, nakoľko by bol využitý, ak by došlo k porušeniu podmienok obchodnej zmluvy. Tak ako aj pri dokumentárnej záruke tak aj tu sa doložia listiny nepriaznivého stavu: tovar nebol dodaný, faktúra nebola zaplatená a podobne. Stand-by akreditív by sa mohol prirovnávať aj k poisteniu. Stand-by akreditív má viaceré využitie a môže solídne nahradiť platobnú bankovú záruku alebo pri neplatobných zárukách napríklad ponukovú alebo za dobré prevedenie zmluvy.⁵⁹

⁵⁹ Stand-by akreditív. [online]. [cit. 2020-01-30]. Dostupné na internete: <<https://itradenews.cz/finance-a-pojisteni/4/stand-by-akreditiv-zajisti-vase-zavazky-podobne-jako-bankovni-zaruka> >

Zmenkový aval vs. Stand-by akreditív vs. Banková záruka

Na rozdiel od bankovej záruky a Stand-by akreditívu inštitútom zmenkového avalu ako formy ručenia je možné zaručiť len zmenkovú pohľadávku (teda platbu dlhu inkorporovaného zmenke). Naproti tomu, bankovou zárukou je možné zabezpečiť akékoľvek záväzky platobného i neplatobného charakteru. Navyše záruka môže obsahovať v sebe rôzne ochranné prvky s cieľom zabezpečenia vyváženého stavu medzi zmluvnými stranami (napríklad predloženie dokumentov preukazujúcich dodanie, alebo iné splnenie podmienky, znižovacie a redukčné klauzuly, možnosť ukončenia záruky pred lehotou platnosti, prolongačné doložky, voľbu práva atď.).

V prípade zmenky a avalu ako formy ručenia, **všetky takéto ochranné prvky** nie je možné na zmenke vyjadriť, nakoľko by spôsobili jej neplatnosť, vychádzajúc z jej samotnej právnej povahy a striktnosti v jej náležitostiach a zápisoch.

Na druhej strane, pokiaľ zmluvné strany rokujú o platbe lehotnou zmenkou (splatnou v budúcnosti), kde predávajúci poskytnutím odkladu splatenia záväzku súčasne uvažuje o predaji svojej pohľadávky a to bezregresným spôsobom (bez spätného postihu na neho v prípade ak pohľadávka nie je pri dni splatnosti uhradená) a súčasne pohľadávka má byť zabezpečená poskytnutím ručenia za zaplatenie zmenky akceptovateľnou bankou. Ručenie formou avalu dáva právne a procesne menej zložité postupy pri odkupe formou diskontu zmenky jednoduchým rubopisovaním ako by tomu bolo v prípade postúpenia práv na uplatnenie pohľadávky bankovej záruky alebo prevodom práv zo Stand-by akreditívu, ktoré boli vystavené za účelom krytia zaplatenia zmenky.

Navyše, ako bolo vyššie spomenuté v prípade ak je zaplatenie zmenky zabezpečené samostatnou zárukou mimo zmenky - táto záruka je samostatným záväzkom a vo vzťahu k zmenke samotnej má akcesorické a subsidiárne postavenie, čo je veľkou nevýhodou pri financovaní pohľadávok vôbec (pokiaľ ich zaplatenie je kryté bankovou zárukou alebo stand-by akreditívom) vrátane zmenkovej pohľadávky, pokiaľ jej zaplatenie je zaručené samostatnou listinou bankovej záruky alebo Stand-by akreditívom.⁶⁰

⁶⁰ KOVAŘÍK, Zdeněk. Zákon směnečný a šekový komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck 1999. s. 99-100. ISBN 80-717-220-9

2 Ciel' práce, Metodika práce a metódy skúmania

Ciel' práce

V čase novej globálnej krízy poznačenou vírusovou pandémiou, podniky a aj finančné inštitúcie čelia novým výzvam, na ktoré sa za pochodu čo najlepšie a najrýchlejšie prispôsobujú. Aj v tomto období sú bankové záruky zaradené k veľmi dôležitým inštrumentom v medzinárodnom obchode nakoľko so svojou univerzálnosťou vynikajú nad ostatnými bankovými produktami. Hlavným cieľom práce je zhodnotenie využitia bankových záruk v tuzemských a zahranično-obchodných kontraktoch s akcentom na pomoc s podporou podnikania na Slovensku a podporou slovenských podnikov exportujúcich do zahraničia. Následne po splnení tohto cieľa bude možné dedukovať závery nepochybnej významnosti tejto problematiky.

Na splnenie hlavného cieľa boli stanovené a vytýčené parciálne ciele:

- Posúdenie úlohy EXIMBANKY SR a SZRB v oblasti podpory firiem pri realizácii tuzemských a zahranično-obchodných kontraktov
- Zhodnotenie prínosu podpory medzinárodného exportu najmä v rizikových teritóriách s využitím záruk od nadnárodných bánk
- Posúdenie využitia syndikácie bankových záruk ako spôsob zmierňovania rizík bánk, s využitím protizáruk od participujúcich bánk na rozloženie rizika
- Zhodnotenie možnosti využitia bankových záruk na zmiernenie ekonomických dopadov pandémie Covid-19 na podnikanie tuzemských firiem

Metodika práce a metódy skúmania

Podrobnejšie si ozrejmieme metódy práce a skúmania, ktoré sme využili na dosiahnutie hlavného cieľa a parciálnych cieľov diplomovej práce. Pri vypracovávaní diplomovej práce bola preštudovaná knižná literatúra od domácich ale aj zahraničných autorov. Okrem nich boli preštudované viaceré oficiálne webové stránky: napr. SZRB a. s., EXIMBANKY SR a. s., weby nadnárodných bánk, web obchodného zákonníka a iné. Pre úspešné vypracovanie prípadovej štúdie sme získali materiály od zamestnancov oddelenia financovania obchodu a faktoringu OTP Banky Slovensko a. s.

Pri písaní diplomovej práce boli použité nasledovné metódy skúmania:

- A) **Metóda pozorovania** je systematické sledovanie informácií o sledovanom celi práce so zameraním posúdenia využitia bankových záruk v praxi.
- B) **Metódy analýzy a syntézy** sa zaciľujú na analyzovanie separátnych ekonomických skutočností a zhrnutie častí problému do jedného celku. Metóda analýzy rozkladá skúmaný predmet a každú časť zvlášť analyzuje a metóda syntézy sleduje vzájomné a relevantné súvislosti medzi rôznymi časťami. Pomocou analýzy bolo možné skúmať všetky detaily bankových záruk ako sa členia, kto v nich vystupuje, ktoré typy sú pre koho určené, analyzujú syndikáciu záruk a prečo k tomu dochádza. Výsledkom analýzy je možné vytvoriť predpoklad pre určenie záverov, teda metódu syntézy celkovej problematiky.
- C) **Metóda indukcie** je zameraná na hodnotenie procesu a bola využitá pri zhodnotení prípadovej štúdie.
- D) **Komparatívna metóda** slúži na zhodnotenie rôznych alebo rovnakých vlastností, názorov autorov a nástrojov, ako napríklad porovnávanie kvality skúmaného zabezpečovacieho nástroja.
- E) **Metóda grafického zobrazenia** bola využitá pri znázorňovaní postupu prebiehania kontraktov za pomoci bankových záruk a vyobrazenie grafov pri porovnávaní vývoja objemu poskytnutých záruk v časovom horizonte.
- F) **Metóda analógia** jej základnou úlohou je pozorovanie a hľadanie podobných vlastností u rôznych nástrojov. Využitá bola na objasnenie spoločných znakov rozdielnych zabezpečovacích nástrojov (banková záruka, zmenka s avalom, Stand-by akreditív)
- G) **Metóda riadeného rozhovoru** – za týmto účelom vznikli 2 riadené rozhovory s odborníkmi na danú problematiku, aby nám viacej ozrejmili úlohy štátnej podpory skrz SZRB a. s. a postavenie bankových záruk z hľadiska hierarchie zabezpečovacích nástrojov v medzinárodnom obchode.

3 Výsledky práce a diskusia

V prvej kapitole boli uvedené teoretické poznatky, ktoré tvoria východiskovú základňu pre splnenie cieľa predloženej záverečnej práce. Je potrebné poukázať na dôležitosť a nutnosť použitia bankových záruk v medzinárodných kontraktoch, tendroch no najmä pridať na významnosti bankových záruk vďaka ich univerzálnosti aj počas celosvetovej krízy spôsobenej COVID-19. Dôležitou súčasťou aplikácie bankových záruk v praxi sú syndikované bankové záruky. Využívajú sa najmä vo finančne náročných technologických a investičných celkoch a ich hlavnou prednosťou je zmiernenie a rozloženie rizík. Následne poukážeme na určitú formu štátnej pomoci počnúc vystavením, končiac poistením bankových záruk od EXIMBANKY SR a SZRB so zámerom rozvoja malého a stredného podnikania a exportu na zahraničné a najmä rizikové trhy. Pre ešte rizikovejšie a menej rozvinuté trhy sú vhodné nadnárodné banky s ich Trade Facilitation programom (TFP) zameraným na podporu obchodu cez vystavené bankové záruky a novou formou financovania cez UPAS LC. V závere kapitoly prezentujeme zhrnutie poznatkov v prípadovej štúdii ako reálne riešenie vývozného obchodného kontraktu.

3.1 Syndikácia záruk

3.1.1 *Syndikácia záruk ako spôsob zmiernenia rizika a kapitálových požiadaviek a ich porovnanie na Back to Back záruky (podzáruky)*

V dodávkach finančne náročných investičných a technologických celkov sú v drvivej väčšine prípadov požadované od dodávateľa/ zhotoviteľa bankové záruky za správne prevedenie diela/ dodávky na cca 10 až 20 % z ceny diela/ objemu kontraktu. Pri veľkých objemoch vo finančnom vyjadrení kontraktov môžu vzniknúť na strane hlavného dodávateľa (alebo tzv. EPC kontraktora = engineering, procurement, construction) 3 kritické momenty pri posudzovaní rizika vyplývajúceho z poskytnutia bankovej záruky:

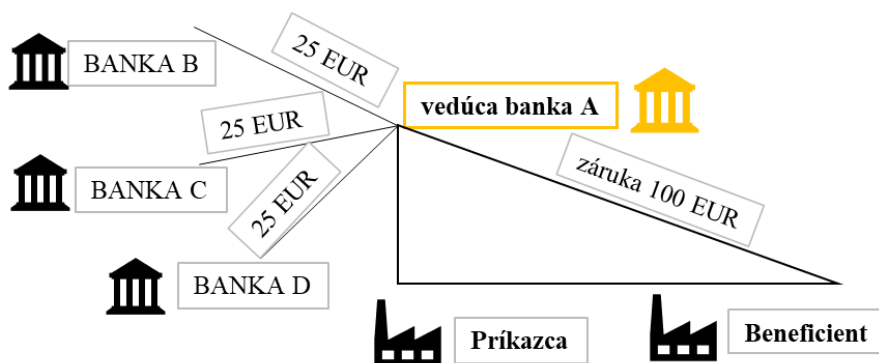
- prekročenie povolenej maximálnej úverovej angažovanosti vo vzťahu ku kapitálu financujúcej banky a veľmi vysoké riziko na strane financujúcej banky (poskytovateľa bankovej záruky)
- nedostatok zabezpečenia pre poskytnutie záruky (gap of collateral)

- vysoké riziko angažovanosti na strane hlavného dodávateľa voči objednávateľovi aj za záväzky tretích strán (subdodávateľa)

V prípade požiadaviek klientov na poskytnutie (vystavenie bankovej záruky rádovo v niekoľkých miliónoch až desiatkach miliónoch) je snahou bánk nájsť riešenie pre elimináciu všetkých vyššie uvedených rizík a to zvyčajne cestou tzv. syndikácie záruk.

Zvyčajnou technikou v takýchto prípadoch a ktorá je preferované beneficiantom je, že hlavná financujúca banka (napr. banka EPC kontraktora) tzv. vedúca banka, vystaví požadovanú bankovú záruku v prospech objednávateľa (importéra) na plnú požadovanú čiastku podľa hlavného (napr. EPC) kontraktu, pričom táto záruka je krytá (zabezpečená) protizárukami participujúcich bánk a to tak, že buď tieto banky participujú na riziku celkovej angažovanosti a teda vystavujú záruku na účet a úverovú angažovanosť EPC kontraktora z úverového limitu poskytnutého pre EPC kontraktora alebo za jednotlivých kontraktorov (subdodávateľov) v rámci limitov úverovej angažovanosti schválené na jednotlivých subkontraktorov (alebo členov združenia) najmä ak ide o dodávku investičného celku kde, sa dodávky zúčastňuje viacero kontraktorov v rámci Joint venture.⁶¹

Obrázok 10: Syndikácia záruk

Prameň: vlastné spracovanie podľa Bertrams R. F., Bank Guarantees in International Trade. Second revision. Paris, New York: ICC Publishing S.A. 1998. s.17. ISBN 92 842 11980

Ako z vyššie uvedeného obrázku 10 vyplýva, jednotlivé protizáruky sú vystavené v prospech hlavnej – vedúcej financujúcej banky. Podľa znenia jednotlivých sa jednotlivé proti-ručiteľské banky zaväzujú zahojiť hlavnú financujúcu banku na zárukou presne stanovené percento z uplatnenej sumy, ktorá bola požadovaná pri uplatnení hlavnej záruky.

⁶¹ Osobný výklad vedúcej oddelenia financovania obchodu a faktoringu Ing. Evy Zezulovej - špecialistky na financovanie medzinárodného obchodu z OTP Banky Slovensko a. s.

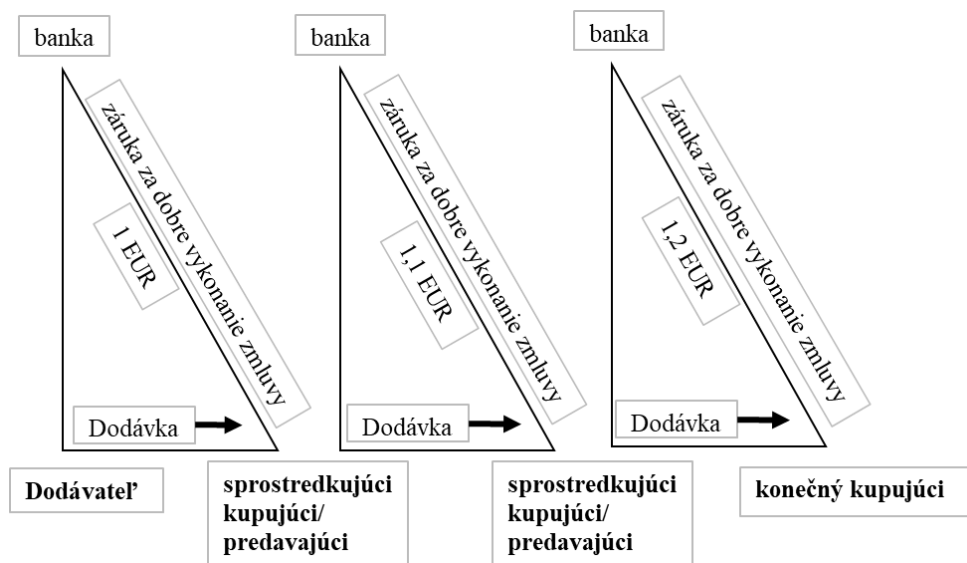
Týmto spôsobom tak banka eviduje ako prijaté zabezpečenia jednotlivé záruky proti-ručiteľských bánk so schválenou úverovou angažovanosťou (limit protistrany) na tieto proti-ručiteľské banky a voči hlavnému dodávateľovi (pokiaľ ide o štruktúru EPC kontraktora so subdodávateľmi) eviduje iba jeho protizárukami nepokrytú časť.

Back to Back záruky (podzáruky)

V obchodných prípadoch, kde nie je možné rozložiť riziko, úverovú angažovanosť medzi jednotlivých subdodávateľov tak, že budú ochotní niest' rovnakú mieru zodpovednosti a následného regresu z hlavnej záruky bez ohľadu na to, či sa prípadné uplatnenie týkalo ich konkrétnej dodávky tovaru/ služby/ prác a ich mieri zavinenia neplnenia, resp. sa nejedná o konzorcium alebo joint venture, ako ďalšie možné riešenie sú tzv. Back to Back záruky, resp. „podzáruky“.

V takomto prípade, na rozdiel od syndikácie záruk, kde jednotlivé záruky sú vystavené vo forme protizáruk v prospech hlavnej financujúcej - vedúcej banky, sú jednotlivé záruky vystavené v prospech hlavného dodávateľa. Čo v praxi znamená, že v prípade ak dôjde k realizácii (uplatneniu a následnej výplate hlavnej záruky) hlavná financujúca banka sa nemôže automaticky zahojiť na prijatých zárukách nakoľko nie je beneficiary záruk a teda je „odkázaná“ na to, že hlavný dodávateľ uplatní nároky zo záruky na príslušnom subdodávateľovi.

Obrázok 11: Zobrazenie Back to Back záruk

Prameň: vlastné spracovanie podľa Bertrams R. F., Bank Guarantees in International Trade. Second revision. Paris, New York: ICC Publishing S.A. 1998. s.17. ISBN 92 842 11980

Pochopiteľne takáto konštrukcia neznižuje celkovú angažovanosť banky, nakoľko pod-záruky sú chápané bankou iba ako doplnkové zabezpečenie s nulovou hodnotou a teda celá úverová angažovanosť aj s požiadavkou na zabezpečenie k hlavnej záruke je ťarchu hlavného dodávateľa.

Jediným risk mitigantom je požiadavka, aby výnos z pod - záruk bol postúpený na hlavnú financujúcu banku, to jest v prípade ak jednotlivú záruku (záruky) uplatní hlavný dodávateľ ako beneficiant z tejto záruky (záruk) tak platby z uplatnenej a vyplatennej sumy nesmeruje na účet tohto hlavného dodávateľa, ale hlavnej financujúcej banky, ktorá poskytla záruku za hlavného dodávateľa.

Pokiaľ sa o jedná o tzv. neplatobné záruky (záruky zabezpečujúce zmluvné povinnosti dodávateľa) nie je riešením pre risk mitigáciu a zníženie „gap of collateral“ postúpenie práv na uplatnenie z týchto pod-záruk nakoľko ex lege práva z neplatobných záruk je možné postúpiť súbežne len s postúpením práv zo samotného kontraktu.

Preto cieľ dosiahnuť rozloženie rizika a poníženia celkovej úverovej angažovanosti vyplývajúcej z poskytnutej bankovej záruky je možné dosiahnuť iba v prípade platobných záruk, kedy práva z takýchto záruk sú postupiteľné aj s pohľadávkou platenia. Takéto prípady sa najčastejšie vyskytujú v komoditnom financovaní.⁶²

⁶² Osobný výklad vedúcej oddelenia financovania obchodu a faktoringu Ing. Evy Zezulovej - špecialistky na financovanie medzinárodného obchodu z OTP Banky Slovensko a. s.

3.2 SZRB a podpora malých a stredných podnikov prostredníctvom bankových záruk

3.2.1 *Záruky poskytované Slovenskou záručnou a rozvojovou bankou SR pri domácich podnikateľských aktivitách v tuzemskom obchode a investíciách*

Slovenská záručná a rozvojová banka je na Slovenskom trhu už od roku 1991. Ako prvá banka vo východnej Európe sa zameriavala na podporu malého a stredného podnikania. Okrem toho je zameraná na rozvoj poľnohospodárskych subjektov, financovanie obcí a miest a obnovu bytových domov.⁶³

3.2.2 *Riadený rozhovor s vedúcou oddelenia bankových záruk v SZRB*

Problematicku špecifických bankových záruk na podporu malých a stredných podnikov (ďalej len MSP), ktoré sú vo všeobecnosti odlišné od stradičných platobných a neplatobných bankových záruk v medzinárodnom obchode predovšetkým pre absenciu plnenia na prvé požiadanie a bez námietok sme sa rozhodli objasniť formou riadeného rozhovoru s vedúcou oddelenia bankových záruk pani Ing. Darina Polónyová so SZRB.⁶⁴

Otázky:

1. Koľko rokov ste na trhu a aké je poslanie SZRB?

DP: Na trhu sme už 29 rokov. Budúci rok bude SZRB oslavovať okrúhlych 30 rokov na slovenskom finančnom trhu. Odvtedy prešla dlhú cestu a pomohla veľmi veľa malým a stredným podnikateľom s ich podnikaním.

Slovenská záručná a rozvojová banka podporuje podnikanie na Slovensku v súlade s hospodárskou politikou štátu. Jej vlastníkom a jediným akcionárom je Ministerstvo financií SR. Zameriava sa predovšetkým na rozvoj malého a stredného podnikania, poľnohospodárskych subjektov, ale aj na financovanie miest a obcí a obnovu bytových domov. SZRB poskytuje individuálny prístup ku každému podnikateľovi, keďže sa nezaobrá retailom.

⁶³ Slovenská záručná a rozvojová banka a.s. (SZRB). [online]. [cit. 2020-02-20]. Dostupné na internete: <<https://www.szrb.sk/sk/historia/>>

⁶⁴ Rozhovor sa konal 5.3.2020 o 15:30 v priestoroch centrály SZRB na Štefánikovej 27, Bratislava

2. Myslíte si, že bankové záruky od SZRB je určitá pomoc od štátu? A či to môžeme nazývať, že je to záchranné koleso, alebo pomocná barlička?

DP: Áno, domnievam sa že je to určitá pomoc štátu, keďže Akcionár SZRB: 100 % Ministerstvo financií Slovenskej republiky. Záchranným kolesom by som záruky SZRB neoznačila, keďže takéto vyhlásenie evokuje dojem, že naši klienti sú tí, o financovanie ktorých nemajú komerčné banky záujem. Takéto vyhlásenie nezodpovedá skutočnosti. S pomenovaním „pomocná barlička“ pri financovaní klienta by som súhlasila.

3. Aké druhy bankových záruk najčastejšie ponúkate?

DP: SZRB ponúka veľa typov bankových záruk. Najčastejším typom je rýchla banková záruka. Ďalšie typy sú banková záruka: na zábezpeku k verejnému obstarávaniu, za vykonanie diela, za zádržné, za záručnú dobu, za zálohovú platbu, na úver, platobná, na obnovu bytových domov (ŠFRB), na zálohovú platbu nenávratného finančného príspevku zo štrukturálnych fondov EÚ pre municipality a záväzný prísľub o budúcom vystavení bankovej záruky na úvery ŠFRB pre obce na kúpu nájomných bytov.

4. Aký je cieľ rýchlych bankových záruk?

DP: Cieľom je rozšírenie možností financovania malých a stredných podnikateľov.

5. Pre aké subjekty je výhodný tento produkt? (napr. rýchla banková záruka). Môžu to využívať aj začínajúci podnikatelia (startup)?

DP: Výhodný tento produkt pre všetky fyzické a právnické osoby, ktoré podnikajú na území SR. Pričom sa považujú za malého a stredného podnikateľa, vykonávajúci podnikateľskú činnosť minimálne 12 mesiacov. Ďalšie podmienky sú, že súčet tržieb z predaja výrobkov, tovarov a služieb je maximálne vo výške 33 mil. Eur ročne. Počet zamestnancov je maximálne 250. Klient nesmie mať exekúcie, súdne spory a musí si riadne plniť záväzky voči štátu a niektorým vybraným veriteľom.

6. Rýchla banková záruka sa viac prikláňa k akcesorickým alebo abstraktným zárukám?

DP: Rýchla banková záruka je skôr akcesorickou zárukou.

7. Myslíte si, že rýchle bankové záruky sú z hľadiska zabezpečenia záväzku na tom slabšie (alebo menej výhodné) ako bežné komerčné bankové záruky abstraktné?

DP: Výhodnosť zabezpečenia úveru rýchlou bankovou zárukou SZRB je na posúdení komerčnej banky, ktorá je jej beneficiantom, z titulu zabezpečenia úveru. Pri poskytnutí úveru klientovi komerčná banka okrem zabezpečenia posudzuje celý komplex údajov (účel úveru, finančné kritériá, soft kritériá atď.), zabezpečenie je len jedným nich. Po posúdení komplexu údajov sa komerčná banka rozhodne, či je pre ňu zabezpečenie úveru rýchlou bankovou zárukou – s ohľadom na parametre požadovaného obchodu – výhodné/ dostatočné alebo nie. Ak nie, môže od klienta požadovať ďalšie, príp. iné zabezpečenie.

Vo všeobecnosti je abstraktná banková záruka na prvú výzvu pre beneficianta najvýhodnejšou formou bankovej záruky. Podľa mojich skúseností sa však v praxi táto forma zabezpečenia úverov využíva len minoritne.

8. Či o tieto rýchle bankové záruky majú záujem teda len klienti, ktorých odmietne komerčná banka poskytnúť úverový obchod, z dôvodu, že majú málo majetku vhodného na ručenie alebo majú nízky rating?

DP: Vzhľadom na skutočnosť, že SZRB neprichádza do styku priamo s (potenciálnymi) klientmi „rýchlych bankových záruk“, nie je možné z našej strany zhodnotiť spôsob ako a ktorým klientom je vo všeobecnosti ponúkaný zo strany komerčných bánk tento produkt. SZRB hodnotí len, či sú splnené základné podmienky produktu stanovené v zmluvy o spolupráci uzatvorenými s komerčnými bankami. Odpovedať na Vašu otázku by teda najlepšie vedela komerčná banka poskytujúca úver zabezpečený rýchlou BZ. Komerčná banka analyzuje klienta aj z pohľadu majetku alebo priradenia ratingu.

Čo sa týka majetku klienta: SZRB neskúma, v akej pozícii je majetok klienta a teda ani či má málo majetku vhodného na ručenie. Tieto údaje hodnotí

komerčná banka. Avšak klientmi „rýchlych bankových záruk“ sú aj subjekty s najlepšimi ratingmi komerčných bánk.

9. Mohli by ste nám uzrejsť celý proces poskytovania rýchlych bankových záruk? Príde podnikateľský subjekt priamo za vami alebo máte tieto služby outsourcované? A reálne ste s klientom v kontakte?

DP: Klient komunikuje s komerčnou bankou, so SZRB klient nekomunikuje. Časť činností je outsourcovaná (komunikácia s klientom, analýza klienta, ...) na základe zmluvy o spolupráci uzatvorenej s príslušnou komerčnou bankou. Komerčná banka – po vyhodnotení vhodnosti klienta pre produkt „rýchla banková záruka“ – zasiela SZRB zmluvne dohodnuté základné informácie o obchode/klientovi a preveruje, či je obchod/ klient aj z pohľadu SZRB akceptovateľný za účelom poskytnutia rýchlej BZ. V prípade kladnej odpovede, doručí komerčná banka v zmluvne dohodnutej lehote SZRB žiadosť klienta o záruku SZRB podpísanú klientom + mandátnu zmluvu o vystavení rýchlej bankovej záruky (zmluvné strany: klient a SZRB) podpísanú klientom. Následne je obchod predmetom schvaľovacieho procesu v SZRB. Po schválení obchodu je doručená mandátna zmluva podpísaná zo strany SZRB a vyhotovená záručná listina SZRB – oba podklady následne doručí SZRB do komerčnej banky.

10. S ktorými komerčnými bankami spolupracujete napr. pri produkte rýchla banková záruka?

DP: SZRB má uzavreté zmluvy o spolupráci s Tatra bankou a. s. a so Slovenskou sporiteľňou a. s. pri vystavovaní predmetných bankových záruk na nimi poskytnuté úvery.

11. Ste v určitých produktoch aj priama konkurencia komerčných bánk?

DP: Z pohľadu činností, ktoré spadajú pod mnou riadené oddelenie bankových záruk nemôžem hodnotiť všetky produkty SZRB (t.j. napr. úvery, platobné služby atď.). Čo sa týka bankových záruk, SZRB má v portfóliu všetky druhy priamych tuzemských bankových záruk, ktoré sa nachádzajú aj v portfóliu komerčných bánk (za ponuku, za zálohovú platbu, za vykonanie diela, za zádržné, za záručnú dobu, platobné, za úver). Pri týchto zárukách môže SZRB byť priamou

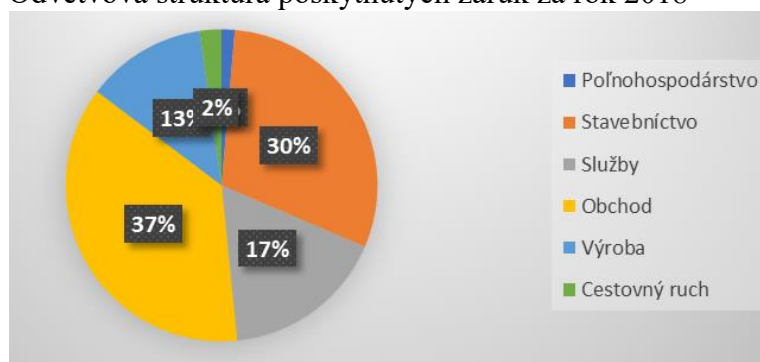
konkurenciou komerčných bánk. Okrem toho môže SZRB konkurovať komerčným bankám aj špecifickými bankovými zárukami, ktoré má SZRB v produktovom portfóliu a ktoré komerčné banky v takejto forme neposkytujú (Rýchla banková záruka, Banková záruka na obnovu bytových domov pre ŠFRB, BZ za zálohovú platbu NFP zo štrukturálnych fondov EÚ pre municipality).

3.2.3 Finančné ukazovatele SZRB (obchodné výsledky)

Na zhodnotenie súčasného stavu SZRB sme čerpali z aktuálne poslednej výročnej správy za rok 2018. SZRB bola v danom roku orientovaná najmä na podporu rozvoja a stabilizácie podnikania. Nástrojmi boli poskytovanie úverov a bankových záruk na úvery. No najmä tým podnikateľom, ktorí nemali postačujúcu zábezpeku na úver alebo celkovo boli riskantnejší pre finančné inštitúcie. Východiskové pravidlo je však rozloženie rizika medzi SZRB, dlžníka a partnerského subjektu (komerčnej banky).

Pri pohľade na graf 1, na prvom mieste je obchod s 37 % po ňom ide stavebníctvo s 30 % a tretia najväčšia časť je výroba. Poľnohospodárstvo, ktoré predtým viedlo teraz má cca 1 %.

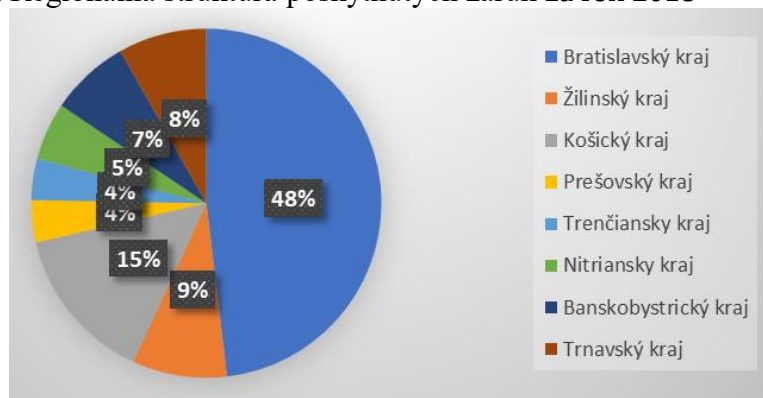
Graf: 1 Odvetvová štruktúra poskytnutých záruk za rok 2018

Prameň: vlastné spracovanie podľa výročnej správy SZRB z roku 2018. s. 50. [online]. [cit. 2020-03-05]. Dostupné na internete: <<https://www.szrb.sk/files/files/SZRB%20VS%202018%20-%20digital%20-%20web.pdf>>

Ako je možné spozorovať na grafe 2, na regionálnej úrovni takmer polovica poskytnutých záruk pripadá na bratislavský kraj, v prípade 8 krajov je to veľký nepomer. O čom svedčí, že väčšina podnikov je sústredených na západnom slovensku.

Graf: 2 Regionálna štruktúra poskytnutých záruk za rok 2018

Prameň: vlastné spracovanie podľa výročnej správy SZRB z roku 2018. s. 50. [online]. [cit. 2020-03-05]. Dostupné na internete: <<https://www.szrb.sk/files/files/SZRB%20VS%202018%20-%20digital%20-%20web.pdf>>

Tabuľka: 3: Schválené záruky SZRB za roky 2016 - 2018

obdobie	2018		2017		2016	
ukazovateľ	objem v tis. EUR	počet	objem v tis. EUR	počet	objem v tis. EUR	počet
schválené spolu	29158,82	268	27 599,58	271	32 708,36	224
z toho rýchle záruky	21453,3	249	24 031,10	260	20 682,87	217
poskytnuté portfólio	28992,48	266	27 599,58	271	32 708,36	224
	78401,4	687	87 706,09	709	103 563,44	792

Prameň: vlastné spracovanie podľa výročnej správy SZRB z roku 2018. s. 50. [online]. [cit. 2020-03-05]. Dostupné na internete: <<https://www.szrb.sk/files/files/SZRB%20VS%202018%20-%20digital%20-%20web.pdf>>

Pri rozobraní konkrétnych čísiel, SZRB v roku 2018 vystavila 268 záruk v objeme 29,158 mil. eur. Je to o 44 kusov viac ako z pred dvoch rokov ale vo finančnom objeme to je menej o 3,549 mil. eur. Najväčšiu časť z objemu tvorili rýchle bankové záruky za úvery komerčných bánk. Tvorili až 73,57 % z finančného objemu. Tento produkt je pre mnohých podnikateľov jednou z mála možností ako získať úver od komerčnej banky. Priemerná výška poskytovanej záruky predstavovala 109 tisíc eur. Výsledná výška portfólia za rok 2018 bola 78,4 mil. eur. Bankové záruky medziročne klesli o 9,31 mil. eur a pri porovnaní s rokom 2016 je to o 25162,04 mil. eur menej. Túto zmenu môžeme pripísať

Je treba podotknúť, že SZRB nevystavuje bankové záruky do zahraničia, tým pádom SZRB má štatisticky menej záruk ako komerčné banky.

3.3 Eximbanka – podpora exportu prostredníctvom poistenia bankových záruk

3.3.1 Záručné a poistné obchody poskytované Eximbankou SR pri podpore exportu

Eximbanka ako špecializovaná štátna exportne – úverová inštitúcia bola založená v roku 1997. Vďaka Eximbanke môže štát podporovať slovenských exportérov vo vývoze obchodných a investičných celkov najmä do teritórií, ktoré sú známe väčšou a s vyššou mierou rizika a **je jediným priamym nástrojom štátu využívaný pri podpore exportu** predovšetkým v obchodných exportných prípadoch, kde komerčný finančný sektor prejavuje menší záujem prevziať na seba riziko zamýšľaného exportného teritória.

Poslaním a hlavným cieľom EXIMBANKY SR **je štátna podpora exportu prostredníctvom bankových a poisťovacích produktov** najmä na teritóriá s vyššou mierou rizika. Jej hlavnou úlohou je zlepšiť hospodársku výmenu Slovenskej republiky so zahraničím a zvýšiť konkurencieschopnosť slovenských výrobcov a poskytovateľov služieb na zahraničných trhoch.

Popri jej hlavnej náplni, ktorou je podpora exportných úverov formou poistenia dodávateľských alebo odberateľských úverov poskytovaných komerčnými bankami vrátane priameho poskytovania exportných úverov a financovania úverov s obchodovateľným (odkúpenie a postúpenie pohľadávok) a neobchodovateľným rizikom, EXIMBANKA poskytuje priamo všetky typy platobných i neplatobných záruk (ktoré sa týkajú slovenského exportu) vrátane poisťovania bankových záruk poskytnutých komerčnými bankami.⁶⁵

Exportné odberateľské úvery sú poskytované bankami krajín OECD podľa pravidiel pre štátom podporované úvery „OECD Consensus“ (Arrangement on Guidelines for Officially Supported Export Credits) a **obvykle poisťované štátnymi exportnými poisťovňami, členmi Bernskej Únie** (International Union of Credit and Investment Insurers - Berne Union).

EXIMBANKA SR v oblasti krátkodobého, strednodobého a dlhodobého poistenia bola 1. novembra 2006 na zasadnutí Bernskej únie zvolená za riadneho člena

⁶⁵ Eximbanka SR [online]. [cit. 2020-02-24]. Dostupné na internete: <https://www.eximbanka.sk/slovenska-verzia/o-nas/profil.html?page_id=149>

Bernskej únie. Bernská únia (ďalej len BÚ) bola založená v roku 1934 a združuje v súčasnosti 54 poisťovateľov exportných úverov a investícií zo 43 štátov na celom svete. Je vedúcou organizáciou na poli úverového poistenia.

Hlavným cieľom BÚ je zavádzať a udržiavať rozumné pravidlá a princípy v oblasti posudzovania poistných prípadov, ako aj podporovať ďalší rast tohto segmentu poistenia na udržateľnom základe v súlade s jej štatútom v nasledujúcich oblastiach:

- krátkodobé poistenie
- strednodobé a dlhodobé poistenie
- poistenie investícií

BÚ aktívne spolupracuje aj s medzinárodnými organizáciami, predovšetkým s OECD, na zmenách v Dohode (tzv. Konsenzus – Arrangement on Guidelines for Officially Supported Export Credits), ktorá sa týka pravidiel pre exportné úvery nad dva roky uskutočňovaných so štátnou podporou. Sídlo sekretariátu BÚ je v Londýne. Členmi BÚ nie sú štáty, ale jednotlivé organizácie.⁶⁶

EXIMBANKA SR ako štátna exportno-úverová inštitúcia **sa zaviazala dodržiavať Konsenzus OECD** - medzinárodné pravidlá v oblasti štátom podporovaných exportných úverov. **Je členom viacerých medzinárodných organizácií**, ako je OECD, Bernská únia a iné **a reprezentuje Slovensko na mnohých medzinárodných fórach**, kde deklaruje férové podmienky pre štátnu podporu exportu.

V rámci bankových produktov obdobne ako iné komerčné banky, poskytuje Eximbanka všetky typy bankových záruk na zaistenie neplatobných a platobných rizík, avšak predovšetkým sa jedná o úverové poistenie, financovanie a záruky.⁶⁷

Eximbanka popri poskytovaní platobných a neplatobných záruk v rámci svojich poistných produktov ponúka aj poistenie bankových záruky (poistný Produkt Z) vystavených komerčnými bankami zaistujúcich neplatobné rizika exportérov súvisiace s vývozným kontraktom. Poistenie bankovej záruky sa využíva na zmiernenie rizika v súvislosti s potencionálnym uplatnením nárokov z bankovej záruky a to riziko

⁶⁶ Bernská Únia (BÚ). [online]. [cit. 2020-03-09]. Dostupné na internete: <<https://www.berneunion.org/Stub/Display/41>>

⁶⁷ Eximbanka SR [online]. [online]. [cit. 2020-02-24]. Dostupné na internete: <https://www.eximbanka.sk/slovenska-verzia/o-nas/profil.html?page_id=149>

oprávneného uplatnenia ako i riziko neoprávneného uplatnenia (unfair calling). V rámci poistného produktu Z Eximbanka poisťuje nasledovné typy neplatobných bankových záruk vystavených komerčnými bankami v SR:

- záruka za platbu vopred (advance payment bond)
- záruka za ponuku (bid bond)
- záruku za dobré vykonanie kontraktu (performance bond)
- Iný druh záruk, napr. za zádržné (retention money bond)

I napriek zvýšeným nákladom spojených s poistením záruk popri nákladom spojených so záručnou províziou, je veľkou výhodou pre exportéra ako i banku, ktorá záruku za exportéra vystavuje zmiernenie alebo eliminácia rizika z možného uplatnenia záruky najmä vo vzťahu k tzv. neoprávnenému uplatneniu s ohľadom na právne prostredie a vymožitelnosť práva v krajine importéra najmä pokiaľ príslušné záruky majú podliehať právu krajiny importéra.⁶⁸

3.3.2 Finančné ukazovatele EXIMBANKY SR (obchodné výsledky)

Na súčasný stav EXIMBANKY SR sme sa pozreli do aktuálnej výročnej správy za rok 2018. Zameriavala sa hlavne na poskytovanie priamych úverov, bankových záruk a poisťovanie a zaisťovanie vývozných úverov a bankových záruk. Pri pohľade na tabuľku 4 je zrejmé, že poistenie rizík či už neobchodovateľných alebo krátkodobých predstavovalo najväčšie portfólio EXIMBANKY SR.

Tabuľka: 4: Majetková angažovanosť EXIMBANKY SR 2014 -2018 (v tis. eur)

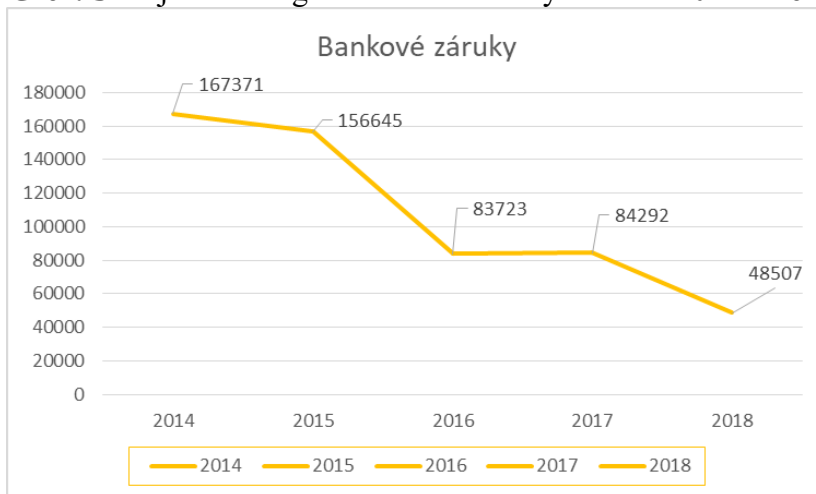
Produkty	2014	2015	2016	2017	2018
Bankové záruky	167371	156645	83723	84292	48507
Bankové úvery	250574	215727	159982	147701	238009
poistenie neobchodovateľných rizík	345990	355134	467072	434347	343760
poistenie krátkodobých rizík	218016	195220	203156	228562	247167

Prameň: vlastné spracovanie podľa výročnej správy EXIMBANKY SR z roku 2018, s. 18. [online]. [cit. 2020-03-05]. Dostupné na internete: <https://www.eximbanka.sk/buxus/docs/Vyroczne_spravy/VS-AR_2018_preview_version_LR.pdf>

⁶⁸ Eximbanka online]. [cit. 2020-02-24]. Dostupné na internete: < https://www.eximbanka.sk/slovenska-verzia/produkty-eximbanky-sr/poistne-produkty/poistenie-zaruk-produkt-z.html?page_id=174 >

Pri bližšej analýze na vývoj bankových záruk poskytovaných EXIMBANKOU SR majú klesajúcu tendenciu. Vid graf. 3

Graf: 3 Majetková angažovanosť bankových záruk 2014 – 2018 (tis. eur)

Prameň: vlastné spracovanie podľa výročnej správy EXIMBANKY SR z roku 2018, s. 18. [online]. [cit. 2020-03-05]. Dostupné na internete: <https://www.eximbanka.sk/buxus/docs/Vyroczne_spravy/VS-AR_2018_preview_version_LR.pdf>

Eximbanka SR eviduje k 2018 vystavené bankové záruky v objeme 48,507 mil. eur, v rámci medziročného vývoja to predstavuje 57,55 % dosiahnutej porovnateľnej skutočnosti roku 2017, je to pokles o 35,785 mil. eur. Primárna príčina význačného poklesu hodnoty majetkovej angažovanosti bolo medziročné zníženie hodnoty bankových záruk na strane veľkých klientov. Ako je možné vidieť na tabuľke 5, ročný pokles v segmente veľkých klientov je až o 41,691 mil. eur ako za predchádzajúci rok. Naopak segment klientov MSP rastie. Za posledný rok vzrástol o 5,906 mil. eur. Avšak pomer veľkých klientov a MSP je 79,80 % veľkí klienti a 20,20 % MSP.

Tabuľka: 5: Štruktúra vystavených bankových záruk 2017 -2018 (v tis. eur)

	platobné bankové záruky		neplatobné bankové záruky		spolu bankové záruky	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Segment veľkých klientov	58650	24090	21751	14620	80401	38710
Segment klientov MSP	0	0	3891	9797	3891	9797
celkom	58650	24090	25642	24417	84292	48507

Prameň: vlastné spracovanie podľa výročnej správy EXIMBANKY SR z roku 2018, s. 24. [online]. [cit. 2020-03-05]. Dostupné na internete: <https://www.eximbanka.sk/buxus/docs/Vyroczne_spravy/VS-AR_2018_preview_version_LR.pdf>

„Obe uvedené banky SZRB a EXIMBANKA Slovensko štatisticky vykazujú najnižší objem i počet vystavených záruk v bankovom sektore (len VUB v r. 2015 vystavila 20 násobne vyšší objem ako Eximbanka SR). Hlavnou parketou Eximbanky nie je vystavovanie záruk ale poisťovanie exportných úverov. Eximbanka podľa svojho štatútu poskytuje obchody, ktoré sa týkajú iba exportných obchodov. V portfóliu komerčných bánk cca 40-60 % predstavujú záruky kryjúce tuzemské obchody. Okrem toho Eximbanka podľa pravidiel OECD podporuje slovenské exporty, to znamená, že každú exportný prípad musí mať tzv. slovenský obsah a to minimálne 40 % z kontrahovanej ceny. Ďalej podľa svojej politiky vychádzajúcej z OECD konsenzu nepodporuje obchody zbrojárskeho priemyslu a tovar dvojakého použitia ako i tovar s negatívnym dopadom na životné prostredie vo svojich obchodov má vylúčenú.“⁶⁹

Eximbanka ponúka 2 hlavné segmenty poistenia a to: **poistenie neobchodovateľných rizík, a poistenie krátkodobých vývozných dodávateľských úverov**. Podľa tabuľky 4 poistná angažovanosť v segmente poistenia neobchodovateľných rizík dosiahla hodnotu 343,760 mil. eur za rok 2018, pričom klesla v porovnaní s rokom 2017 o 90,587 mil. eur, teda o 20,86 %. Zapríčinené to bolo hlavne predčasným splatením niektorých obchodných zákaziek a súčasne znížením hodnoty rizika regulárnym splácaním poistených úverov počas roka 2018.

Poistenie krátkodobých rizík od roku 2015 neustále rastie, za rok 2018 to bolo na hodnote 247,167 mil. eur čo je o 18,605 mil. eur viac ako za predchádzajúci rok. Bolo to vďaka pokračujúcej akvizičnej činnosti, to jest zvyšovaním nových poistných zmlúv a EXIMBANKA SR spolupracovala s komerčnými poisťovňami, kde časť rizika prevzala v podobe platobných podmienok alebo doplnkového limitu, ktoré zvyčajne poisťovne nemohli poskytnúť klientom.

Pri celkovom porovnaní úverov, bankových záruk a poistenia je zrejmé, že najväčšie portfólio zastrešuje poistenie. Celková poistná angažovanosť za rok 2018 predstavovala 590,927 mil. eur čo v porovnaní s bankovými zárukami 48,507 mil. eur predstavujú pomerne zanedbateľnú časť.

⁶⁹ Poznámka vedúcej oddelenia financovania obchodu a faktoringu Ing. Evy Zezulovej - špecialistky na financovanie medzinárodného obchodu z OTP Banky Slovensko a. s.

3.4 Úloha nadnárodných bánk pri podpore obchodu v rámci ich záručných programov.

3.4.1 *Záruky poskytované nadnárodnými bankami pri podpore exportu do rozvíjajúcich sa ekonomík*

Pri vývozoch do rizikovejších a/ alebo menej rozvinutých ekonomík nie stále je možné alebo efektívne zaistiť rizika exportu a/ alebo financovanie exportu so zapojením a podporou Eximbanky. Dôvody môžu byť rôzne, ale zvyčajne ide o jeden z nižšie uvedených prekážok a dôvodov:

- suma exportu je nižšia ako minimálna suma pre poskytnutie exportného odberateľského úveru s poistením Eximbanka (zvyčajne menej ako 400 tisíc EUR);
- predmetom vývozu je tovar, ktorý nie je v rámci politiky EXIMBANKY alebo pravidiel OECD Konsenzu podporovaný pre štátom podporované úvery (kusový tovar, zelená politika, a iné);
- kupujúci nie je schopný/ ochotný splniť všeobecné obchodné podmienky EXIMBANKY (vychádzajúc z pravidiel OECD pre štátom podporované exportné úvery) pre poskytovanie exportných odberateľských úverov (napríklad úhrada akontácie vo výške 15 % zo sumy exportného kontraktu)
- obsah vývozu z hľadiska slovenského podielu (tzv. „slovak content“) je pod hranicou minimálneho požadovaného obsahu slovenského podielu (zvyčajne 40-50 %) podľa všeobecných podmienok EXIMBANKY;
- zamýšľaná krajina exportu neprijíma financovanie, ktorého oceňovanie/ náklady sú definované úrokom (napríklad krajiny blízkeho východu a severnej Afriky, resp. krajiny s aplikáciou princípov islamského bankovníctva);
- požadovaná doba financovania dodávateľského/ odberateľského úveru je kratšia ako dva roky a dlhšia ako 180 dni;
- banka importéra nemá zavedený produkt, resp. nepodporuje alebo požaduje inú formu financovania importu/ exportu napríklad formou post-financovania alebo tzv. **UPAS LC** v rámci dokumentárneho akreditívu (zvyčajne krajiny Spoločenstva nezávislých štátov a centrálna Ázia).

UPAS LC

je nová forma financovania v rámci dokumentárneho akreditívu, ktorá sa objavila a začala pravidelne využívať cca pred 10 rokmi a to predovšetkým pri vývozoch do krajín bývalého Sovietskeho zväzu. Ide kombináciou akreditívu s lehotnou splatnosťou (splatný odloženou platbou alebo lehotnou zmenkou) a akreditívu splatného na videnie (bez poskytnutia dodávateľského úveru/ odloženej platby kupujúcemu).

Podstatou tohto spôsobu financovania (na rozdiel od odkúpenia pohľadávok v rámci akreditívu, to jest diskontu odloženej platby, resp. forfaiting) je, že:

a) akreditív je splatný na videnie avšak plnenie záväzku vystavujúcej banky voči potvrdzujúcej banke je odložené na vopred dohodnutú dobu a cenu;

b) akreditív je splatný odloženou platbou, pričom vystavujúca banka dáva mandát potvrdzujúcej banke, aby akreditív vyplatila na videnie a následne vystavujúca banka akreditív splatí potvrdzujúcej banke vo vopred dohodnutom budúcom termíne, splátkach a za dohodnutú cenu (úrok).

Na rozdiel od diskontu odloženej platby (forfatingu) v rámci dokumentárneho akreditívu nedochádza k odkúpeniu/ postúpeniu pohľadávky ex lege (podľa zákona) založenej zmluvou o postúpení pohľadávky medzi exportérom a financujúcou bankou (zvyčajne banka exportéra) za dohodnutú cenu (diskontná sadzba). Ide o poskytnutie financovania importéra/ resp. banky importéra v rámci vopred dohodnutých podmienok pod akreditívom. Všetky náklady tohto financovania dohodnuté medzi vystavujúcou a potvrdzujúcou bankou (úrok, poplatky a náklady za potvrdenie akreditívu znáša importér). V praxi európske banky z krajín eurozóny vystupujú často ako potvrdzujúce a súčasne aj financujúce banky formou UPAS LC nielen pri financovaní vlastných exportérov - rezidentov, ale vstupujú do financovania aj pokiaľ importér aj exportér sú mimo ich krajiny sídla. (obdobne i banky v SR). Napríklad banka importéra v Bielorusku (budúca vystavujúca banka) osloví banky v SR (alebo aj iných krajinách) o ponuku financovania (potvrdenie akreditívu a jeho 5 ročné financovanie) formou UPAS LC vystaveného v prospech Lotyšského exportéra. Bieloruská banka si takto má možnosť vybrať najvýhodnejšiu ponuku financovania. Zapojenie rôznorodých subjektov do UPAS LC financovania je výsledkom a dôkazom globalizovaných a v rámci EÚ prepojených ekonomík.⁷⁰

⁷⁰ Osobný výklad vedúcej oddelenia financovania obchodu a faktoringu Ing. Evy Zezulovej - špecialistky na financovanie medzinárodného obchodu z OTP Banky Slovensko a. s.

Pokiaľ z rôznych dôvodov nie je možné realizovať financovanie exportu s podporou Eximbanky, exportéri a ich banky majú stále možnosť ďalšieho riešenia zaistovania svojich rizík. Najmä do rizikovejších a menej stabilných krajín vrátane prefinancovania pohľadávok, pokiaľ je od importéra požadovaný dodávateľských úver, resp. poskytnutie inej formy financovania odberateľského úveru.

Ako zaistovatelia obchodu a súčasne poskytovatelia financovania obchodu v posledných dvoch dekádach v krajinách s rozvíjajúcimi sa ekonomikami, významnú úlohu zohrávajú posledné dve dekády v rámci svojich programov financovania obchodu nadnárodné rozvojové banky. Väčšina z nich sa zameriava na vybrané regióny, kde sa zvyčajne s inou nadnárodnou bankou nekonkurujú. Ide predovšetkým o nasledovné banky:

Európsku banku pre obnovu a rozvoj (European Bank for Reconstruction and Development, ďalej len EBRD) a jej Trade Facilitation Program (ďalej len TFP) zameraný predovšetkým na podporu obchodu s krajinami bývalého Sovietskeho zväzu (SNŠ, centrálna Ázia) a severnej Afriky.⁷¹ V rámci svojho programu podpory obchodu sa v začiatkoch tohto program zameriaval predovšetkým na krajiny bývalého socialistického bloku. V súčasnosti (najmä rozšírením Európskej krajiny o viaceré krajiny bývalého socialistického bloku (ich prijatím za riadneho člena EÚ), rozšírila svoj program podpory aj o krajiny stredného východu a centrálnej Ázie (ktoré patria predovšetkým do záujmu Azijskej rozvojovej banky. V rámci TFP⁷² EBRD poskytuje záruky za účelom zaistenia platieb z nasledujúcich nástrojov vystavených alebo zaručených tzv. participujúcimi bankami:

- dokumentárny akreditív alebo stand-by akreditív vystavujúcej banky
- dokumentárny akreditív s odloženou platbou alebo s červenou doložkou
- akontačná záruka, ručenia a platobné záruky
- obchodné cudzie a vlastné zmenky
- tendrové a výkonové záruky a ostatné kontraktné záruky za neplatobné záväzky vývozcov
- iné typy nástrojov a produktov financovania obchodu vrátane revolvingových úverových facilít (nástrojov) týkajúce sa obchodu, ako i faktoring.

⁷¹ Európska banka pre obnovu a rozvoj (EBRD) [online]. [cit. 2020-03-09]. Dostupné na internete: <<https://www.ebrd.com/work-with-us/trade-facilitation-programme.html>>

⁷² Európska banka pre obnovu a rozvoj (EBRD), program TFP [online]. [cit. 2020-03-09]. Dostupné na internete: <<https://www.ebrd.com/work-with-us/trade-facilitation-programme/products.html>>

Žiadateľom o poskytnutie záruky môže byť vystavujúca alebo potvrdzujúca/ financujúca banka. Predtým, však banka či už vystavujúca alebo potvrdzujúca musí byť schválená ako tzv. participujúca banka, s ktorou EBRD následne podpisuje rámcovú zmluvu o spolupráci, súčasťou ktorej je nielen processing, ktorý musia participujúce banky dodržať ale i podpísané vzory záruk.

Vzhľadom k veľkému záujmu o účasť v tomto programe ako i objemu z obchodovaných nástrojov, rovnaký program (líši sa len názvom, ale nie podstatou, štruktúrou a rozsahom služieb a produktov), obdobný program podpory obchodu prostredníctvom záruk zaviedli aj ďalšie nadnárodné a rozvojové banky. V súčasnosti program podpora obchodu prostredníctvom záruk ponúkajú:

- Asian Development Bank (ďalej len ADB) a jej Trade Finance Program zameraný na podporu obchodu s Áziou⁷³
- International Finance Corporation (ďalej len IFC) so zameraním obchodu s blízkym východom a Afrikou (patrí do portfólia Svetovej banky/ World Bank) a jej Global Trade Finance Program⁷⁴
- Inter-American Development Bank (ďalej len IDB): a jej Trade Finance Facilitation Program (so zameraním na Južnú Ameriku).⁷⁵
- European Investment bank (ďalej len EIB) a jej Trade Finance Facility for Greece, ktorá uviedla špecializovaný Trade Finance Program len pre destináciu Grécko⁷⁶
- International Investment Bank (ďalej len IIB): Trade Finance support program, sa primárne zameriava na import/ export krajín svojich členských štátov, avšak svoj program už rozširuje aj na centrálnu Áziu (bývalé štáty Sovietskeho zväzu)⁷⁷

⁷³ Asian Development Bank. Trade Finance Program (ADB) [online]. [cit. 2020-03-09]. Dostupné na internete: <<https://www.adb.org/site/trade-finance-program>>

⁷⁴ International Finance Corporation (IFC): Global Trade Finance Program [online]. [cit. 2020-03-09]. Dostupné na internete: <https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/CORP_EXT_Content/IFC_External_Corporate_Site/Solutions/Products+and+Services/TSCF>

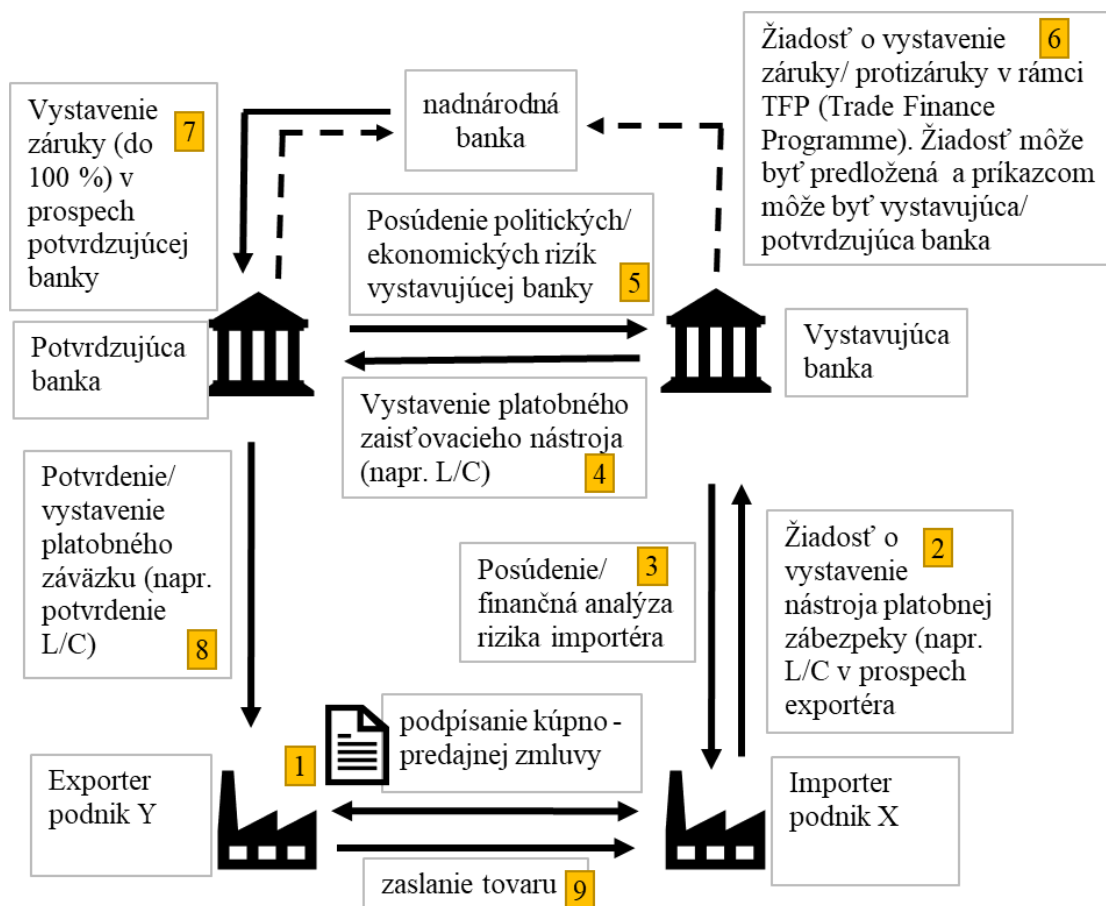
⁷⁵ Inter-American Development Bank – Trade Finance Facilitation Program. [online]. [cit. 2020-03-09]. Dostupné na internete: <<https://www.iadb.org/en>>

⁷⁶ European Investment bank (EIB) – Trade Finance Facility for Greece. [online]. [cit. 2020-03-09]. Dostupné na internete: <https://www.eib.org/attachments/country/eib_tff_for_greece_en.pdf>

⁷⁷ International Investment Bank (IIB) – Trade Finance support Program [online]. [cit. 2020-03-09]. Dostupné na internete: <<https://iib.int/en/products/tfsp/tf-instruments>>

Pre priblíženie je nižšie uvedený obrázok nadnárodnej banky ADB (ktorá je všeobecne aplikovateľnou schémou pre všetky nadnárodné a rozvojové banky pre ich programy financovania a podpory obchodu).

Obrázok 12: Banková záruka poskytnutá nadnárodnými bankami pri podpore exportu do rozvíjajúcich sa ekonomík

Prameň: vlastné spracovanie podľa: Asian Development Bank Trade Finance programme. [online]. [cit. 2020-03-05]. Dostupné na internete: <<https://www.adb.org/site/trade-finance-program/products>>

3.5 Prípadová štúdia

Cieľom prípadovej štúdie je prezentácia algoritmu reálneho riešenia vývozného obchodného kontraktu obsahujúceho: syndikáciu záruk, vstup nadnárodnej banky a Eximbanky SR do obchodného prípadu vrátane implementácie vystavených bankových záruk, dokumentárneho akreditívu s odloženou splatnosťou a poistenia bankových záruk.

Zástupcovia firiem sa spoznali na výstave v Bratislave. Slovenský podnik Vagónka a. s., ktorý vyrába nákladné železničné vozne a podvozky, chce vyexpedovať 60 nových železničných vozňov so spoločnou hmotnosťou 1236 t svojmu zákazníkovi Sohar Ltd. (Bakuska Gubernia, Azerbajdžan). S importérom sa dohodol na dodacej parite CPT Baku (Incoterms 2010). Obstarávacía cena jedného vozňa je 650 tisíc eur. Výrobca vozňov má sídlo aj výrobu na rovnakej adrese na okraji Bratislavy. Keďže vozne sa prepravujú aj cez široko-rozchodné koľajnice, podvozok sa tomu prispôsobuje.

Realizácia exportného kontraktu s využitím záruk (EBRD + Eximbanka) na zmiernenie rizika

Základné parametre obchodu

Exportér: Vagónka, a.s.

Importér: Sohar Ltd, Azerbajdžan

Predmet dodania: železničné vagóny

Počet kusov: 60 ks

Hmotnosť 1 vozňa: 20,6 t

Hmotnosť všetkých vozňov: 1236 t

Cena za kus 650 tis. Eur)

Cena kontraktu: 39 mil. eur

Dodacia podmienka: CPT Baku (Incoterms 2010)

Dohodnuté platobné podmienky a požiadavka na záruky

100 % dokumentárny akreditív (**LC**) vystavený AccessBank, Azerbadžan a potvrdený AB Banka Slovensko oproti záruke EBRD vystavenej vo forme Stand-by LC (SBLC)

Akreditív bude financovaný cez UPAS LC s 5 ročnou lehotou v polročných splátkach (cena financovania na ťarchu aplikanta)

20 % z ceny kontraktu (7,8 mil. eur) zálohová platba oproti predloženiu bankovej záruky za akontáciu (APG), ktorá bude uhradená v rámci LC oproti predloženiu/ prezentácia APG

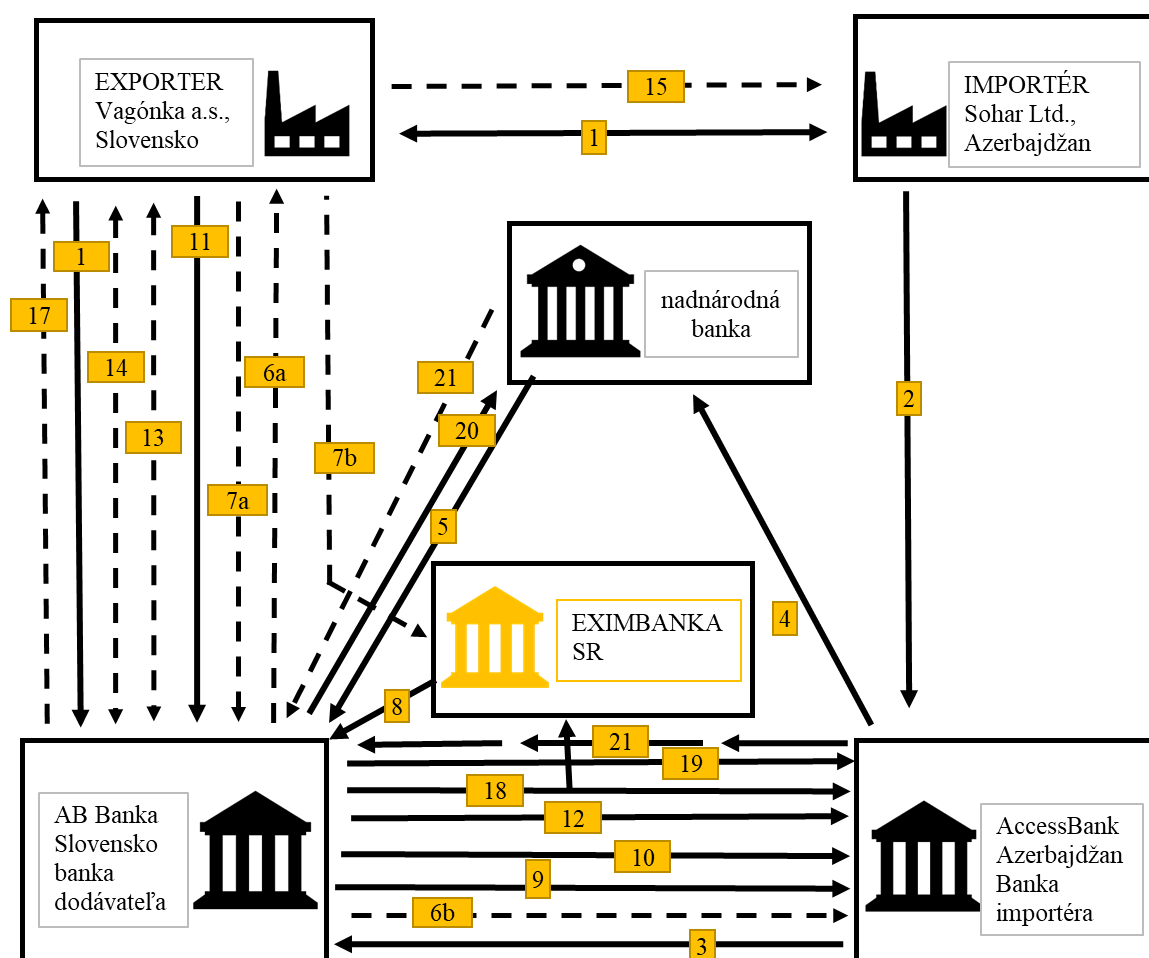
10 % z ceny kontraktu (3,90 mil. eur) záruka za správne prevedenie kontraktu PBG=3,90 mil. eur) vystavenej najneskôr do 1 mesiaca od pripísania zálohovej platby.

Legenda

1. Podpísanie kontraktu, ktorému predchádzalo * (medzi exportérom a jeho bankou AB bankou Slovensko)
 - a) Zmluva o poskytnutí rámca na bankové záruky za zálohovú platbu vo výške 7,8 mil. eur (**Advance payment guarantee/APG**) a za správne plnenie kontraktu vo výške 3,9 mil. eur (**Performance Bank Guarantee/ PBG**) vrátane pred-exportného úveru vo výške 10 mil. eur. Okrem bežných zabezpečení (záložné práva k účtom, záložné práva k vybraným nehnuteľnostiam) nasledujúce zabezpečenie boli dohodnuté.
 - Postúpenie výnosu z dokumentárneho akreditívu vo výške 8 miliónov eur v prospech AB Banka
 - **Záruka EBRD v prospech AB Banka Slovensko za záväzky AccessBank Azerbajdžan** z vystaveného dokumentárneho akreditívu
 - Poistenie Eximbanky za krátkodobý úver (pred-exportný) (poistenie typ E+F)
 - **Risk participácia (syndikácia) Eximbanka na APG vo výške 50 %** zo sumy APG 3,4 mi. Eur formou vystavenia protizáruky v prospech AB Banka Slovensko.
 - b) Vystavenie ponuky (a jej následné akceptovanie) na 5 ročné financovanie akreditívu AB Bankou formou UPAS, to jest poskytnutia odkladu splatenia záväzku splatenia a lehotného akreditívu (deferred payment) + vyplatiteľného „at sight“.
 - c) Zmluva poskytnutí záruky vystavenej v prospech AB Banka medzi EBRD a AccessBank za záväzky AccesBank z dokumentárneho akreditívu a jeho financovania.
 - d) Vystavenie poistenia E (poistenie výrobného rizika) v prospech exportéra a vinkulovaného v prospech AB bankou

- e) Vystavenie poistenia F (poistenia úveru na financovanie výroby určenej na vývoj (v prospech AB Banka Slovensko)
2. Žiadosť o vystavenie akreditívu
 3. Vystavenie akreditívu
 4. **Príkaz na vystavenie platobnej záruky (formou SBLC –vzor príloha č. 1)** v prospech AB Banky Slovensko
 5. Vystavenie SBLC v prospech AB Banka na sumu 39,0 mil. eur (Vzor záruky/SBLC – príloha č. 2)
 6. Avizovanie akreditívu plus notifikácia o potvrdení akreditívu (6a + 6b)
 7. 7a žiadosť o vystavenie záruky (AB Banka Slovensko)
7b žiadosť o vystavenie záruky (Eximbanka)
 8. Vystavenie protizáruky (Risk participácia – syndikácia) v prospech AB Banka na 3,9 mil. EUR) (Vid' vzor protizáruky príloha č. 5)
 9. Vystavenie akontačnej záruky (APG) na 20 % hodnoty kontraktu (7,8 mil. eur) a jej prezentácia pod akreditívom k prvému čerpaniu LC (7,8 mil. eur) (Vid'. vzor APG príloha č. 3)
 10. Úhrada prvej tranže LC (7,8 mil. EUR)
 11. Žiadosť o čerpanie záručného rámca – výkonová záruka (PBG) na sumu 3,9 mil. eur (10 % z hodnoty kontraktu)
 12. Vystavenie záruky za dobré vykonanie kontraktu PBG na 3,9 mil. EUR (Vid' vzor PBG príloha č. 4)
 13. Predloženie poistenia E + F
 14. Čerpanie pred-exportného úveru
 15. Vývoz tovaru
 16. Predloženie dokumentov požadovaných LC
 17. Platba pod akreditívom
 18. Zníženie čiastky APG pro rata (proporčne) k hodnote dokumentov podľa + notifikácia o znížení (AccessBanka + Eximbanka SR)
 19. Zaslanie dokumentov k platbe pod LC do AccessBank + ukončenie APG + PBG
 20. Notifikácia o prezentovaní dokumentov vystavených plne v súlade s podmienkami akreditívu plus splátkový kalendár pre úhradu LC AccesBank
 21. Polročné splátky (vrátane úrokov) plus znižovanie SBLC sumy na základe notifikácie o zrealizovanej splátke (21a+21B + 21C...).

Obrázok 13: Prípadová štúdia

Prameň: vlastné spracovanie podľa poskytnutých materiálov od zamestnancov oddelenia financovania obchodu a faktoringu OTP Banky Slovensko a. s.

Na základe exportného prípadu je zrejmé, že bolo výhodné využiť rôzne druhy bankových záruk. Ako napríklad záruka od EBRD vystavená vo forme Stand-by akreditívu (SBLC), vďaka nemu môže byť uskutočnené financovanie celého kontraktu. Ďalším bankovým produktom je záruka za akontáciu (APG), ktorá slúži na ochranu importéra pred prípadným nevrátením akontácie od predávajúceho. Pri takýchto mohutných kontraktoch je samozrejmé, že importér by nezaplatil tak vysokú akontáciu bez tejto záruky. Na druhú stranu pomocou tejto záruky vie exportér nadobudnúť časť finančných prostriedkov na zabezpečenie nákladov na výrobu.

Ďalšou zárukou ktorá bola využitá sa nazýva výkonová (záruka za dobré vykonanie zmluvy ale aj tzv. kaučná záruka). Vďaka nej bolo možné zaistiť nielen povinnosť exportéra dodať príslušnú dodávku v dohodnutom čase a kvalite, ale aj dodávku služieb súvisiacich s kontraktom, ako napríklad zabezpečiť inštaláciu, úspešné uvedenie do prevádzky, ale i zaškolenie obsluhujúceho personálu. V tomto exportnom prípade bola

využitá aj syndikácia záruk. Teda vedúca banka vystavila požadovanú bankovú záruku, v tomto prípade akontačnú (APG), pričom táto záruka bola zabezpečená protizárukou participujúcej EXIMBANKY Slovensko. Výhodou je, že EXIMBANKA sa zaväzuje zahojiť vedúcu financujúcu banku na zárukou presne stanovené percento z uplatnenej sumy, ktorá by bola požadovaná pri uplatnení hlavnej záruky.

3.6 Riadený rozhovor s odborníčkou na bankové záruky

Aktuálnu úroveň používania bankových záruk v praxi prezentujú výsledky riadeného rozhovoru so špecialistkou na financovanie medzinárodného obchodu z OTP banky Slovensko, a. s. s Ing. Evou Zezulovou.⁷⁸

1. Môžeme na úvod sa Vás opýtať, čo je Vašou náplňou v práci a koľko rokov skúsenosti máte s danou problematikou?

EZ: Zodpovedám za riadenie oblasti financovania obchodu, kam okrem front officových činnosti patri aj komplexné spravovanie dokumentárnych obchodov a bankových záruk vrátane podpory akvizície klientov, metodická, produktová a poradenská činnosť k produktom vo zverenej oblasti.

Konkrétne v oblasti financovania obchodu kam patrí aj agenda bankových záruk, pracujem už viac ako 25 rokov.

2. Akými bankovými zárukami sa v praxi najčastejšie stretávate?

EZ: Stretávam sa so zárukami za neplatočné záväzky klientov najmä: záruky za účasť vo verejných súťažiach, záruky za splnenie podmienok kontraktu, záruky za vrátenie akontácie a záruky za zádržné. V menšej miere sú to záruky za platočné záväzky klientov.

3. V ktorých ekonomických sektoroch sa najviac využívajú bankové záruky?

EZ: Stavebníctvo a developerské činnosti, odvetvie strojárstva a priemyslu vrátane inžinierskych činností, čo sa týka platočných záruk v komoditnom financovaní.

4. Pre koho sú bankové záruky najviac určené (výhodné/ šité na mieru)? Kto by sa im mal poprípade vyhnúť a vybrať si iný zabezpečovací nástroj?

EZ: Pokiaľ hovoríme o bankových zárukách, ktoré kryjú povinnosť dodávateľov/ zhotoviteľov k splneniu podmienky dodávky/ realizácie diela (neplatočné bankové záruky) a to najmä pri realizácii diela, technologických, strojových a investičných celkov je viac ako odporúčané aby objednávateľia finančne náročných celkov/ dodávok požadovali kauciu stále vo forme bankových záruk to minimálne za splnenie podmienok kontraktu

⁷⁸ Rozhovor sa konal 2.3.2020 o 15:45 v priestoroch centrál OTP Banky Slovensko na Štúrovej 5, Bratislava.

(výkonová záruka) a za záručnú lehotu diela. Ostatné typy neplatobných záruk následne už závisia od toho, aké platobné podmienky boli so zmluvnými stranami dohodnuté (zálohová platba, zádržné atď). Pokiaľ o hovoríme o platobných zárukách zabezpečujúcich úhradu kúpnych cien/ faktúr z dodávok tovaru a služieb som zástancom z hľadiska eliminácie rizík ponúkať miesto bankových záruk dokumentárny akreditív najmä v zahraničnom obchode a pokiaľ sa jedná o pravidelné dodávky komponentov, tam už je vhodnejšou formou banková záruka alebo Stand-by akreditív prípadne poistenie pohľadávok, nakoľko pri pravidelných opakujúcich sa dodávkach by nebolo efektívne a bolo by nákladné a časovo náročné mať každú jednu čiastkovú dodávku realizovať prostredníctvom dokumentárneho akreditívu (čo by aj na revolvingovej báze).

Rozhodnutie o tom, ktorý druh zabezpečovacieho prostriedku by bol vhodný pri zaistení platobného rizika (platobnej povinnosti kupujúceho/ odberateľa/ objednávateľa) závisí od viacerých faktorov a činiteľov. V prvom prípade predmet dodania, krajina odberateľa (jej akceptovateľnosť, importné zvyklosti a netarifné obmedzenia), bonita odberateľa, právo ktorému by podliehala prípadná banková záruka, resp. či je možné požadovať na základe jurisdikcie krajiny ručiteľa záruku abstraktného typu, typ zvoleného financovania (ak je požadované pre-financovanie dodávateľského úveru alebo je požadovaný odberateľský úver).

Rozhodujúce sú samozrejme i náklady spojené so zvoleným zabezpečovacím nástrojom. Všeobecne je dokumentárny akreditív považovaný za nákladnejší ako je aval zmenky alebo banková záruka (vrátane Stand-by akreditívu), avšak z hľadiska charakteru dokumentárneho akreditívu ako platobnej metódy, kde platba je podmienená predložením obchodných dokumentov svedčiacich splneniu dodávky ako i prísnosti až rigidnosti kontroly splnenia podmienok akreditívu na obsah predkladaných dokumentov výhodnosť tohto zabezpečovacieho a platobného nástroja súčasne pre kupujúceho a jeho banku je nesporná.

Obdobne pri dokumentárnych akreditívoch všetky zúčastnené strany nečelia v takej miere cudziemu právnemu prvku a rizikám z a neistote z nich vyplývajúcich, ako je tomu pri bankových zárukách, najmä pokiaľ hovoríme o zahraničnom obchode a bankových zárukách, ktoré by mali podliehať cudziemu právnemu prvku.

Samozrejme, voľba zabezpečovacieho nástroja primárne záleží od predmetu zmluvy/ dodávky a vo veľkej miere je aj ovplyvnená stupňom poznania a bonitou budúceho kupujúceho, ako i zvyklosťami zahraničného teritória. Napríklad požadovať zabezpečenie

platobného záväzku bankovou zárukou v krajinách stredného východu nemá zmysel, nakoľko z dôvodu prevládajúceho islamského práva ako i prísneho devízového režimu prevažujú v prípade objemov nad stanovený limit (20 až 50 tisíc USD) dokumentárne akreditívy. Obdobne v obchodoch s Áziou pokiaľ ide o dodávky v menších hodnotách a kde je dosiahnutý určitý stupeň vzájomného poznania a akceptácie (prípadne ak ide o nadnárodné/ globálne spoločnosti s vysokou trhovou reputáciou) je naopak zbytočne „vnucovať“ dokumentárny akreditív k zabezpečeniu platby, postačuje dokumentárne inkaso (ideálne so zmenkou) najmä ak jedným z obchodných dokumentov predkladaných na inkaso je dispozičný dokument – námorný konosament. Samozrejme nesmieme zabudnúť na inštitútu poistenia ako zabezpečenia delkredere rizika, ktorý sa tak isto využíva v hojnej miere.

5. Z pohľadu rozdielnosti práva vo svete, ktorým typom práva, alebo ktorým ustanovením sa riadia podniky v prípade súdneho sporu?

EZ: Všeobecne platí, že okrem bankových záruk, ktoré zabezpečujú povinnosti dodávateľa za dodávku finančne náročných celkov málokedy bankové záruky určujú aj voľbu rozhodného práva v prípade sporu. Ak tomu tak je v spomenutom prípade vývozu, potom je našim odporúčaním i snahou dodávateľa dosiahnuť taký konsenzus, aby o spore nemuseli rozhodovať súdy v krajine exportéra alebo importéra (výhoda „domáceho hráča“ a neznalosť právneho systému) preto dohody smeruje k tomu, aby nielen samotný vývozný kontrakt ale i príslušné bankové záruky pre riešenie prípadného sporu volili arbitrážny súd v tretej (nezaujatej) krajine (zvyčajne, Viedeň, Paríž, Ženeva a občas i Londýn).

V medzinárodnom obchode, kde zmluvné strany nedohodli príslušnosť súdu k riešeniu prípadného sporu potom platí (aj podľa medzinárodného práva korporátneho pracovnej skupiny UNCITRAL pri OSN), že pre riešenie sporu je príslušný súd v krajine dlžníka/ ručiteľa. Toto pravidlo je priamo zakotvené aj v URDG (ICC) alebo Konvencii o medzinárodných zárukách a Stand-by akreditívoch OSN) alebo pravidlám ICC.

6. Bankové záruky sa z pohľadu spôsobu vystavenia rozdeľujú na akcesorické a abstraktné. V medzinárodnom obchode sa podľa Vás ktoré viac vystavujú? A v ktorých štátnych územiach (krajinách) sa najviac používajú akcesorické/ abstraktné?

EZ: Záleží od jurisdikcie príslušného štátu, teda, či v právnom poriadku budúceho

ručiteľ a sú upravené záruky abstraktného charakteru. Pokiaľ nie, bude snahou ručiteľskej banky vystavovať záruky podľa ich právneho poriadku (pochopiteľne) a teda záruka od svojho začiatku bude zárukou akcesorického typu a to i vtedy, ak by sa navonok podľa znenia záruky zdala zárukou abstraktnou (Nemecko, Rakúsko, niektoré krajiny blízkeho východu) – to jest stále existuje podľa jurisdikcie krajiny ručiteľa možnosť vzniesť námietky najmä ak príslušná čiastka zákona má donucovaciu povahu. V SR, ale i Českej republike (ktoré do rozdelenia Československa mali pre oblasť bankových záruk rovnakú právnu úpravu) ako i v krajinách, ktoré ratifikovali Konvencie o medzinárodných zárukách a Stand-by akreditívach ako i vo všetkých krajinách, kde príslušná jurisdikcia pripúšťa vystavovanie abstraktných bankových záruk, prednosť budú mať záruky abstraktného charakteru, najmä ak príjemca záruky bude na takomto type ručenia trvať.

Netreba však zabúdať, že i keby jurisdikcia ručiteľskej krajiny abstraktné záruky nepripúšťala a budúci príjemca záruky trval na abstraktnom charaktere bankového ručenia za záväzky príkazcu, je tu stále možnosť vystaviť ho vo forme Stand-by akreditívu.

Banky, ktoré sú aktívne v agende financovania obchodu zvyčajne zbierajú, vyhodnocujú a upravujú v interných predpisoch určité špecifiká vybraných teritórií pre oblasť bankových záruk a logicky platí, že čím je dlhšie (z hľadiska obdobia i počtu) aktívna vo záručných obchodoch tým má väčšiu možnosť a prístup k takýmto informáciám. Samozrejme, nesmieme zabudnúť na konferencie ICC usporiadávané na ročnej báze, kde niektoré špecifiká vybraných teritórií v oblasti záruk sú prezentované. Záverom by som chcela poznamenať, že nie možné sa dívať na oblasť využitia záruk v zahraničnom obchode ako dogmu. Nielen obchod, ale i právne systémy sa menia v čase a preto ich vývoj má zmysel odsledovať z hľadiska eliminácie rizík, ale nemá oporu ich štatistické vyhodnocovanie v počtoch k aktuálnemu času a najmä nie vo vzťahu k tomu, či je to želanie alebo nie vybraného zúčastneného subjektu.

7. Sú požadované viac platobné alebo neplatobné záruky? Poprípade aký percentuálny pomer to môže byť?

EZ: Vzhľadom na to, že sme otvorenou proexportnou ekonomikou prevládajú viac neplatobné bankové záruky. Percento neplatobných záruk zvyšujú i tuzemské záruky súvisiace s verejnými a neverejnými zákazkami, najmä o dodávku diela kde sú požadované kaucie vo forme záruk či už za účasť v tendroch alebo pri zárukách za záručnú lehotu diela

8. Abstraktné bankové záruky a Stand-by akreditív sú veľmi podobné nástroje. V čom vidíte ich najväčšiu rozdielnosť? Pre exportéra sa viac hodí záruka alebo Stand-by akreditív?

EZ: Ak hovoríme o zárukách z pohľadu príkazcu a/ alebo beneficienta a súčasne či ide o platobné alebo neplatobné záruky, pre príkazcu čo by platobne povinného z podkladového vzťahu bude Stand-by akreditív vždy výhodnejší (aj pre ručiteľa) vychádzajúc zo samotnej povahy akreditívu.

Stand-by akreditív je záložným akreditívom, teda takpovediac „oživujú“ všetky pravidla pre striktnú kontrolu dokumentov v prípade požiadavky na výplatu a prezentácie požadovaných dokumentov tak, ako bežnom akreditíve. V prípade bankovej záruky za platobné záväzky, pokiaľ k uplatneniu sú požadované tzv. negatívne dokumenty ako prepravný dokument a fotokópia nezaplatenej faktúry, kontrolujú sa podmienky podľa záruky (ak sú vo vzťahu k dokumentom nejaké požadované samotným znením a podmienkami záruky) a vzájomná súvislosť prezentovaných dokumentov. Naproti tomu ak je platobný záväzok krytý Stand-by akreditívom, v rámci ktorého pri požiadavke na platbu sú spolu s prehlásením požadované a prezentované spomínané negatívne dokumenty, potom kontrola dokumentov sa vykonáva podstatne rigidnejšie a to cez samotný obsah dokumentov a splnenie medzinárodných štandardov, ktoré sú definované buď UCP 600 (pokiaľ Stand-by im podlieha) alebo medzinárodnými štandardmi pre kontrolu dokumentov. Keďže dodávatelia v čase prípravy dokumentov (vystavenie faktúry, dodacieho listu, prepravného) nemyslia na to, že predmetné dokumenty majú zodpovedať medzinárodným štandardom aplikovaných v akreditívnej praxi (dokumentárne akreditívy), je viac ako pravdepodobné, že pri striktnnej kontrole dokumentov banka zistí formálne vady, na základe ktorých zamietne platbu pod Stand-by LC. Preto je pochopiteľné, že ak má byť vystavený Stand-by v prospech predávajúceho navyše s požiadavkou na predloženie negatívnych dokumentov, uprednostni radšej bankovú záruku čo by aj s dokumentárnou povahou, aby eliminoval rizika neposkytnutia platby/výplaty na základe zamietnutia z titulu formálnych chýb v dokumentoch po ich obsahovej stránke.

V prípade neplatobných záruk je táto otázka viac menej aktuálna iba v súvislosti zamedzenia použitia cudzieho právneho prvku alebo v prípadoch ak je požadovaná banková záruka abstraktného charakteru a právny systém krajiny ručiteľa takýto typ záruk svojou jurisdikciou nepodporuje.

9. Z hľadiska prognózy majú bankové záruky rastúcu alebo klesajúcu tendenciu voči ostatným zabezpečovacím nástrojom v SR?

EZ: Čo sa týka SR pri platobných zárukách vystavených z príkazu našich klientov čo by kupujúcich/ objednávateľov majú klesajúcu tendenciu platobné bankové záruky, na čo vplyvajú dva faktory: spoločný európsky trh po našom vstupe do EU v rámci ktoré až 80 % z celkovej obchodného obratu SR predstavujú dodávateľsko - odberateľské vzťahy v rámci EU, vysoká miera akceptácie subjektov podnikajúcich v SR ako dlžníkov po vstupe do eurozóny a zvýšení nášho ratingu na úroveň A+. Tieto tendencie sa môžu zmeniť pri blížiaci sa recesii, ale nepredpokladám, že by to pred-naznačovalo dramatický nárast zabezpečovania platobných záväzkov prostredníctvom bankových záruk, skôr predpokladám opatrnejší prístup v poskytovaní dodávateľských úverov a zvyšovanie požiadaviek smerom na komerčné poisťovne pri poisťovní delkredere rizík.

10. Spolupracujete aj s nadnárodnými bankami v oblasti bankových záruk ak áno tak ako?

EZ: Áno, ide v drvivej väčšine o poskytovanie záruk vo forme Stand-by akreditívov vystavených v prospech bánk exportérov, ktorými sa zvyčajne zaistujú suverénne rizika exportného teritória a poskytovateľ ručenia vo forme dokumentárneho akreditívu, ručiteľa na zmenke, poskytovateľ bankovej záruky za platobné záväzky odberateľa a to najmä v prípadoch ak je odberateľom požadovaný dodávateľský alebo odberateľský úver.

Spolupráca je založená zmluvou a ide o špeciálny program na podporu obchodu zo strany týchto nadnárodných bánk (napríklad EBRD: Trade Facilitation programme). Podmienky aj popis tohto programu majú všetky nadnárodné banky zverejnené na svojich web stránkach takže nemá zmysel ho podrobne popisovať.

11. Myslíte si, že časom vznikne produkt, ktorý úplne nahradí bankové záruky? Ak áno tak aký?

EZ: V neplatobných zárukách neočakávam nejaké „radikálne“ zmeny v ich užití. Čo sa týka užitia bankových záruk za platobné záväzky tam je snaha všeobecne zjednodušovať proces či už po legislatívnej stránke (zjednotenie právnych systémov pod konvencie UNCITRAL alebo pravidiel ICC) alebo ich nahradiť zjednodušeným ekvivalentom dokumentárnych akreditívov napríklad produktom ICC Bank Payment Obligation ako i zavádzaním užívania paperless blockchain, kde budú o i. eliminované dokumentové

požiadavky na prezentáciu v papierovej forme (elektronická forma) odpadávajú kurzové rizika pri zabezpečovaní záruk pokiaľ je požadované vystavenie záruky v inej mene ako je oficiálna mena v krajine ručiteľa.

12. Na Slovensku upravuje abstraktné bankové záruky obchodný zákonník (zákon č. 513/1991 Zb.) § 313 až 322. Máte informácie, že by sa chystali zmeny tohto zákona/ týchto paragrafov)? (finančná záruka).

EZ: Áno, v záujme aproximácia práva v rámci EÚ sa pripravujú rozsiahle legislatívne zmeny, kde veľká časť ustanovení Obchodného zákonníka bude presunutá do Občianskeho zákonníka. Zmeny sa dotknú aj bankových záruk. Tou podstatnou zmenou je, že príslušná čiastka zákona už nebude explicitne upravovať ako obchod „bankovú záruku“ ale „finančnú záruku. Cieľom tejto úpravy je, aby sa sprístupnila možnosť poskytovania záruk abstraktného charakteru nielen bankám ale i iným finančným domom. Nové ustanovenia budú upravovať pozíciu aj iných zúčastnených strán tak ako zvykové úprav ICC (nie však podrobne). Vzhľadnutím prvého zákona pre oblasť záruk môžem konštatovať, že po obsahovej stránke budú jednotlivé ustanovenia zákona upravovať oblasť záruk veľmi podobne (až rovnako) ako v Českej republike, kde už táto rozsiahla novelizácia bola aplikovaná do života.

13. Akú majú budúcnosť bankové záruky? V čom vidíte, rozdiely teraz a o 5, 10, 15 rokov pri používaní záruk?

EZ: Domnievam sa okrem toho, že to by bola veľmi špekulatívna odpoveď – nakoľko takáto „predikcia“ by sa musela opierať o serióznu analýzu globalizovaného obchodu a jeho tendencii, s ktorým bankové záruky úzko súvisia (robotizácia, digitalizácia, paperless blockchain).

14. Pri štruktúrovanom obchode, najmä pri vývoze technologických celkov aké má výhody, ak sa zapojí do obchodu nadnárodná banka aj Eximbanka?

EZ: Zmiernenie rizika, nakoľko zapojenie Eximbanky alebo nadnárodných bánk sa v drvivej väčšine využíva pri vývozoch do rozvíjajúcich sa ekonomík vykazujúcich stále podstatné suverénne a právne riziká.

4 Záver

Bankové záruky od svojho vzniku prešli veľkým vývojom. V USA vzniklo „ich dvojča“ Stand-by akreditív, ale celkovo sa využívajú vo veľkej miere vo svete do dnes.

Cieľom diplomovej práce bolo zhodnotenie využitia bankových záruk v tuzemských a zahranično-obchodných kontraktoch s akcentom na pomoc s podporou podnikania na Slovensku a podporou slovenských podnikov exportujúcich do zahraničia. Pre dosiahnutie cieľov práce bolo potrebné rozložiť bankovú záruku „na drobné“ a preskúmať jej náležitosti a subjekty vyskytujúce sa v nej. Následne sa oboznámiť s terminológiou a teoretickými poznatkami, ktoré pozostávali z právnej úpravy a ich kogentných a nekogentných ustanovení a najmä medzinárodných zvyklostí, ktoré vznikli za účelom zjednotenia celosvetovej praxe v záručných obchodoch. Keďže na bankové záruky existuje veľké množstvo členení, bolo žiaduce ich správne a systematicky rozdeliť. Rozdelili sme ich podľa: charakteru záväzku, vzťahu k banke a jeho klientovi a druhu zaisteného záväzku. Po dôslednom naštudovaní sme na záver prvej kapitoly porovnávali bankovú záruku so zmenkou s bankovým avalom a Stand-by akreditívom. Výhodou bankovej záruky voči týmto dvom inštrumentom je, že záruka môže obsahovať rôzne ochranné prvky (predloženie dokumentov preukazujúcich dodanie, znižovacie a redukčné klauzuly, možnosť ukončenia záruky pred lehotou platnosti, prolongačné doložky, voľbu práva a podobne).

V druhej kapitole sme stanovili 4 parciálne ciele, vďaka ktorým sme mohli splniť hlavný cieľ. Jedným z nich boli syndikované záruky. Vo finančne náročných technologických a investičných celkoch, mohol nastať problém s prekročenou maximálnou povolenou úverovou angažovanosťou vo vzťahu ku kapitálu financujúcej banky alebo nedostatok zabezpečenia pre poskytnutie záruky, ale aj vysoké riziko angažovanosti na strane hlavného dlžníka, bolo snahou bánk nájsť také riešenie, aby bolo možné eliminovať všetky uvedené riziká. Vyriešili to tým, že vedúca banka vystavila požadovanú bankovú záruku v prospech objednávateľa na plnú požadovanú čiastku podľa hlavného dodávateľa, pričom banková záruka bola zabezpečená protizárukami participujúcich bánk. Výsledkom bolo celkové zmiernenie a rozloženie rizík. Ďalší čiastkový cieľ poukazoval na posúdenie úloh SZRB a EXIMBANKY SR. Obe spoločnosti, ktoré vlastní štát pomáhajú najmä malým a stredným podnikom prostredníctvom vystavenia bankových záruk istou formou zábezpeky, môžeme to nazvať tzv. záchranným kolesom. V prípade SZRB klient

s poskytnutou zárukou s nepriamym zabezpečením si môže v komerčnej banke požiadať o podnikateľský úver nakoľko bude mať väčšiu zábezpeku.

EXIMBANKY SR na druhú stranu podporuje slovenský export a poskytuje všetky typy bankových záruk na zaistenie platobných a neplatobných rizík a okrem toho ponúka aj poistenie bankových so zámerom zmiernenia rizika v súvislosti s potencionálnym uplatnením nároku z bankovej záruky. Môžeme konštatovať, že mať poistenie záruk aj napriek zvýšeným nákladom je veľkou výhodou pre exportéra a vystavujúcu banku, ktorá vystavila bankovú záruku. Vďaka tomu sa eliminujú riziká, kvôli neoprávnenému uplatneniu záruky v súvislosti s podmienkami získania alebo plnenia vývozného kontraktu s ohľadom na právne prostredie a vymožitelnosť práva v krajine importéra (v prípade, že by záruky podliehali právu v jeho krajine). Pri exporte do rizikovejších a rozvojových krajín buď nie je možné, alebo je neefektívne zaistiť riziká, alebo financovanie exportu so zapojením Eximbanky SR. Jedným z mnohých dôvodov môže byť, že hodnota kontraktu je nižšia ako minimálna hodnota pre poskytnutie exportného odberateľského úveru s poistením Eximbanky. Okrem toho môže byť dôvod, že predmet vývozu nezapadá do politiky EXIMBANKY SR alebo pravidiel OECD Konsenzu alebo, že banka importéra nepodporuje novú formu financovania UPAS LC. Výhodou tohto financovania je, že akreditív je splatný na videnie avšak plnenie záväzku vystavujúcej banky voči potvrdzujúcej banke je odložené na vopred dohodnutú dobu a cenu. Prínos úloh nadnárodných bank je nepopierateľný. Pri zhodnotení možnosti posledného čiastkového cieľa sme skúmali ako by banková záruka mohla byť užitočná, nakoľko vo svete je globálna kríza. Zistili sme, že bankové záruky sú adaptívne na akékoľvek zmeny vonkajšieho prostredia vrátane takých situácií aké súčasnosti vznikli v súvislosti ekonomickými a bankovými dopadmi krízy pandémie Koronavírusu (COVID-19). Svedčí o tom aj vzor bankovej záruky uvedený v prílohe č. 6 tejto diplomovej práce. Je to jasne preukazný spôsob, že bankové záruky majú univerzálny charakter čo nemá ani aval na zmenke ani dokumentárny akreditív. Banková záruka má taký záber svojej použiteľnosti, ktorú nemá žiadny iný zabezpečovací nástroj.

Môžeme konštatovať, že zadefinované parciálne ciele sa nám podarilo splniť a tým aj splnenie hlavného cieľa. Môžeme s istotou povedať, že bankové záruky budú trvale hrať dôležitú úlohu v rôznych oblastiach hospodárskeho života v tuzemsku aj medzinárodnom obchode. V tuzemsku ide najmä o oblasť stavebníctva, kde sa často využívajú neplatobné záruky za splnenie podmienok kontraktu. V medzinárodnom

obchode pôjde najmä o veľké kontrakty týkajúce sa exportu technológií, stavebných kontraktov na zákazky realizované na základe tendrov a platobných záruk za opakované dodávky tovaru do zahraničia. Najmä v prípadoch, keď tieto nie je možné nahradiť formou kolaterálu v podobe úverového poistenia pohľadávok.

Bankové záruky majú pred sebou veľkú perspektívu aplikovateľnosti a vedľa sa prispôbiť aktuálnemu stavu, ktorý je značne poznačený dôsledkami pandemických opatrení: obmedzenia dopytu, zákaziek, uzatvárania hraníc a iných externých šokov, ktoré sa negatívne prejavili v platobnej schopnosti zákazníkov, ale aj menšej schopnosti firiem vyhovieť požiadavkám bánk na zabezpečenie (ručenie) pri poskytovaní bankových záruk. Banky sú rovnako opatrnejšie ako keby poskytovali úver. Nejde teda o "len" o poskytnutie záruky a nie peňazí, ako si klienti často (najmä MSP) mysleli alebo ešte myslia, keď sa uchádzajú o poskytnutie bankovej záruky.

Bankové záruky sú oveľa kvalitnejší zabezpečovací nástroj ako štandardné úverové poistenie (napríklad cez EXIMBANKU SR), ale v súčasnosti môžu byť nedostupnejšie pre prísnejšie nároky bánk na zabezpečenie. Firmy by mali byť maximálne opatrnejšie pri zákazníkoch požadujúcich dlhšie lehoty splatnosti ako 14 dní (napr. 30, 45, 60 dní), pretože kým budú faktúry splatné, odberateľ v postavení dlžníka môže zbankrotovať.

Chceli by sme na záver ešte podotknúť, že vďaka aproximácií práva v rámci EÚ sa pripravujú početné legislatívne úpravy, jednou z nich bude zmena „bankovej záruky“ na finančnú záruku“. Zámerom tejto zmeny bude sprístupnenie možnosti poskytovania abstraktných záruk nie len bankám, ale už aj iným finančným inštitúciám. Napríklad v Čechách táto novelizácia už prišla do platnosti, predpokladáme, že v takmer nezmenenej podobe sa ujme aj u nás.

Zoznam použitej literatúry

Zoznam knižných prameňov

- [1.]BERTRAMS, Roeland. F. Bank Guarantees in International Trade. Second revision. Paris, New York: ICC Publishing S.A. 1998. 428 s. ISBN 92 842 11980
- [2.]BOUŠKOVÁ, Dagmar. Bankové operácie. 1. vydanie. Bratislava: Ekonóm 2009. 234 s. ISBN 978-80-225-2859-7
- [3.]ČERMÁKOVÁ, Irena. Bankovní záruka. 1. vydanie. Brno: ECON publishing 2002. 175 s. ISBN 80-86433-03-X
- [4.]ICC Uniform Customs and Practice documentary credits. Revision 2007. Paris: ICC Publication No. 600. 66 s. ISBN: 978-92-842-0280-5
- [5.]JANČÍKOVÁ, Eva. Medzinárodné obchodné financovanie. Bratislava: Ekonóm 2013. 171s. ISBN 978-80-89710-00-3.
- [6.]JANČÍKOVÁ, Eva. Medzinárodný platobný styk. Bratislava: Ekonóm 2009. 226 s. ISBN 978-80-225-2858-0
- [7.]KOVÁŘÍK, Zdeněk. Zákon směnečný a šekový komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck 1999. 400 s. ISBN 80-717-220-9;
- [8.]MLČOCH, Lubomír. Institucionální ekonomie. 2. vydanie. Praha: Karolinum 2005. 190 s. ISBN 80-246-1029-9
- [9.]ORAVEC, Peter. Zahraničný platobný styk – príručka pre podnikovú prax. 9. vydanie. Bratislava: Ing. Miroslav Mračko, EPOS 1996. s. 179-180 ISBN 80-88810-21-3
- [10.] PAVELKA, Ľuboš – JAMBOROVÁ, Erika Mária – RUŽEKOVÁ, Viera. Manuál slovenského exportéra. GNOWEE 2015. 107 s. ISBN 9788097220594

- [11.] PAVELKA, Ľuboš. Medzinárodný platobný styk v podmienkach EÚ. Bratislava: Ekonóm 2008. s. 254. ISBN 978-80-225-2654-8
- [12.] PÍŠEK, Zdeněk - Voženílková Blanka. Směnky a šeky – Směnečný a šekový zákon. Praha: PP Agency 1995. 136 s.
- [13.] SIPKO, Juraj. 2000, Medzinárodný platobný styk, ELITA, spol. sr. o., 2000, 372 s. ISBN: 80-8044-072-7
- [14.] STEINHAUSER, Dušan a kol. Vývoj globalizovaného sveta v 21. storočí s akcentom na jeho špecifické oblasti. 1. vyd. Bratislava: Ekonóm, 2015. 94 s. ISBN 978-80-225-4215-9
- [15.] TORMA, Štefan a kol. Medzinárodný platobný styk a menové vzťahy. 2. vydanie. Bratislava: Ekonóm. 306 s. ISBN 80-225-1310-5
- [16.] WILLIAMSON, Oliver E. Die ökonomischen Institutionen des Kapitalismus,. Mohr Siebeck 1990. 382 s., ISBN 978-3163454330

Zoznam internetových prameňov

- [1.] Asian Development Bank. Trade Finance Program (ADB) [online]. [cit. 2020-03-09]. Dostupné na internete: <<https://www.adb.org/site/trade-finance-program>>
- [2.] Asian Development Bank Trade Finance programme. [online]. [cit. 2020-03-05]. Dostupné na internete: <<https://www.adb.org/site/trade-finance-program/products>>
- [3.] Bernská Únia (BÚ). [online]. [cit. 2020-03-09]. Dostupné na internete: <<https://www.berneunion.org/Stub/Display/41> >
- [4.] European Investment bank (EIB) – Trade Finance Facility for Greece. [online]. [cit. 2020-03-09]. Dostupné na internete: <https://www.eib.org/attachments/country/eib_tff_for_greece_en.pdf>

- [5.]Európska banka pre obnovu a rozvoj (EBRD) [online]. [cit. 2020-03-09]. Dostupné na internete: <<https://www.ebrd.com/work-with-us/trade-facilitation-programme.html>>
- [6.]Európska banka pre obnovu a rozvoj (EBRD), program TFP [online]. [cit. 2020-03-09]. Dostupné na internete: <<https://www.ebrd.com/work-with-us/trade-facilitation-programme/products.html>>
- [7.]Eximbanka SR. O nás. [online]. [cit. 2020-02-24]. Dostupné na internete: <https://www.eximbanka.sk/slovenska-verzia/o-nas/profil.html?page_id=149>
- [8.]Eximbanka SR. Podmienky pre poistenie bankovej záruky vystavenej v súvislosti s podmienkami získania alebo plnenia vývozného kontraktu [online]. [cit. 2020-01-24]. s. 11. Dostupné na internete: <https://www.eximbanka.sk/buxus/docs/Produkty/Z/Podmienky_uveroveho_poistenia_Z.pdf>
- [9.]Eximbanka SR. Poistné produkty online]. [cit. 2020-02-24]. Dostupné na internete: <https://www.eximbanka.sk/slovenska-verzia/produkty-eximbanky-sr/poistne-produkty/poistenie-zaruk-produkt-z.html?page_id=174>
- [10.] Eximbanka SR. Výročné správy z roku 2018. online]. [cit. 2020-02-24]. Dostupné na internete: <https://www.eximbanka.sk/buxus/docs/Vyroczne_spravy/VS-AR_2018_preview_version_LR.pdf>
- [11.] Inter-American Development Bank – Trade Finance Facilitation Program. [online]. [cit. 2020-03-09]. Dostupné na internete: <<https://www.iadb.org/en>>
- [12.] International Finance Corporation (IFC): Global Trade Finance Program [online]. [cit. 2020-03-09]. Dostupné na internete: <https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/CORP_EXT_Content/IFC_External_Corporate_Site/Solutions/Products+and+Services/TSCF>

- [13.] International Investment Bank (IIB). Trade Finance support Program [online]. [cit. 2020-03-09]. Dostupné na internete: <<https://iib.int/en/products/tfsp/tf-instruments>>
- [14.] Nariadenie európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 575/2013 [online]. [cit. 2020-03-04]. s. 537. Dostupné na internete: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:02013R0575-20180101&qid=1527611972603&from=en>>
- [15.] Obchodný zákonník [online]. [cit. 2019-10-28]. Dostupné na internete: <<https://www.lewik.org/term/5470/bankova-zaruka-obchodny-zakonnik/>>
- [16.] Slovenská záručná a rozvojová banka a.s. (SZRB). [online]. [cit. 2020-02-20]. Dostupné na internete: <<https://www.szrb.sk/sk/historia/>>
- [17.] Slovenská záručná a rozvojová banka a. s. (SZRB). výročne správy z roku 2018. [online]. [cit. 2020-03-05]. Dostupné na internete: <<https://www.szrb.sk/files/files/SZRB%20VS%202018%20-%20digital%20-%20web.pdf>>
- [18.] Stand-by akreditiv [online]. [cit. 2020-01-30]. Dostupné na internete: <<https://itradenews.cz/finance-a-pojisteni/4/stand-by-akreditiv-zajisti-vase-zavazky-podobne-jako-bankovni-zaruka>>
- [19.] United nations convention on independent guarantees and stand-by letters of credit. [online]. [cit. 2020-03-28]. Dostupné na internete: <<https://www.uncitral.org/pdf/english/texts/payments/guarantees/guarantees.pdf>>
- [20.] Zákon zmenkový a šekový č. 191/1950 Zb § 30-32. [online]. [cit. 2020-03-25] Dostupné na internete: <<https://www.epi.sk/zz/1950-191>>
- [21.] Zbierka zákonov SR - 513/1991 Zb. znenie 01.01.2017, § 321. [online]. [cit. 2020-03-05]. Dostupné na internete: <http://www.szk.sk/content/szk/_files/legislativa/513_1991_zz_20170101.pdf>

Zoznam príloh

1. Vzor žiadosti o vystavenie bankovej záruky EBRD
2. Vzor bankovej záruky poskytovanej nadnárodnej banky EBRD
3. Vzor bankovej akontačnej záruky
4. Vzor bankovej výkonovej záruky
5. Vzor bankovej protizáruky v rámci risk participácie EXIMBANKY na APG
6. Vzor bankovej záruky upravenej o COVID-19, používanou českou garančnou a poisťovacou bankou (EGAP)